

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย :

กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานคร

THE BELIEFS AND THE RITUALS OF TIGER GOD SHRINE

IN THAI SOCIETY : CASE STUDY IN BANGKOK

YANG HAIYAN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย : กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานคร

THE BELIEFS AND THE RITUALS OF TIGER GOD SHRINE

IN THAI SOCIETY : CASE STUDY IN BANGKOK

YANG HAIYAN

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563

.....
.....

รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

.....
.....

อาจารย์ ดร.อิมธิรา อ่อนคำ
อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
.....

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

.....
.....

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

.....
.....

อาจารย์ ดร.อิมธิรา อ่อนคำ
กรรมการ

.....
.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรธัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย : กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานคร

YANG HAIYAN 616102

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อิมธิรา อ่อนคำ, ประ.ด.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย และเพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และใช้วิธีเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าจำนวน 32 คน และการสังเกตการณ์แหล่งข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้ายังคงมีความเชื่อที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน 5 ประการ คือ การขอด้านการงานเพื่อให้การงานก้าวหน้า การขอบุตรเพื่อให้คนที่มีบุตรยากได้สมหวัง การขอเรื่องสุขภาพเพื่อให้หายจากโรคภัยต่าง ๆ การขอโชคลาภเพื่อการค้าขายร่ำรวย และการขอเรื่องการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวทำให้มี 6 พิธีกรรม คือ 1) พิธีวันจับโหงวเป็นพิธีกรรมการขอบุตร 2) พิธีวันเกิดเจ้าพ่อเสือเป็นพิธีกรรมการเป็นเฉลิมฉลองและขอบคุนเจ้าพ่อเสือ 3) พิธีแห่เจ้าโดยจะอัญเชิญเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่น ๆ ภายในศาลออกแห่ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสดูได้แสดงความเคารพนับถือต่อเทพเจ้า 4) พิธีสวดมนต์และเวียนเทียนเป็นการระลึกถึงเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าทั้งหลาย 5) พิธีลอยกระทง เป็นการทำบุญให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว 6) พิธีเทกระจาด เป็นการทำบุญให้แก่วิญญาณไร้บ้านและแจกทานให้กับผู้ยากไร้ ถือเป็นการทำบุญครั้งใหญ่ของศาลเจ้าพ่อเสือ ดังจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันศาลเจ้าพ่อเสือยังคงมีความเชื่อและได้ปฏิบัติพิธีกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือทั้ง 2 แห่งมีบทบาทต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก สามารถสรุปเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ ทำให้ผู้ศรัทธาจิตใจสงบสุขและมีกำลังใจในการดำรงชีวิต 2) ด้านสังคม เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชนและทำให้เกิดการแบ่งปันและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม 3) ด้านเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณศาลเจ้า และช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4) ด้านวัฒนธรรม เป็นการผสมผสานและสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีนให้สืบไป

คำสำคัญ: ความเชื่อ พิธีกรรม เจ้าพ่อเสือ สังคมไทย

THE BELIEFS AND THE RITUALS OF TIGER GOD SHRINE
IN THAI SOCIETY : CASE STUDY IN BANGKOK

YANG HAIYAN 616102

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: IMTHIRA ONKAM, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to study the beliefs and ritual of Tiger God shrine in Thai society. The research was qualitative research by collecting field data from in-depth interview 32 people in Giant swing's Tiger God shrine and Bang Wa Tiger God shrine including studying the documentation and observing. The research's result was presented in descriptive analysis.

The research found that in both Tiger God Shrine there were 5 beliefs clearly shown: wish for prestige in career; wish for baby among infertility people; wish for good health to recover from illness; wish for prosperity in business and wish for success in studying. The mentioned beliefs created 6 rituals. 1) On 15th of Chinese calendar, there was the ritual to pray for baby 2) Tiger God's Birthday was the thanksgiving ceremony 3) Tiger God Parade by inviting the Tiger God and deities in the shrine during the Vegetarian Festival. 4) Prayer and candlelit ceremonies as a remembrance of the Tiger God and the Gods of Tao 5) Loy Krathong was a merit making for those who have passed away and 6) Feeding the Hungry Ghost festival was a day to give alms to the needy wish was considered as a big merit making of Tiger God shrines. In conclusion; nowadays, at Tiger God shrines, people still believe and practice various rituals every year. Both Tiger God Shrines were the sacred places where could clearly reflect the integration of Thai-Chinese culture in Thai society.

Keywords: Belief, Rituals, Tiger God, Thai society.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทย เป็นภาษาที่สอง และอาจารย์ อิมธิรา อ่อนคำ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณกรรมการสอบเค้าโครงและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และดร.อิมธิรา อ่อนคำ ที่ได้สละเวลาในการสอบเค้าโครงและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย : กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานครทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเรียนและการดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการมาศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทย

สุดท้าย ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทุก ๆ คนที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจอย่างดีในทุก ๆ ด้านมาโดยตลอด

YANG HAIYAN

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับความเชื่อ	7
2.1.1 ความหมายของความเชื่อ	7
2.1.2 ประเภทของความเชื่อ	9
2.1.3 ประโยชน์ของความเชื่อ	11
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับพิธีกรรม	12
2.2.1 ความหมายของพิธีกรรม	12
2.2.2 ความสำคัญของพิธีกรรม	13
2.2.3 ประเภทของพิธีกรรม	15
2.3 ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ	16
2.3.1 ประวัติความเป็นมาศาลเจ้าจันในประเทศไทย	16
2.3.2 ประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	18
2.3.3 ประวัติของศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมในสังคมไทย	21
2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าเงินในประเทศไทย	25
2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของเทพเจ้าและศาลเจ้าเงินในประเทศไทย	28
บทที่ 3 ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย	
3.1 ลักษณะทางกายภาพและรูปเคารพของศาลเจ้าพ่อเสือ	32
3.1.1 ที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อเสือ	32
3.1.2 สถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว	34
3.1.3 ประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่น ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือ	45
3.2 ความเชื่อที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว	57
3.2.1 การงาน	58
3.2.2 การขอบุตร	60
3.2.3 เรื่องสุขภาพ	62
3.2.4 การขอโชคลาภ	64
3.2.5 การศึกษา	66
3.3 พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ	68
3.3.1 พิธีกรรมวันจับโหงว	71
3.3.2 พิธีกรรมวันเกิดเจ้าพ่อเสือ	73
3.3.3 พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียน	76
3.3.4 พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียน	79
3.3.5 พิธีกรรมลอยกระทง	81
3.3.6 พิธีกรรมเทกระจาด	83
บทที่ 4 บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย	
4.1 บทบาทด้านจิตใจ	88
4.1.1 การทำให้จิตใจสงบสุข	88
4.1.2 ช่วยให้อำนาจใจในการดำรงชีวิต	89
4.2 บทบาทด้านสังคม	92
4.2.1 เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน	92
4.2.2 เกิดการแบ่งบันและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม	94

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 บทบาทด้านเศรษฐกิจ	97
4.3.1 สร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณศาลเจ้า	97
4.3.2 ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	99
4.4 บทบาทด้านวัฒนธรรม	101
4.4.1 ด้านการผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีน	101
4.4.2 ด้านการสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีน	103
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	106
5.1.1 ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย	106
5.1.2 บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย	108
5.2 อภิปรายผล	109
5.2.1 ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย	109
5.2.2 บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย	110
5.2.3 ข้อเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	117
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ	118
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	121
ประวัติผู้เขียน	123

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่าง

5

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	แผนที่สังเขปของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	32
2	แผนที่สังเขปศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าหรือศาลขุนด่านเจ้าพ่อเสือ	33
3	ภายนอกของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	34
4	ประตูของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	35
5	โครงสร้างไม้แบบ “ซาเหลียง” ในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	36
6	การแกะสลักประติมากรรมในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	36
7	แผ่นป้ายไม้จำหลักอักษรจีน	37
8	ที่ประดิษฐานองค์ตัวเหล่าเอี้ยในศาลเสาชิงช้า	37
9	ที่ประดิษฐานเจ้าพ่อเสือในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	38
10	ห้องบูชาศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	38
11	“ผนังมังกร กำแพงพยัคฆ์” ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	39
12	ด้านหน้าของศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า	40
13	เจดีย์เผากระดาษเงินกระดาษทอง	40
14	ห้องบูชาของศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า	41
15	ที่ประดิษฐานเจ้าพ่อเสือและตัวเหล่าเอี้ยศาลบางหว้า	42
16	รูปปั้นเสือและรูปเคารพเทพไทยจีนในศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า	42
17	ที่ประดิษฐานเจ้าที่	42
18	ที่ประดิษฐานเจ้าพ่อขุนด่าน	43
19	ที่ประดิษฐานพระสังกัจจายน์	44
20	เทพเจ้าเสือในศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า	44
21	รูปเคารพเจ้าพ่อเสือศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	45
22	รูปเคารพตัวเหล่าเอี้ยศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	48
23	ไฉชิงเอี้ย (财神爷)	49
24	เจ้าพ่อเห้งเจีย (齐天大圣)	50
25	รูปเคารพพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)	51
26	รูปเคารพเจ้าพ่อเสือในศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า	53
27	รูปเคารพตัวเหล่าเอี้ยศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า	54
28	รูปเคารพเจ้าพ่อขุนด่านศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า	55

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
29 รูปเคารพพระสังกัจจายน์ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า	56
30 สิงโตน้ำตาคู่	60
31 นักศึกษาที่มาขอพรที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า	67
32 ของไหว้เจ้าพ่อเสือ	32
33 ผู้ศรัทธากำลังจัดของไหว้ที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	33
34 ขบวนแห่เจ้า	77
35 การแสดงมังกรและสิงโตในพิธีกรรมแห่เจ้า	77
36 บทคำสวดถวายตัวเหล่า	79
37 ผู้ศรัทธากำลังสวดมนต์ที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	80
38 พระสวดมนต์ในพิธีลอยกระทง	82
39 ผู้ศรัทธาในพิธีลอยกระทง	82
40 ประชาชนรอรับแจกทานในพิธีเทกระจาด	84
41 พระแจกดอกบัวเริ่มพิธีกรรมเทกระจาดศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า	85
42 ผู้ศรัทธาร่วมกันเดินขบวนแห่เจ้า	92
43 ผู้ศรัทธาอาสาสมัครแจกของหวานให้ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีเทกระจาด	96
44 ร้านขายของเช่นไหว้บริเวณรอบศาลเจ้า	97
45 นักท่องเที่ยวกำลังชมการแสดงหน้าศาลเจ้า	99
46 ผู้ศรัทธาพาหลานมาบูชาที่ศาลเจ้าพ่อเสือ	103

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเชื่อเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะ เป็นชนชาติหรือชาติพันธุ์ใดย่อมมีความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ มากมาย ดังที่ พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2544 : 1) ให้ความเห็นว่า ความเชื่อถือเป็นอำนาจจิตของมนุษย์ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิด พฤติกรรม และการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์มีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ในยุคปัจจุบันแม้เป็นยุคที่ผู้คนมีการศึกษา มีความรู้ แต่ความเชื่อที่เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่น้อยไป เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพย์สินและจิตใจของคนในสังคม ผู้คนมักจะไปกราบไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ที่วัด เพื่อขอพรและขอให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข แคล้วคลาดปลอดภัย การงานราบรื่น เป็นต้น ดังนั้น ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีบทบาทสำคัญต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก

ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมด้านศาสนา คนไทยส่วนมากมีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ที่เป็นรูปเคารพ จึงได้สร้างรูปเคารพด้วยความศรัทธาเพื่อกราบไหว้และทำพิธีกรรมขอให้เทพเจ้าช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เช่น ขอให้เทพเจ้าช่วยให้คนที่บ้านสุขภาพแข็งแรง หรือช่วยให้การค้าขายดีขึ้น นอกจากนี้ วัฒนธรรมด้านศาสนาของไทยยังได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน เนื่องจากประเทศจีนกับประเทศไทยมีการผูกพันด้านวัฒนธรรมมาช้านาน และได้มีการจดบันทึกไว้ว่ามีคนจีนเริ่มอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 1 (ตรงกับพุทธศตวรรษที่ 6) จนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 17 (พุทธศตวรรษที่ 22) ตรงกับสมัยต้นราชวงศ์ชิง ขณะนั้นได้เกิดกระแสที่คนจีนอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นในตอนกลางของคริสต์ศตวรรษที่ 20 (พุทธศตวรรษที่ 25) หลังสงครามโลกที่ 2 เกิดกระแสการอพยพของคนจีนเข้ามาสู่ประเทศไทยครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง (ตัวน ลี เชิง และบุญยิ่ง ไร่สุขสิริ. 2543 : 8) จึงมีชาวจีนจำนวนมากที่ได้เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานในไทยและตั้งชุมชนกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ เมื่อ คนจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่งในดินแดนใหม่ย่อมไม่ลืมความเชื่อดั้งเดิมของตน นั่นคือการบูชาบรรพบุรุษและเทพเจ้าต่าง ๆ จึงได้สร้างศาลเจ้าจีนตามที่อยู่อาศัย (สาโรจน์ มณีรัตน์. 2561 : 3) สรุปได้ว่า ชาวจีนอพยพรวมถึงลูกหลานของชาวจีนทำให้ประเทศไทยมีศาลเจ้าจีนเกิดขึ้นตามชุมชนชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นจำนวนมาก เทพเจ้าที่เคารพบูชาในวัดจีนและศาลเจ้าจีนต่าง ๆ นั้น สำหรับในประเทศไทย ดังจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะปะปนกันไม่มีการแบ่งแยกว่าที่สังกัดศาสนาหลักความเชื่อใด วัดและศาลเจ้าเดียวกันบางแห่งมีทั้งพระพุทธรูป มีทั้งเทวรูปของเต๋า และมีทั้งรูปเคารพในความเชื่อท้องถิ่นแบบดั้งเดิม (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. 2552) แสดงให้เห็นว่าในสังคมไทยเทพเจ้าจีนต่าง ๆ ได้รับการยอมรับจากทั้งชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยเป็นอย่างมาก

เทพเจ้าในศาลเจ้าจีนที่ชาวไทยเชื้อสายจีนรวมไปถึงชาวไทยที่ได้นับถือนั้นมีหลายองค์ เช่น เจ้าแม่กวนอิม เจ้าพ่อกวนอู เจ้าพ่อเสือ เจ้าเซียงกง เป็นต้น และ “เจ้าพ่อเสือ” ถือเป็นเทพเจ้าหนึ่งในนั้น ที่ได้รับการยอมรับจากทั้งชาวจีนและชาวไทยเป็นเวลายาวนาน ทั้งยังมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของทั้งชาวจีนและชาวไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเจ้าพ่อเสือมีความศักดิ์สิทธิ์ในหลายเรื่อง เช่น ขอพรให้ท่านคุ้มครองดูแลสุขภาพ ขอพรให้การทำงานราบรื่น ขอพรให้ขจัดภัยพิบัติ เป็นต้น ซึ่งความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือทั้งไทยและจีนมีความหลากหลายมาก ดังที่ เนตรนภา แก้วแสงธรรม ยานะโชกัว (2554 : 220-221) กล่าวไว้ว่า คนจีนโบราณเชื่อว่า ใครถูกเสือกัดตาย ดวงวิญญาณต้องเป็นผีคอยรับใช้เสือ ล่อให้คนบริสุทธ์มาตายเป็นเหยื่อเสือ เสือเป็นสัตว์ที่มีเรื่องเล่าไม่แพ้มังกร ชาวจีนมีความเชื่อเรื่องการบูชาเสือมาแต่โบราณ เช่น การสักการะเสือโคร่ง สักการะรูปสลักหินเสือ สัญลักษณ์แห่งการกำจัดโชคร้ายทำลายเคราะห์ สยบภูติผี ขจัดปัดเป่า และนำมาซึ่งความสมหวัง โชคดี เสือเป็นเทพแห่งการเบิกฟ้าดิน การสร้างโลก เจ้าแห่งการดำรงคงเผ่าพันธุ์ เสือเป็นเทพแห่งมนุษย์ ปัจจุบันคนจีนใช้เสือเป็นตัวแทนศรัทธาและส่งเสริมความสุข หนุนส่งอำนาจและอำนาจบารมี ซึ่งเสือเป็นตัวแทนของอำนาจบารมี ความเคารพยำเกรงและการทหาร ชาวจีนยังนำชื่อ “เสือ” มาเรียกขานเชิงเชิดชูผู้ที่เป็นเอกในด้านต่าง ๆ อาทิ “ขุนพลเสือ” คือ แม่ทัพนายกองที่เข้มแข็งและเคร่งขรึมน่าเกรงขาม “ทหารเสือ” คือนักรบที่องอาจอยู่แนวหน้าเสมอ “ขุนนางเสือ” คือขุนนางที่จงรักภักดีหยิ่งในศักดิ์ศรี กล้าพลีชีพเพื่อชาติ และพ่อแม่เรียกลูก “ลูกเสือ” เพราะต้องการให้เด็กเติบโตก้าวหน้า

สำหรับในประเทศไทย มีความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือที่ต่างจากถิ่นอื่น ๆ อยู่อีกนั่นก็คือในหมู่ข้าราชการ ทหาร ตำรวจหรือผู้ที่ประสงค์จะก้าวหน้าในทางอำนาจบารมี นิยมมาขอพรให้มีหน้าที่ก้าวหน้า เป็นเจ้าคนนายคน ตามคุณสมบัติโดดเด่นของเสือ ซึ่งถือเป็นเจ้าป่าอันทรงพลังน่าเกรงขามกว่าสัตว์ใด ๆ นั่นเอง และหากผู้ใดได้รับพรสมประสงค์แล้ว ก็มักจะขอเข้าร่วมเดินขบวนแห่เจ้าประจำปี ที่จัดขึ้นเป็นประจำในราวเดือนตุลาคม โดยทำหน้าที่ถือเครื่องแต่งองค์เจ้า ส่วนเครื่องเช่นไหว้เจ้าพ่อเสือที่นิยมกันทั่วไปคือ เนื้อหมูสามชั้น ข้าวเหนียว และไข่ไก่ ซึ่งมีรูปแบบที่คล้ายกับเครื่องเช่นที่ถวายเจ้าพ่อเสือในเมืองจีน แต่หากเป็นการไหว้ในช่วงเทศกาลกินเจ ก็จะต้องถวายเนื้อสัตว์ เปลี่ยนมาถวายแต่ผลไม้เท่านั้น โดยมีผลไม้ที่นิยมถวาย ได้แก่ ส้ม เนื่องจากถือเป็นผลไม้มงคล เพราะในภาษาจีนออกเสียงว่า “桔” ซึ่งคล้ายกับการออกเสียงคำว่า “ความสำเร็จสมปรารถนา” และนิยมถวายเป็นเลขคู่ (สาโรจน์ มณีรัตน์. 2553 : 49)

เมื่อคนจีนมาตั้งถิ่นฐานในไทยตามชุมชนต่าง ๆ ก็จะมีศาลเจ้าเสือที่ผสมความเชื่อและพิธีกรรมของทั้งจีนและไทยเกิดขึ้น จากการลงสำรวจพื้นที่และจากการพบข้อมูลที่เป็นเอกสารและแผนผังความรู้ ทำให้ทราบว่า ศาลเจ้าพ่อเสือที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงที่สุดในกรุงเทพฯ คือ ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ได้สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) เดิมตั้งอยู่ริมถนนบำรุงเมือง ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ให้ขยายถนนบำรุงเมือง โดยให้ย้าย

และพระราชทานที่ให้แก่ศาลเจ้าพ่อเสือมาไว้ที่ทางสามแพร่ง ถนนตะนาว นอกจากนี้ในกรุงเทพฯ ยังมีศาลเจ้าพ่อเสืออีกหลายแห่ง ประกอบด้วย ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ศาลเจ้าพ่อเสือคลองสาน ศาลเจ้าพ่อเสือคลองเตย เป็นต้น ศาลเจ้าพ่อเสือเหล่านี้ได้รับการยอมรับจากทั้งชาวจีนและชาวไทย ซึ่งเจ้าพ่อเสือนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อผู้ที่มาสักการะในหลายด้าน เช่น วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการดำรงชีวิต

ในสังคมไทยมีตำนานเล่าขานถึงเจ้าพ่อเสือว่า เจ้าพ่อเสือเป็นเทพเจ้าองค์สำคัญที่เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) มีชายผู้หนึ่งซึ่งเป็นบุตรชายของนางผ่อง ถูกเสือกัดตาย ชาวบ้านจึงตัดสินใจฆ่าเสือ แต่นางผ่องเกิดความสงสารจึงขอรับเสือไปเลี้ยงแทนลูกที่เสียชีวิต ผ่านไป 7 ปี นางผ่องถึงแก่กรรม ชาวบ้านได้ช่วยเผาศพ เสือตัวนี้ได้กระโจนเข้าไปกองไฟเพื่อตายตามนางผ่อง ชาวบ้านประทับใจกับความกตัญญูของเสือ จึงร่วมกันสร้างเป็นอนุสรณ์บริเวณใกล้กับวัดมหรณพาราม ซึ่งก็คือศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า (สำนักผังเมือง. 2559 : 161) แสดงให้เห็นว่า เสือเป็นสัตว์ที่มีความกตัญญู รู้คุณคน รู้จักบำเพ็ญความดี คนไทยส่วนใหญ่จึงนิยมขอพรจากเจ้าพ่อเสือเกี่ยวกับอำนาจบารมี คนที่ทำงานเกี่ยวกับราชการ ทหารตำรวจจะนิยมไหว้ให้ก้าวหน้า และยังมีคนไหว้เพื่อปัดเป่าสิ่งไม่ดี พิธีกรรมสำคัญที่จัดขึ้น คือ พิธีกรรมแก้บน พิธีขับไล่ภูตผีปีศาจและโรคร้าย เนื่องจากยังมีความเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือสามารถขับไล่ภูตผีปีศาจ นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมแก้ปีชง และพิธีกรรมที่จัดขึ้นในวันเกิดของเจ้าพ่อเสือและวันตรุษจีน เจ้าพ่อเสือจึงได้นับถือเป็นเทพเจ้าที่สามารถช่วยเหลือชีวิตและจิตใจของคนไทยในหลายด้าน มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้ที่มาสักการะบูชาเจ้าพ่อเสือเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ทำให้เห็นว่าเจ้าพ่อเสือในไทยได้รับความนับถือจากทั้งชาวจีนและชาวไทย เป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าศึกษามาก ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นชาวต่างชาติที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจที่จะศึกษาความเชื่อและพิธีกรรม รวมถึงวิเคราะห์บทบาทของเจ้าพ่อเสือในสังคมไทยที่มีต่อผู้มาสักการะ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย คือ แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อสังคมไทย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม

ความเชื่อ เป็นสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ทุกคน ทำให้เชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีอยู่จริง มีผลต่อด้านความคิด พฤติกรรม และการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม

พิธีกรรมเกิดจากความเชื่อของคนในสังคม เป็นการกระทำที่แสดงถึงความศรัทธาในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความศรัทธาในศาสนาหรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อรูปเคารพ สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือบุคคล ผู้คนในสังคมร่วมกันประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อมุ่งหมายให้บรรลุสิ่งที่ต้องการ โดยเฉพาะเพื่อความขลังหรือความเป็นสิริมงคล ช่วยปกป้องรักษาให้ชีวิตมีความสุข พิธีกรรมสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของบุคคลในแต่ละช่วงเวลา และยังเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นจริงและความรู้สึกของผู้กระทำที่มีความเคารพนับถือต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือบุคคลนั้น ๆ

2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อสังคมไทย

บทบาท คือ การกระทำของตำแหน่งหน้าที่ที่กำหนดไว้ของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันตามความคาดหวังของสังคม

ความเชื่อและพิธีกรรมมีบทบาทต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก สามารถช่วยสร้างวินัยให้แก่ผู้ศรัทธาและทำให้ผู้ศรัทธาเรียนรู้คุณธรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ความเชื่อและพิธีกรรมยังเป็นที่พึ่งทางใจของคนในสังคม การกราบไหว้เทพเจ้าหรือเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกสบายใจ มีกำลังใจ และมีความสุขในการดำรงชีวิต อีกทั้งยังสามารถทำให้คนในสังคมมารวมตัวกัน ช่วยสร้างความสามัคคีระหว่างคนในสังคม และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน จนทำให้เศรษฐกิจวัฒนธรรมมีความเจริญรุ่งเรือง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

จากการสำรวจผู้วิจัยพบว่า ในกรุงเทพมหานครมีศาลเจ้าพ่อเสือ จำนวน 4 ศาล คือ ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ศาลเจ้าพ่อเสือสมเด็จเจ้าพระยา และศาลเจ้าพ่อเสือบางแค โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะ ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า เนื่องจากศาลเจ้าพ่อเสือสองแห่งนี้อยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกัน มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน และเป็นศาลเจ้าที่มีชื่อเสียง มีผู้คนมากราบไหว้เป็นจำนวนมาก

1. ประชากร

ประชากร คือ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือทั้งภายในหรือภายนอกศาลเจ้าและผู้ที่มาสักการะบูชาที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 32 คน ทั้ง 2 ศาลเจ้า คือ ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ดังตารางนี้

ตารางที่ 1 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
	ศาลเจ้าพ่อเสือ เสาชิงช้า	ศาลเจ้าพ่อเสือ บางหว้า	รวม
1. ผู้ดูแลศาล	3	3	6
2. พ่อค้าแม่ค้าบริเวณใกล้เคียง	3	3	6
3. ผู้ที่มาสักการะบูชาเจ้าพ่อเสือ	10	10	20
รวม	16	16	32

ข้อมูลที่ได้มา ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตทั้งมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความจริง ความเชื่อที่เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือคือ ผู้ศรัทธายอมรับเจ้าพ่อเสือและเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือสามารถช่วยขจัดปัดเป่าภัยและให้พรในด้านอำนาจบารมี

พิธีกรรม หมายถึง การกระทำที่คนเราสมมติขึ้น เป็นขั้นเป็นตอน มีระเบียบวิธี เพื่อให้เป็นสื่อ นำทางที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจและมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไป พิธีขับไล่ภูตผีปีศาจและโรคร้าย เป็นพิธีกรรมสำคัญในศาลเจ้าพ่อเสือที่ผู้ศรัทธา เจ้าพ่อเสือจัดขึ้น

ศาลเจ้าพ่อเสือ หมายถึง สถานที่ประดิษฐานรูปเคารพที่เป็นเจ้าพ่อเสือ ตามความเชื่อของทั้งชาวจีนและชาวไทย คือ ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

2. ศึกษาประวัติและความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ดูแลศาล พ่อค้าแม่ค้าบริเวณใกล้เคียง และผู้ที่มากราบไหว้สักการะบูชาเจ้าพ่อเสือที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากบุคลากรภายในหรือบุคลากรอาศัยกับศาล และผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

3. สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์จำนวน 50 ข้อ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยทั้ง 2 ข้อและให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ
4. ปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ และนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า
5. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในด้านความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า
6. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในด้านบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า
7. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้รู้และเข้าใจความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย
2. ทำให้เข้าใจถึงบทบาทของศาลเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าเสือที่มีต่อผู้ศรัทธาในสังคมไทย
3. เพื่อช่วยสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือ และทำให้มีคัมภีร์จกศาลเจ้าพ่อเสือในกรุงเทพฯมากขึ้น ช่วยส่งเสริมพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าในด้านวัฒนธรรมที่ผสมผสานทั้งวัฒนธรรมจีนและไทย ซึ่งศาลเจ้าพ่อเสือเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความกลมกลืนของวัฒนธรรมด้านความเชื่อของไทย-จีน สามารถทำให้เกิดการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย-จีนให้คงอยู่ตลอดไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย กรณีศึกษาเฉพาะ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับความเชื่อ

2.1.1 ความหมายของความเชื่อ

2.1.2 ประเภทของความเชื่อ

2.1.3 ประโยชน์ของความเชื่อ

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับพิธีกรรม

2.2.1 ความหมายของพิธีกรรม

2.2.2 ความสำคัญของพิธีกรรม

2.2.3 ประเภทของพิธีกรรม

2.3 ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ

2.3.1 ประวัติของศาลเจ้าเงินในประเทศไทย

2.3.2 ประวัติของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

2.3.3 ประวัติของศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมในสังคมไทย

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าเงินในประเทศไทย

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของศาลเจ้าและเทพเจ้าเงินในประเทศไทย

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับความเชื่อ

แนวคิดที่เกี่ยวกับความเชื่อของงานวิจัยนี้ประกอบด้วยความหมายของความเชื่อ ประเภทของความเชื่อ บทบาทของความเชื่อ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายของความเชื่อ

ความหมายของความเชื่อมีลักษณะที่หลากหลาย นักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายของความเชื่อในหลายลักษณะดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 390) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความเชื่อ” หมายถึง ความมั่นใจ ความไว้วางใจ เป็นอาการที่ทำให้มนุษย์เกิดการยอมรับนับถือและยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเกิดขึ้นด้วยความรู้สึกหรือการคัดเลือกด้วยเหตุผล เป็นความคิดที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อม มีผลมาจากการได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของมนุษย์ จึงทำให้เกิดความเชื่อต่อสิ่งนั้น ๆ

อภิวัฒน์ สุธรรมดี (2558 : 142) กล่าวว่า ความเชื่อ หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มนุษย์ยอมรับนับถือและปฏิบัติสืบทอดต่อรุ่นสู่รุ่น ซึ่งสิ่งที่มนุษย์เชื่ออาจเกิดจากความรู้สึกหรือเกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผลก็ได้

พรณี ชูจิวรงค์ (2552 : 1) กล่าวว่า ความเชื่อ คือ พลังที่จะสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น พลังที่มนุษย์สร้างโลก ความเป็นจริงของมนุษย์คือสิ่งที่มนุษย์ตัดสินใจแล้วว่าเชื่อ ความเชื่อทุกเรื่องที่อยู่ลึกในใจของมนุษย์มีผลต่อความสนใจของพวกเขา และผลักดันให้เกิดเป็นการกระทำ หรือขัดขวางไม่ให้กระทำก็ได้ สิ่งที่มนุษย์เชื่อส่งผลต่อความสามารถในการทำงาน ทศนคติต่อเรื่องเงินทอง รวมถึงวิถีดำเนินชีวิต ซึ่งความเชื่อผูกมิตรสัมพันธ์กับมนุษย์ทุกคน

กานต์สิริ โรจนสุวรรณ (2550 : 299-301) กล่าวว่า ความเชื่อ คือ ปัจจัยพื้นฐานของความสามารถในการสร้างปรากฏการณ์ด้านการใช้จิตควบคุมสิ่งของ และได้รับการยืนยันมาหมาด ๆ กว่านั้น ความคิดอย่างจดจ่อ การคาดหวังและความเชื่ออย่างเหนียวแน่น สามารถทำให้เราผลักดันพลังสันตะเทือน พยายามหาวิธีแก้ไขปัญหาหรือบรรลุเป้าหมาย จนทำให้เกิดความสำเร็จในชีวิต

ฐาปณี (2549 : 15) กล่าวว่า ความเชื่อ คือ ความเห็นจริงด้วย เช่น ในแง่มุมของพระพุทธศาสนา เน้นหนักในเรื่องการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ให้รู้จักกำจัดความทุกข์เดือดร้อนด้วยการพิจารณาให้เห็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์ แล้วแก้ไขถูกทาง ไม่ใช่ให้เชื่อถ้อยอย่างไม่มีเหตุผล ความเห็นจริงด้วยนั้นต้องเป็นสิ่งที่ใช้หลักการในการอธิบายความเชื่อ

สุภาวดี เจริญเศรษฐมภ์ (2548 : 37) ได้ให้ความหมายของความเชื่อว่าเป็นเชื่อ (belief) หมายถึง การยอมรับหรือเชื่อถือในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือในเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน ซึ่งสิ่งที่บุคคลเชื่อนั้นอาจได้ประสบการณ์หรือได้รับรู้ นอกจากนี้ การยอมรับหรือเชื่อถือนั้นอาจมีเหตุผลมาพิสูจน์อธิบายหรือไม่ก็ได้

ขรรค์ชัย อภิสุภาพ (2547 : 13) กล่าวว่า ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับหรือยึดมั่นในสิ่งหนึ่งโดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลมาอธิบาย ไม่ว่าสิ่งนั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงหรือไม่ การยอมรับนั้นอาจจะยอมรับด้วยความศรัทธาหรือความจงรักภักดีแฝงด้วยความกลัว ผู้คนในสังคมยอมรับนับถือ และปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณีของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

สุวรรณ สุวรรณเวโซ (2546 : 1) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อว่าเป็น ความเชื่อเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดการกระทำทั้งในทางที่ดีและร้าย คนในสังคมจะมีความเชื่อและความไม่เชื่อในเรื่องเดียวกัน เพราะความเชื่อส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดผ่านวัฒนธรรมประเพณี และแต่ละสังคมและ

ท้องถิ่นมีคติความเชื่อที่แตกต่างกัน เดิมบรรพบุรุษนับถือผีเทวดาและกำหนดให้สิ่งนั้น ๆ เป็นเจ้าของปรากฏการณ์ธรรมชาติและสามารถคาดเดาถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับสังคมนั้น ๆ ได้ เพราะเชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก

พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2544 : 1) ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชนชาติใด หรือชาติพันธุ์ใด ย่อมมีความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ มากมาย เพียงแต่ความเชื่อเหล่านั้นอาจเพี้ยนกันไปบ้างตามสภาพแวดล้อม ทั้งที่เป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางสังคม มนุษย์ในสังคมหนึ่งมักจะมี ความเชื่อหลายอย่างในแนวเดียวกันหรือคล้ายเคียงกัน และจะมีการสั่งสอนสืบทอดความเชื่อนั้นต่อ ๆ กันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมด้านความเชื่อของสังคม ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิด พฤติกรรม และวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความหมายของความเชื่อที่นักวิชาการหลายคนได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับหรือเชื่อถือสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากจิตสำนึกของมนุษย์ โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าสิ่งที่เชื่อนั้นเป็นความจริงหรือไม่ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์หรือการรับรู้ของบุคคล เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมารุ่นต่อรุ่น มีอิทธิพลต่อด้านความคิด พฤติกรรม และการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก

2.1.2 ประเภทของความเชื่อ

ประเภทของความเชื่อสามารถจำแนกเป็นหลากหลายรูปแบบตามความคิดและความเข้าใจของนักวิชาการต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

ชรรค์ชัย อภิสุภาพ (2547 : 19) ได้แบ่งประเภทของความเชื่อออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่ ความเชื่อที่มนุษย์มีต่อมนุษย์ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดการตาย ความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งชื่อ เป็นต้น ความเชื่อที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ เช่น ความเชื่อที่เกี่ยวกับอาหาร ความเชื่อที่เกี่ยวกับยารักษาโรค เป็นต้น และความเชื่อที่มนุษย์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเกี่ยวกับแม่ย่านาง เป็นต้น

ฐาปณี (2549 : 18) ได้แบ่งประเภทของความเชื่อออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม เป็นความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญาของพุทธศาสนา หมายถึงถ้าอยากได้ผลดีมีความสุข ต้องกระทำความดี เป็นต้น ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ มีความเชื่อไว้ว่า นรกและสวรรค์คือดินแดนที่มนุษย์จะต้องไปเกิดตามผลแห่งโทษที่ทำได้ ความเชื่อเรื่องพระศรีอาริย์ เป็นความเชื่อที่หวังจะพบกับความสุขในชาติต่อไป และความเชื่อที่เกี่ยวกับผี ได้แก่ ผีชั้นปกครอง ผีบรรพบุรุษ ผีร้าย เป็นต้น

กาญจนา พจนราบริน (2541 : 36) มีแนวคิดในการแบ่งประเภทความเชื่อเป็นทั้งหมด 14 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อในเรื่องโชคลางฤกษ์ ความเชื่อในเรื่องฝัน ความเชื่อในเรื่องสิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่องสุขภาพและสวัสดิภาพ ความเชื่อในเรื่องภูตผีปีศาจและ

วิญญาณ ความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับบุคคลลักษณะบุคคลและเพศ ความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์ ความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์คาถาอาคมและเวทมนต์ ความเชื่อในเรื่องยากกลางบ้าน ความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับฤดูกาล ความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับต้นไม้ ความเชื่อในเรื่องประเพณีศาสนาและการนับถือผี ความเชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลัง และความเชื่ออื่น ๆ ได้แก่ การนับถือผู้อาวุโสและความเชื่อเกี่ยวกับความต่อเนื่องทางสังคม

เด็อน คำดี (2541: 14 - 15) ได้แบ่งประเภทของความเชื่อออกเป็น 10 กลุ่ม คือ ความเชื่อในเรื่องวิญญาณหลังตายที่แสดงออกมาในลักษณะเป็นผีบางเทวดาเรียกว่า เชื่อในอภิมานกาย ความเชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลังคงกระพันชาตรีเรียกว่า เชื่อในทางไสยศาสตร์ ความเชื่อในเรื่องคาถาอาคมและเวทมนต์เรียกว่า เชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่อง ฤกษ์ยามยามตีกลางสังฆรณ์นิมิตเรียกว่า เชื่อในประเพณี ความเชื่อในเรื่องความฝันเรียกว่า เชื่อในสุบินนิมิต ความเชื่อในสิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่องยากกลางบ้าน ความเชื่อในเรื่องขวัญ ความเชื่อในเรื่องลักษณะคนและสัตว์ และความเชื่อในเรื่องศาสนานรกสวรรค์ภพชาติ เป็นต้น

สมมาตร ผลเกิด (2551 : 21) ได้สรุปว่า ความเชื่อแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความเชื่อที่เกิดจากความกลัว ได้แก่ ความเชื่อในสิ่งที่เหนือธรรมชาติ สิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ ความกลัวเป็นสัญชาตญาณพื้นฐานของคน ทุกชาติพันธุ์มีแรงกระตุ้นผลักดันเพื่อความอยู่รอดจากภัยต่าง ๆ ตามธรรมชาติ เช่น ความเชื่อในเรื่องวิญญาณผีบางหรือเทวดา และเชื่อว่าหากปฏิบัติตามก็จะเกิดผลดีกับตนเองและส่วนรวม ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามก็จะมีภัยพิบัติต่าง ๆ เกิดขึ้นกับตนเองและส่วนรวมได้ ความเชื่อประเภทนี้สามารถสร้างขวัญและกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติ และความเชื่อที่เกิดจากความศรัทธา ได้แก่ ความเชื่ออย่างลึกซึ้งโดยไม่มีข้อสงสัย ไม่ต้องทำการพิสูจน์ เชื่อเพราะรู้สึกเห็นจริง เช่น ความเชื่อในหลักศาสนาและปฏิบัติตามหลักศาสนาที่กำหนดยึดมั่นที่จะปฏิบัติตาม

สุภาวดี เจริญเศรษฐมุต (2548) ได้กล่าวว่า ในทางคติชนวิทยาก็ยังมีการจำแนกความเชื่อออกเป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ ความเชื่อเรื่องวงจรชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดการตาย ร่างกายสุขภาพและวิธีการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณภูติผีปีศาจ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ไสยศาสตร์และเวทมนตร์คาถา ความเชื่อเรื่องจักรวาลวิทยาและโลกมนุษย์ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับฤดูกาลลมฟ้า อากาศ การโคจรของดวงดาว อิทธิพลของปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น สุริยุปราคาและดาวหาง และความเชื่อเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ความเชื่ออื่น ๆ ที่ไม่จัดอยู่ใน 3 ประเภทแรกแต่ในความหมายโดยทั่วไป “ความเชื่อ” มักจะเป็นการยอมรับหรือเชื่อถือโดยไม่มีการไตร่ตรองหรือไม่มีการพิจารณาเหตุผลประกอบ

จากการจำแนกประเภทความเชื่อของนักวิชาการหลายคน ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเชื่อสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ 1) ความเชื่อที่มนุษย์มีต่อมนุษย์ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดการตาย ความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งชื่อ เป็นต้น 2) ความเชื่อที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ เช่น ความเชื่อใน

สิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติ ความเชื่อเกี่ยวกับอาชีพ ความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร ความเชื่อเกี่ยวกับยารักษาโรค เป็นต้น 3) ความเชื่อที่มนุษย์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าและบรรพบุรุษ ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณภูติผีปีศาจ ความเชื่อเกี่ยวกับแม่ย่านาง เป็นต้น

2.1.3 ประโยชน์ของความเชื่อ

ความเชื่อมีประโยชน์ต่อคนในสังคมในหลายด้าน ตามที่นักวิชาการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้ดังนี้
 วิกกรม กรุงแก้ว (2556 : 14) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่เกิดจากความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และศาสนาแยกออกเป็น 6 ข้อ คือ ความเชื่อทำให้เกิดความมั่นใจ ความเชื่อทำให้เกิดพลัง ความเชื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์ ความเชื่อทำให้เกิดความสามัคคี ความเชื่อทำให้เกิดรูปธรรม ความเชื่อทำให้เกิดการนับถือศาสนา ความเชื่อทำให้เกิดฤทธิ์ทางจิตใจ

ศุภย์วิทย์พัฒนา อุดรธานี (2562 : 1) ได้นำเสนอประโยชน์ที่จะได้รับจากความเชื่อว่าเป็นว่า ความเชื่อสามารถทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น เพราะมีสิ่งที่ยึดถือเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ยังสามารถทำให้เกิดกำลังใจและพลังที่จะต้องสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ หากรู้สึกว่าคุณเองมีสิ่งที่ยึดมั่นก็จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี นอกจากนี้ความเชื่อยังสามารถทำให้เกิดความสุขใจ หากได้ปฏิบัติตามความเชื่อที่มีอยู่

สัจญกร นิลกาญจน์ (2561 : 15) ได้กล่าวว่า ความเชื่อสามารถทำให้รู้สึกมั่นใจ สบายใจ เกิดความมุ่งมั่นและมีพลังความเชื่อมั่นทางใจที่จะดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ ความเชื่อยังเป็นแนวทางในการกำหนดวิถีชีวิต ทำให้เกิดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับจารีตประเพณี กฎเกณฑ์กติกากระบวนการปฏิบัติการปฏิบัติตนและแนวทางของกิจกรรมสังคมต่าง ๆ ในสังคม ทำให้สมาชิกในสังคมยอมรับ เกิดความสามัคคีในสังคม ความเชื่อยังเป็นศูนย์รวมของคนในชุมชน สามารถเชื่อมโยงกลุ่มคนให้มาร่วมมือหรือปฏิบัติตนไปในทิศทางเดียวกันได้ นอกจากนี้ความเชื่อเป็นจุดเริ่มต้นของแนวความคิดสามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เช่น คนที่นับถือศาสนาจะเป็นแนวทางขึ้นนำความคิดทางจิตใจ การประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางแห่งศาสนาจะทำให้เกิดความสุขสบายใจ เมื่อเกิดภาวะวิกฤตการณ์ทางจิตใจที่รุนแรง ความเชื่อในด้านศาสนาสามารถเป็นที่พึ่งทางจิตใจ

Zhang Guangtao และ Huangli (2555) ได้กล่าวว่า ความเชื่อสามารถกระตุ้นให้คนในสังคมสร้างความหวังของชีวิตและมีพลังในการพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น ทำให้ชีวิตของประชาชนมีความสุข อีกทั้งยังสามารถทำให้สังคมมีความมั่นคงและมีการพัฒนา

Gao Yide (2549) ได้กล่าวว่า ความเชื่อมีประโยชน์สองด้าน คือ ด้านสังคมและด้านบุคคล ในด้านสังคมสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ทำให้คนในสังคมเป็นหนึ่งเดียวกัน ในด้านบุคคล ความเชื่อเป็นสิ่งที่สนับสนุนความหวังของคนในสังคม สามารถสร้างพลังในการบรรลุเป้าหมายของชีวิต

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประโยชน์ของความเชื่อ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความเชื่อเป็นพลังชีวิตของมนุษย์ทุกคน สามารถทำให้เกิดความสุข สบายใจ และกำลังใจ เป็นที่พึ่งทางจิตใจของผู้ศรัทธา เช่น คนที่เจอปัญหาในชีวิตถ้ามีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อว่าสามารถช่วยเหลือชีวิตของเขาได้ ก็จะเกิดความสบายใจและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อ ความเชื่อยังเป็นแนวทางของการดำรงชีวิต ชี้นำความคิดทางจิตใจ ให้เชื่อมั่นศรัทธาตามคำสอนและพร้อมปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ ความเชื่อยังเป็นศูนย์รวมของกลุ่มต่าง ๆ สามารถทำให้คนในสังคมเกิดความสามัคคี มีความมั่นคงและมีการพัฒนาการ

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับพิธีกรรม

แนวคิดที่เกี่ยวกับพิธีกรรมของงานวิจัยนี้ประกอบด้วย ความหมายของพิธีกรรม แนวคิดที่เกี่ยวกับพิธีกรรม และความสำคัญของพิธีกรรม ดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของพิธีกรรม

นักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายกับพิธีกรรมไว้ ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้อธิบายคำว่า “พิธี” ไว้ว่า เป็นงานที่จัดขึ้นตามลัทธิหรือความเชื่อถือตามขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อความขลังหรือความเป็นสิริมงคล เป็นต้น เช่น พิธีมงคลสมรส พิธีประสาทปริญญาบัตร และอธิบายคำว่า “พิธีกรรม” ไว้ว่า เป็นการบูชาแบบอย่างหรือแบบแผนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนา

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐุริปัญโญ (2550 : 7-8) กล่าวว่า พิธีกรรม หมายถึง การกระทำที่เป็นแบบอย่าง หรือเป็นพิธีรีตอง เช่น การบูชาตามลัทธิความเชื่อทางศาสนาที่มีการกำหนดขั้นตอน ฐาปนี (2549 : 9-10) กล่าวว่า พิธีกรรม หมายถึง พฤติกรรมที่มนุษย์ปฏิบัติต่อความเชื่อทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็ศาสนาใด ต่างก็มีการปฏิบัติต่อศาสนาของตนตามความเชื่อและความศรัทธาของตน ในแต่ละศาสนาจึงก่อให้เกิดเป็นพิธีกรรมทางด้านศาสนาด้วยความเชื่อและ ความศรัทธา ถือเป็กิจกรรมบูชา หรือการปฏิบัติการทำพิธี ซึ่งเกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่ประจำวันทั่วไป และอ้างถึงความเชื่อเก่าแก่ของชาวหมู่บ้านในชนบททั้งสิ้น นอกจากนี้ยังบ่งบอกถึงวัฒนธรรมของบุคคลผู้อยู่ในสังคมนั้น ๆ

สุริยา รัตนกุล (2549 : 1) ให้ความคิดเห็นว่ คำว่า “พิธี” และ “พิธีกรรม” เป็นคำที่มีความหมายมาประกอบกัน หลายหน่วย คำว่า พิธี มีหลายหน่วย คือ เป็นการจัดงาน จัดขึ้นตามลัทธิความเชื่อถือ จัดขึ้นตามขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นการจัดขึ้นเพื่อความขลัง และเป็นการจัดขึ้นเพื่อความเป็สิริมงคล

ศิราพร ณ กลาง (2548 : 9-10) กล่าวว่า พิธีกรรมเป็นสื่อและวิธีการสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารและต่อรองกับอำนาจเหนือธรรมชาติ นอกจากนี้พิธีกรรมเป็นสิ่งที่สามารถทำให้ระบบศาสนาครบวงจร ระบบศาสนาเมืองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ความเชื่อและพิธีกรรม พิธีกรรมเป็นสิ่งที่

ทำให้ความต้องการของมนุษย์หรือความเชื่อของมนุษย์บรรลุผล เพราะพิธีกรรมเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมสามารถสร้างบรรยากาศแห่งความศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมยังเป็นกลวิธีสำคัญที่ใช้ในการถ่ายทอดความคิดและความเชื่อ

กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม. (2552 : 1) ได้ให้ความหมายของพิธีกรรมว่า พิธีกรรมหมายถึงพฤติกรรมที่มนุษย์ซึ่งปฏิบัติต่อความเชื่อทางศาสนาของตนเอง ไม่ว่าจะป็นศาสนาใด ๆ ก็ตามต่างก็มีการปฏิบัติต่อศาสนาของตนตามความเชื่อและความศรัทธาของตนเอง

ปกรณั ดันกุล (2552 : 9) กล่าวว่าพิธีกรรม คือ พฤติกรรมที่มนุษย์ถือปฏิบัติตามความเชื่อความศรัทธาต่อศาสนาของตน ในแต่ละศาสนาที่มีการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา กลายเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่ถือว่าเป็นกิจกรรมบูชาหรือการปฏิบัติพิธี ซึ่งพิธีกรรมเหล่านั้นส่วนมากจะสัมพันธ์กับวิธีการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับความหมายของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า พิธีกรรมเป็นการแสดงออกของความเชื่อ ซึ่งเป็นการกระทำที่เป็นแบบอย่าง หรือการกระทำที่เป็นพิธีรีตอง เช่น การบูชาเทพเจ้า ตามลัทธิความเชื่อทางศาสนา มีการกำหนดขั้นตอนการบูชา ไม่ว่าจะป็นศาสนาใดก็ตามต่างก็มีการปฏิบัติต่อศาสนาของตนตามความเชื่อและความศรัทธาของตน พิธีกรรมที่มนุษย์ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา มักจะจะสัมพันธ์กับวิธีการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ ยังถ่ายทอดความคิดและความเชื่อ พิธีกรรมที่มนุษย์จัดขึ้นตามขนบธรรมเนียมประเพณีนั้น ส่วนมากเป็นการจัดขึ้นเพื่อความขลัง หรือความเป็นสิริมงคล

2.2.2 ความสำคัญของพิธีกรรม

พิธีกรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมาก ดังแนวคิดของนักวิชาการมีดังต่อไปนี้

Zheng Qiuyue (2559) ได้กล่าวว่า พิธีกรรมเป็นตัวแทนของประเพณีที่สืบทอดมาเป็นเวลาช้านาน สำหรับประชาชน พิธีกรรมถือเป็นความสุขหรือความเพลิดเพลินอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สามารถกระตุ้นความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม พิธีกรรมพบเห็นได้ทุกที่ในชีวิตของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในชีวิตของมนุษย์

กาญจนา แก้วเทพ (2553 : 23) ได้กล่าวว่า ยิ่งสังคมทันสมัยมากยิ่งขึ้นก็ยังมีพิธีกรรมมากขึ้น เมื่อพิจารณาถึงต้นกำเนิดของศาสนา จะพบว่าชีวิตส่วนรวมของมนุษย์ยังต้องพบกับความไม่แน่นอน ความวิตกกังวล ความเครียด ฯลฯ เพราะมาจากภัยอันตรายที่หลากหลายประเภท ไม่ว่าจะป็นอันตรายจากธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม คลื่นยักษ์สึนามิ ไฟไหม้ภูเขา ไข้ระบาด ฯลฯ หรือภัยจากมือมนุษย์ เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ ความขัดแย้งทางการเมือง สงคราม ฯลฯ ขณะนั้น มนุษย์ยังคงต้องการ “ศาสนาพิธีกรรม” ต่าง ๆ มาเป็นเครื่องบรรเทาปลอบประโลมใจ ให้ปลุกพลังความกล้าหาญ

ให้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ว่า หากตราบใดที่สังคมยังคงมีความเสี่ยง (risk society) ตราบนั้น ศาสนาและพิธีกรรมก็จะมีวันจางหายไปจากสังคมมนุษย์ และมีข้อเท็จจริงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ยิ่งสังคมมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้นเพียงใด ทั้ง ๆ ที่เรามีวิทยาการที่ก้าวหน้าที่จะป้องกันความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น แต่มนุษย์ก็ยังคงพึ่งพาศาสนาและพิธีกรรมเพื่อสร้างความหวังและความกล้าหาญ

ธรรมนิพนธ์ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมที่เป็นระเบียบต้องมีคนที่มีความเป็นระเบียบพิธี เวลาจะทำอะไรก็ตาม ถ้าไม่มีพิธี เราก็ไม่มีจุดนัดพบนัดหมาย ไม่มีจุดเริ่มต้นที่ชัดเจนว่า จะลงมือเมื่อไร จะเอาอย่างไร จะทำอะไร คนในสังคมรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ถ้าทำอะไรต่างคนต่างทำ ก็ไม่เป็นระเบียบ แต่พอมีพิธีกรรมก็มีจุดเริ่มต้น แล้วก็ไปจุดนัดหมายให้ทุกคนรู้ขั้นตอนการดำเนินการของกิจกรรม ถ้าไม่มีพิธีกรรม คนที่เข้าร่วมงานก็จะกระจัดกระจายกันอยู่ พิธีกรรมเป็นเครื่องมือที่ทำให้คนเตรียมตัว ทั้งเตรียมกายวาจา และเตรียมใจให้พร้อมที่จะทำเรื่องนั้น ๆ ซึ่งยังทำให้สังคมมีความมั่นคง นอกจากนี้คนในสังคมจำเป็นต้องฝึกวินัยในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งพิธีกรรมยังเป็นเครื่องฝึกวินัย หรือเป็นพื้นฐานในการที่จะฝึกฝนพัฒนาคนในด้านศีล คือ การควบคุมกายวาจาได้ ให้อยู่ในความดีงาม เรียบร้อยสุภาพ พิธีกรรมเป็นเครื่องฝึกกายวาจาให้อยู่ในระเบียบ ให้หมู่คนที่เข้าร่วมงานเรียบร้อยงดงาม และทำกิจกรรมอย่างได้ผลพร้อมเพรียงกัน

อีกทั้งพิธีกรรมยังเป็นสิ่งน้อมนำจิตใจให้เกิดความเลื่อมใสและเพิ่มพูนศรัทธา เพราะพิธีกรรมที่ทำถูกต้องจะมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความพร้อมพร้อม ความพร้อมเพรียงและความประสานกลมกลืน เช่น คนตั้งร้อยตั้งพันก็สวดมนต์พร้อมกันหมด พระตั้ง 100 รูป ก็สวดมนต์ประสานเป็นเสียงเดียวกัน กิริยาวาจาก็เรียบร้อยสงบ ทำให้เกิดศรัทธาปสาทะ น้อมนำจิตใจให้สงบสำหรับในด้านพระองค์อาศัยพิธีกรรมเป็นที่ปรากฏตัว ถ้าไม่มีพิธีกรรม พระก็ไม่ค่อยได้มีโอกาสปรากฏตัว เพราะฉะนั้นก็อยู่ที่พระองค์จะใช้พิธีกรรมอย่างไรให้เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นสื่อ นำคนเข้าสู่พระพุทธศาสนา แล้วก็จะได้ทำหน้าที่ของท่าน สอนให้ประชาชนเป็นคนดี ให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข

พิธีกรรมยังเป็นเรื่องรูปแบบ ข้อสำคัญจึงอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจะให้มีสาระอยู่ในรูปแบบนั้นด้วย รูปแบบก็สำคัญ แต่รูปแบบจะมีความหมายก็ต่อเมื่อมีเนื้อหาสาระ ถ้ารูปแบบไม่มีเนื้อหาสาระก็ไม่มีประโยชน์ แต่ในทางกลับกันถ้าเนื้อหาไม่มีรูปแบบช่วย เนื้อหานั้นก็เป็นประโยชน์ได้ยาก แม้เป็นสิ่งที่ต้องการแต่คนก็ไม่สามารถจะเอามาใช้ประโยชน์อะไรได้

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสำคัญของพิธีกรรม ผู้วิจัยสามารถสรุปความสำคัญของพิธีกรรมได้ว่า พิธีกรรมมีความสำคัญต่อชีวิตของคนเราในหลายรูปแบบ เป็นเครื่องบรรเทาปลดปล่อยโลมใจให้ปลุกพลัง ความกล้าหาญให้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น เมื่อมนุษย์ประสบภัยต่าง ๆ มักจะดำเนินพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้เทพเจ้าคุ้มครอง ขจัดภัยพิบัติ พิธีกรรมยังเป็นสิ่งน้อมนำจิตใจให้เกิดความเลื่อมใสและเพิ่มพูนศรัทธา เช่น พิธีกรรมสวดมนต์สามารถทำให้ผู้ศรัทธาจิตใจสงบ พิธีกรรมเป็นแนวทางในการจัดงานต่าง ๆ ทำให้งานนั้น ๆ เป็นขั้นเป็นตอน เช่น ถ้าไม่มี

พิธีกรรมแต่งงาน ในวันงานก็จะไม่มีระเบียบ ไม่ได้เป็นเรื่องเป็นราว และพิธีกรรมยังสอนให้คนในสังคม เป็นคนที่มีวินัย ทำงานอย่างมีระเบียบ ซึ่งพิธีกรรมมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์และ การพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก

2.2.3 ประเภทของพิธีกรรม

ประเภทของพิธีกรรมสามารถจำแนกเป็นหลากหลายรูปแบบตามความคิดและ ความเข้าใจของนักวิชาการต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

กาญจนา แก้วเทพ (2553 : 17-19) ได้กล่าวว่าพิธีกรรมในสังคมสมัยใหม่สามารถ จัดออกเป็น 4 ประเภท คือ พิธีกรรมทางศาสนา (Religious ritual) เนื่องจากพิธีกรรมทางศาสนาเป็น ต้นแบบของพิธีกรรมอื่น ๆ และมีมาอย่างยาวนานควบคู่กับประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ดังนั้น ในหมวดหมู่นี้จึงประกอบด้วยพิธีกรรมย่อย ๆ อีกมากมาย พิธีกรรมประชาชน (civic ritual) เป็น พิธีกรรมประเภทอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจศักดิ์สิทธิ์อำนาจเหนือธรรมชาติหรือจิตวิญญาณเป็น พิธีกรรมที่ตัดมิติ “ความศักดิ์สิทธิ์แบบศาสนา” (Sacralized) ออกไปและกลายมาเป็นเรื่องทาง โลกโลกย์ (Secularization) มากขึ้น ตัวอย่างเช่น พิธีกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การฉลองวันชาติ พิธีสาบานตัวเข้ารับตำแหน่งหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวกับสันตนาการต่าง ๆ เช่น พิธีเปิดกีฬาโอลิมปิก พิธีการจัดคอนเสิร์ต ฯลฯ และพิธีกรรมแห่งช่วงชีวิต (Life-cycle ritual) สำหรับ สังคมในอดีตพิธีกรรมที่จัดขึ้นสำหรับในช่วงรอยต่อของชีวิตแต่ละช่วงอาจจะมี ความชัดเจนมาก เช่น พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการเกิด การเปลี่ยนสถานะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ การบวช การแต่งงาน ฯลฯ

พิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ศาสนพิธีสำหรับ พระ หมายถึง ระเบียบพิธีที่พระสงฆ์จะต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เช่น พิธีอุปสมบท พิธีสวดปาติโมกข์ เข้าพรรษา รับกฐิน เป็นต้น ซึ่งแต่ละพิธีนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบของคณะสงฆ์ เวลาและสถานที่ที่เฉพาะสำหรับพิธีนั้น ๆ ในส่วนที่เป็นระเบียบตามประเพณีนิยม เช่น กิจวัตรประจำ วันที่พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เช่น การออกบิณฑบาต การทำวัตร เข้าเียน การศึกษา พระธรรมวินัย การสั่งสอนพระธรรมให้กับประชาชนทั่วไป อีกประเภทหนึ่ง คือ ศาสนพิธีสำหรับชาวบ้าน เป็นระเบียบแบบแผนที่ผู้นับถือพุทธศาสนาจะต้องปฏิบัติ (“ความหมาย ของพิธีกรรมและศาสนาพิธี” 2556 : ออนไลน์)

พิธีกรรมต่าง ๆ สามารถแยกประเภทออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ พิธีที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ได้แก่ พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีเลี้ยงผี ฯลฯ และพิธีที่เกี่ยวกับ ศาสนา ได้แก่ การทำบุญบ้าน พิธีสิบสองเดือน ฯลฯ นอกจากพิธีกรรมที่จัดเป็นประเภทใหญ่ ๆ เหล่านี้ แล้วยังสามารถแบ่งเป็นประเภทย่อย ๆ อีก 10 ประเภทคือ พิธีกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำวัน พิธีกรรม ที่ปฏิบัติเป็นครั้งคราว พิธีการบวงสรวงพระภูมิเจ้าที่ พิธีการอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาสถิตชั่วคราวแล้ว

เชิงกลับ ฯลฯ พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการชำระล้างบาป พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการเลี้ยงราชบัณฑิตพราหมณ์ หรือนักปราชญ์ในวาระสำคัญของผู้ประสงค์เป็นเจ้าภาพ พิธีกรรมที่เกี่ยวกับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว พิธีกรรมที่เกี่ยวกับ การเบิกปฐมฤกษ์ด้วยการกระทำในฤกษ์ยามดีสำหรับสถานที่ทำงาน พิธีกรรมที่เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรมเฉพาะบุคคล พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการอ้อนวอนพระเจ้า (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม 2552 : 9 - 10)

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเภทของพิธีกรรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พิธีกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) พิธีกรรมทางศาสนา เช่น พิธีกรรมการบูชาเทพเจ้า พิธีกรรมสวดมนต์ ฯลฯ 2) พิธีกรรมประชาชน เช่น พิธีกรรมเลือกตั้ง พิธีกรรมเปิดกีฬาโอลิมปิก ฯลฯ 3) พิธีกรรมแห่งช่วงชีวิต เช่น พิธีกรรมฉลองวันเกิด พิธีกรรมแต่งงาน พิธีกรรมเผาศพ ฯลฯ

2.3 ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ

ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือมีหลายแบบ มีทั้งประวัติที่สืบทอดจากประเทศจีนและประวัติที่สืบทอดต่อกันในสังคมไทย ซึ่งยังมีความเกี่ยวข้องกับการอพยพของชาวจีนที่มาใช้ชีวิตในไทย ดังเอกสารต่าง ๆ ที่บันทึกไว้

2.3.1 ประวัติความเป็นมาศาลเจ้าจีนในประเทศไทย

ตัวน ลี เซิง และ บุญยี่ง ไร่สุขสิริ. (2543 : 6 - 7) ได้กล่าวว่า ตั้งแต่สมัยสุโขทัย คนไทยก็ไปมาหาสู่คนจีน สมัยเดียวกัน ในสังคมเชื่อกันว่าพ่อขุนรามคำแหงเคยเสด็จ ฯ ไปเยือนเมืองจีนและนำช่างกระเบื้องของจีนมาช่วยคิดประดิษฐ์ทำขามสังคโลกแบบไทย ซึ่งปรากฏหลักฐานในแผนที่โบราณที่ระบุว่า กษัตริย์ไทยแต่งสำเภาไปค้าขายยังเมืองต่าง ๆ รวมถึงเมืองจีนด้วย สมัยอยุธยาจีนกับไทยทำการค้ากันมากขึ้น คนจีนเดินทางและอพยพหนีสงครามในจีนมาใช้ชีวิตในไทยมากขึ้น จนถึงสมัยกรุงธนบุรี คนจีนรับราชการและได้รับการแต่งตั้งเป็นขุนนาง มีบทบาทสำคัญในการสร้างศาลเจ้าจีนต่าง ๆ ในไทย เช่น ศาลเจ้ากวนอูที่เยาวราช ซึ่งสร้างโดยพระยาอาษาชาติ (เจ้าพระยาคลัง) หรือเฉินอี้ซาน เป็นข้าราชการ ในสมัยนั้นคนจีนในสมัยกรุงธนบุรียังมีบทบาทถึงขั้นช่วยไทยออกรบกับพม่าและพระเจ้ากรุงธนบุรีหรือพระเจ้าตากสินมหาราชก็ถือเป็นลูกหลานมังกร พระราชาบิดาของพระองค์เป็นคนจีน ทำให้คนจีนยิ่งเดินทางมาไทยมากขึ้นอีก เพราะรู้สึกมั่นใจในการเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร แต่ในยุคนี้ก็ยังไม่มีการสร้างวัดจีน คนจีนอาศัยทำบุญไหว้พระในวัดไทย จนเมื่อมีคนญวนมากขึ้น คนญวนกับคนจีนจึงร่วมกันสร้างวัดจีนมหายานแบบญวนให้พระญวนจำพรรษาหลายแห่ง เรียกว่ามีวัดญวนเกิดขึ้นก่อน

ในปลายสมัยรัชกาลที่ 3 คนจีนในไทยทั่วประเทศมีจำนวนมากถึงหนึ่งล้านคนและพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ทรงได้รับการขนานพระนามว่า “เจ้าสัว” เพราะทรงแต่งสำเภาไปค้าขายกับเมืองจีนได้กำไรมาก ต่อมาได้นำศิลปะจีนเข้ามาตกแต่งวัดไทยเกิดเป็นศิลปะ

ไทย-จีนอันเป็นเอกลักษณ์ที่เรียกว่า “พระราชนิยม” แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้น เช่น ที่วัดราชโอรสารามราชวรรมหาวิหารซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์สำคัญระหว่างพุทธเถรวาทกับพุทธมหายานในไทย นับจากนั้นคนจีนก็เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทยอย่างต่อเนื่อง มาจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) มีคนจีนในไทยมากกว่าสามล้านคนและเมื่อคนจีนเข้ามาก็ได้มีการตั้งศาลจีนตามชุมชนต่าง ๆ และตามความเชื่อของตนมากขึ้นเรื่อย ๆ

จากการที่คนจีนได้รับเสรีภาพอย่างสูงเพราะล้นเกล้า ฯ รัชกาลที่ 5 มีพระกรุณาให้เสรีภาพพระราชทานที่ดินและช่างหลวงให้ไปก่อสร้างศาลเจ้าจีนต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และเมืองใกล้เคียง ๆ ปัจจุบันนี้จึงพบว่าศาลเจ้าจีนเก่าแก่ที่ยังคงเหลืออยู่ส่วนมากจะเป็นศาลเจ้าจีนที่ก่อสร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นส่วนใหญ่ เช่น วัดมังกรกมลาวาส (วัดเล่งเน่ยยี่) ศาลเจ้าพ่อเสือ ศาลเจ้าพ่อกวนอู ศาลเจ้าเล่าปุ่นเล่าก๋งหรือในต่างจังหวัด เช่น จังหวัดฉะเชิงเทราก็มีวัดอุภัยภาติการาม (วัดขามปอง) เป็นต้น

เนตรนภา แก้วแสงธรรม ยานะโชโกวา (2554: 5 - 7) ได้กล่าวว่า คนจีนเมื่อรวมตัวกันได้และมีความเป็นปึกแผ่นก็เริ่มสร้างศาลเจ้าตามความเชื่อในแถบถิ่นเดิม กล่าวคือ คนแต่จิวก็สร้างศาลเจ้าแบบแต่จิว สร้างรูปปั้นเทพแบบแต่จิว คนจีนแคะ จีนไหหลำ จีนกวางตุ้งก็สร้างศาลในแบบของตนเอง ความหลากหลายของศาลเจ้าจีนในไทยจึงมีมากพอสมควร มองเผิน ๆ เหมือนไม่แตกต่างกันแต่ที่จริงแล้วกลับแฝงด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ศาลเจ้าจีนในกรุงเทพฯ มีหลายแห่ง เนื่องจากคนจีนมีศรัทธาต่อเทพเจ้าหลายองค์ เทพเจ้าที่ชาวจีนนิยมกราบไหว้บูชาที่ศาลเจ้า ได้แก่ เจ้าแม่กวนอิม เจ้าแม่ทับทิม เจ้าพ่อกวนอู เจ้าพ่อเสือ เจ้าพ่อหังเจีย เทพโป๊ยเซียน เทพเจ้าโชคลาก (ไฉ่สิ่งเอี้ย) เทพเจ้าผู้กุมชะตา (ไท่ส่วยเอี้ย) ศาลเจ้านั้นสร้างขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการไม่ได้สร้างเพื่อเป็นที่เคารพสักการะเทพเจ้าเพียงอย่างเดียว บางแห่งเป็นศาลเจ้าประจำตระกูล บางแห่งสร้างเพื่อแก้บนหรือเพื่อการค้า (ให้กำลังใจในการทำการค้า) และในปัจจุบันศาลเจ้ามีทั้งที่ขึ้นตรงกับวัดจีนมุลินีและเป็นของเอกชน

รตพร ปัทมเจริญ (2544 : 30 - 31) ได้กล่าวว่า ในสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ ชาวจีนเข้ามาอยู่ในเมืองไทยจำนวนมากขึ้น วัฒนธรรมและความเชื่อไทย - จีนจึงได้ผสมผสานกันได้อย่างดี ต่อมาชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยมากขึ้นในสมัย รัชกาลที่ 5 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาถึงย่านที่อยู่ของชาวจีนที่ปะปนอยู่กับราวไทยในสมัยนั้นว่า “ตามสองข้างทางเดินมีศาลเจ้า ร้านค้า ช่างไม้ ต่อตู้ ต่อรถ” แสดงให้เห็นว่าศาลเจ้าในสมัยนั้นได้มีการสร้างกันอย่างเปิดเผยและมีจำนวนมากพอสมควร นอกจากศาลเจ้าจะเป็นที่ประกอบพิธีกรรมตามประเพณีแล้ว ศาลเจ้ายังเป็นที่พักพิงสงครรค์ของผู้คนเป็นที่ตั้งของมุลินี เพื่อสังคมเป็นโรงพยาบาล และเป็นโรงเรียนด้วย ปัจจุบันชาวจีนจำนวนมากประสบความสำเร็จทางธุรกิจมีฐานะมั่นคงเป็นปึกแผ่น ทำให้

วงศ์ตระกูลของตนรุ่งเรืองมากจึงนิยมสร้างศาลเจ้าประจำตระกูลของตนเองขึ้นเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมเฉพาะผู้คนในตระกูลของตนเท่านั้นด้วย

จากประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าจีนในประเทศไทยที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าในประเทศไทยเริ่มมีศาลเจ้าจีนตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี เนื่องจากคนจีนได้อพยพเข้ามาในไทย จึงได้นำวัฒนธรรมด้านความเชื่อเข้ามา ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ให้ความสำคัญสนับสนุนในการสร้างชุมชนของชาวจีน จึงมีศาลเจ้าจีนในไทยเกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน

2.3.2 ประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

จากป้ายความรู้ได้เขียนถึงประวัติของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและเอกสารต่าง ๆ ทำให้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ดังนี้

ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าเป็นศาลเจ้าที่เก่าแก่ที่สุดในไทย มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ปีที่ก่อสร้างตรงกับปี พ.ศ. 2377 มีความเกี่ยวข้องกับวัดมหรณพาราม เดิมตั้งอยู่ริมถนนบำรุงเมือง ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขยายถนนบำรุงเมืองได้ โปรดเกล้าฯ ให้พระยาโชฎีราชเศรษฐีย้ายศาลมาไว้ที่ทางสามแพร่ง เลขที่ 468 ถนนตะนาวใกล้เสาชิงช้า เขตกรุงเทพมหานคร เป็นศาลเจ้าประจำลัทธิเต๋าของชาวจีนแต่จิ๋ว ชาวจีนเรียกว่า “ตัวเล่าเอี้ย”

อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช (2561 : 44 - 46) ได้กล่าวว่า ในสังคมไทยมีตำนานที่ชาวบ้านเล่ากันว่า เดิมในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ย่านวัดมหรณพารามยังเป็นป่า มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ทั่วไป ในบริเวณนั้นมีหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ในหมู่บ้านมีแม่ลูกยากคนหนึ่งอาศัยอยู่ คือ นางผ่อง และนายสอนซึ่งเป็นลูกชายกตัญญู วันหนึ่งนายสอนเข้าป่าเพื่อหาอาหาร พบกวางตัวหนึ่งนอนตายอยู่ ร่องรอยถูกเสือกัดแทะ แต่ยังไม่หมด นายสอนเห็นจึงทราบว่ามีเสือแอบซ่อนอยู่แถวนั้นแน่ แต่ด้วยความต้องการเนื้อกลับไปฝากแม่ของตนจึงตัดความกลัวออกไป เข้าไปฉีกเนื้อที่ขาขวางได้สองก้อน แต่โชคไม่ดี หลังจากเดินหนีออกมาได้ไม่ไกล เขาพบเสือตัวนั้นเข้า และเสือก็ได้กระโจนเข้ากัดเขาทันที ทั้งสองเข้าต่อสู้กัน นายสอนได้ใช้มีดแทงเสือ ส่วนเสือก็กัดแขนนายสอนจนขาด แล้วกินจนหมด นายสอนต้องดำน้ำหนีลงไปในกลางบึง เสือจึงจากไป นายสอนเดินทางกลับบ้านในสภาพที่บาดเจ็บสาหัสมาก เมื่อกลับมาถึงหน้าบ้านของตนก็หมดสติไป จนเมื่อยายแพ้วน้องสาวของนางผ่องเดินทางมาเยี่ยมพี่สาว ได้พบเข้าพอดีจึงนำนายสอนเข้าบ้านและปฐมพยาบาลจนฟื้น เมื่อนายสอนเห็นหน้าแม่ของตนก็รีบนำเนื้อกวางที่หามาได้มอบให้แม่ทันที ไม่กี่ชั่วโมงต่อมา นายสอนก็สิ้นลม นางผ่องเสียใจมาก จึงได้เดินทางไปร้องเรียนต่อนายอำเภอเพื่อให้ตามจับเสือมาลงโทษ นายอำเภอมอบหมายให้ปลัดโตเป็นหัวหน้าคณะในการตามจับเสือ อย่างไรก็ตามหลังจากตามล่าเสืออยู่หลายวันก็ไม่พบวีแวว ปลัดโตจึงเข้าไปที่วัดมหรณพารามขอพรจากหลวงพ่อร่วงและหลวงพ่อบุญฤทธิ์

ช่วยคลบับตาลให้สามารถจับเสือให้ได้ เมื่อขอพรเสร็จปลัดโตก็เดินไปหลังวัดนั่งพักผ่อนอยู่ ลักครูกี่ผลอหลับไป เมื่อตื่นขึ้นมาก็พบเสือนอนหมอบอยู่ตรงหน้า ไม่มีท่าที่ดุร้ายแต่อย่างใด ปลัดโตจึงถามเสื่อว่าเป็นเสือที่ทำร้ายนายสอนใช่หรือไม่ เสือก็รับสารภาพ ปลัดโตนำเชือกมาผูกคอเสื่อแล้วจึงไปที่ว่าการอำเภอ นายอำเภอได้ทำการไต่สวนพิจารณาโทษตัดสินประหารชีวิต เสือตัวนั้นก็ได้แต่นอนหมอบสำนึกผิด ทำให้คนทั่วไปเกิดความสงสาร นางผ่องจึงแจ้งกับนายอำเภอว่าขอให้ไว้ชีวิตของมันและยกเสือดตัวนี้ให้เป็นลูกของตนแทนบุตรชายที่เสียชีวิตไป เมื่อเสื่อได้มาเป็นลูกของนางผ่องแล้ว ได้ทำแต่คุณงามความดี หน้าที่เข้าป่าหาอาหาร ดูแลป้องกันขโมย ทำให้หมู่บ้านร่มเย็นเป็นสุข เสืออยู่ดูแลนางผ่องได้เพียง 3 ปี นางผ่องก็เสียชีวิตทำให้เสื่อเสียใจระหว่างพิธีฌาปนกิจซึ่งไฟกำลังลุกไหม้ศพ นางผ่องอยู่นั้น ด้วยความเสียใจเสื่อได้กระโจนเข้าไปในกองไฟและสิ้นใจตายตามนางผ่องไป นายอำเภอและชาวบ้านจึงร่วมกันสร้างศาลขึ้น แล้วนำเก้าอี้กระดูกของเสือดตัวนั้นมาบรรจุไว้ในรูปปั้นเรียกกันว่าศาลเจ้าพ่อเสือ จนถึงทุกวันนี้

ส่วนตำนานอีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องที่เล่าขานกันในเมืองจีน เล่าว่าทุกปีหลังเทศกาลตรุษจีน ซึ่งเป็นฤดูที่แมลงออกหากิน กัดแทะทำลายพืชพันธุ์จนเสียหายเป็นจำนวนมาก ทำให้ชาวจีนต้องจัดพิธีบวงสรวง ขอให้เทพเสื่อช่วยเหลือ เนื่องจากถือว่า “เสื่อ” เป็นเจ้าแห่งสัตว์ทั้งปวง และเชื่อกันว่าสามารถช่วยปิดเป่าภัยร้ายต่าง ๆ ให้คลี่คลายลงได้ ทั้งยังมีความเชื่อเป็นพิเศษอีกว่าเสื่อเป็นเทพแห่งการพิทักษ์พืชพันธุ์ทางการเกษตร

ราม วัชรประดิษฐ์ (2556) ได้กล่าวว่า ตำนานเจ้าพ่อเสื่อของจีนมีเค้าโครงคล้ายกันในยุคต้นราชวงศ์เซ็ง โดยนักเขียนนาม พูซ่งเล้ง ในชื่อเรื่อง “เตี้ยเสียเฮ้ว” กล่าวถึงฮ่องเต้จินมีขุนศึกคู่พระทัยที่อาจหาญทะยานฟ้า สามารถปราบศัตรูได้ทั่วทุกทิศ ต่อมาฮ่องเต้เกิดความระแวงสงสัยในตัวขุนพล จึงพระราชทานงานเลี้ยงและผสมยาพิษหองนกระเรียนแดงลงในเหล้า เพื่อให้ขุนศึกดื่ม แม้จะทราบว่าเป็นสุรามียาพิษ แต่ด้วยความจงรักภักดี ขุนศึกท่านนั้นจึงดื่มสุราพิษ แต่เนื่องจากเป็นผู้เก่งกล้าและมีเทพคุ้มครองจึงไม่สิ้นชีวิต แม้ศาลจะสอบสวนในข้อหากบฏก็ยังคงยืนยันความจงรักภักดี จนศาลไม่อาจทำอะไรได้ แต่เพื่อให้ฮ่องเต้คลายพระทัย ขุนศึกจึงขอเดินทางออกนอกด่าน โดยไม่กลับมาอีก ต่อมาเมื่อมีผู้คนพบเห็นเสือโคร่งขนาดใหญ่บริเวณนอกด่านคอยป้องกันศัตรูของแผ่นดิน ไม่ให้รุกรานเข้ามา และเมื่อฮ่องเต้เกิดภัยก็ปรากฏร่างเสือโคร่งมาไล่ขบกัดศัตรู ฮ่องเต้จึงเชื่อว่าคงเป็นขุนศึกคู่พระทัยที่พระองค์ทรงเข้าพระทัยผิด จึงโปรดให้สร้างรูปจำลองของเสือโคร่งเพื่อเป็นอนุสรณ์ด้วยความศรัทธาเลื่อมใสในองค์เจ้าพ่อเสื่อ ทำให้ผู้คนพากันไปกราบสักการะและมีการจัดทำวัตถุมงคลของศาลเจ้าพ่อเสื่อมากมายหลายรุ่น ซึ่งเป็นที่นิยมกันอย่างยิ่ง

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติของศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า สามารถสรุปได้ว่า ศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้าเป็นศาลเจ้าพ่อเสื่อที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงที่สุดในกรุงเทพฯ ซึ่งศาลเจ้าพ่อเสื่อแห่งนี้ได้สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) เดิมตั้งอยู่ริมถนนบำรุงเมือง ต่อมาเมื่อ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ให้ขยายถนนบำรุงเมือง โดยให้ย้ายและพระราชทานที่ให้แก่ศาลเจ้าพ่อเสือมาอยู่ที่ทางสามแพร่ง ถนนตะนาว นอกจากนี้ในกรุงเทพฯ ยังมีศาลเจ้าพ่อเสืออีกหลายแห่ง ประกอบด้วย ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ศาลเจ้าพ่อคลองสาน ศาลเจ้าพ่อเสือบางแค เป็นต้น ศาลเจ้าพ่อเสือเหล่านี้ได้รับความยอมรับจากทั้งชาวจีนและชาวไทย ซึ่งเจ้าพ่อเสือมีบทบาทสำคัญต่อผู้ที่มาสักการะในหลายด้าน เช่น วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการดำรงชีวิต

2.3.3 ประวัติของศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

จากป้ายความรู้ได้เขียนถึงประวัติของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและเอกสารต่าง ๆ ทำให้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ดังนี้

ศาลเจ้าขุนด่านเจ้าพ่อเสือบางหว้าตั้งอยู่ ณ เลขที่ 198 ถนนเพชรเกษมแขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร สร้างในสมัยที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คือระหว่างพ.ศ. 2502 - 2506 เคยมีจีนแต่จี๊ได้รวมกันสร้างเป็นศูนย์กลางของชุมชนชาวจีนในบริเวณนี้ ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ โดยระยะแรกก่อสร้างเป็นศาลเจ้าขนาดเล็กริมถนนเพชรเกษม ต่อมาเมื่อมีการขยายถนนเพชรเกษมให้กว้างขึ้นจึงเคลื่อนย้ายศาลเจ้าไปสร้าง ณ ที่ตั้งปัจจุบัน

มีเรื่องเล่าว่าในสมัย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีในยุคนั้นเป็นยุคของการปราบปรามโจรผู้ร้าย และยุคเริ่มพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทางต่าง ๆ หลายสายจะถูกตัดสายเพชรเกษมที่เริ่มต้นที่สามแยกท่าพระตรงไปทางบางแค ต้องตัดผ่านศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าพอดี ซึ่งในสมัยนั้นยังคงเป็นศาลธรรมดา ปลูกสร้างบนกองดินบริเวณกลางถนนเพชรเกษม ทางด้านหลังศาลจะมีต้นพุทราขึ้นอยู่ต้นหนึ่ง เวลาเจ้าหน้าที่ตัดถนนก็ไม่ได้สนใจศาลนี้สักเท่าไร เพราะเห็นเป็นศาลเล็ก ๆ จึงได้ตัดดินไปทับศาลจนหมด

เจ้าของศาลที่เชื่อว่า คุณลุงประเสริฐ ธรรมมา เคยฝันถึงมีชายแต่งกายคล้ายนักบวชคนหนึ่ง มาบอกให้นำศาลที่อยู่บนดินขึ้นมาแล้วให้นำไปปลูกไว้ฝั่งถนนอีกด้านหนึ่ง เจ้าของศาลจึงถามท่านว่า ท่านอยู่ที่ไหนท่านบอกว่าจะอยู่ที่ใต้ต้นพุทรา จากคำตอบทำให้เจ้าของศาลทราบว่าท่านต้องเป็นเจ้าพ่อที่ศักดิ์สิทธิ์อย่างแน่นอน ต่อมาเมื่อมีการถมดินเป็นถนนเสร็จแล้ว ตรงบริเวณศาลเจ้าจะมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นบ่อย ไม่ชนกันก็วิ่งตกร้างทาง มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมากมายหรือเดือนหนึ่ง และคงเป็นเพราะว่าทางการได้ถมดินทับศาล จนเกิดการผุพังท่านคงอยากให้ ช่วยสร้างศาลและสร้างใหม่ท่านจึงมาเข้าฝันพร้อมกับสร้างมโนภาพความฝันให้เห็น เมื่อเจ้าของศาลตื่นขึ้นมาก็ได้เริ่มหาไม้พ้อที่ใช้สร้างศาลให้ท่าน เจ้าของศาลก็ได้บอกกล่าวท่านว่า “ กระผมเป็นข้าที่ต่ำต้อยมากนักจึงสร้างถวายให้ท่านได้เพียงเท่านี้ ขอเชิญท่านมาประทับสิ่งสถิตยอยู่เถิด ” และตั้งแต่นั้นมาก็เป็นศาลสืบเนื่องมา และได้มีการปรับปรุงต่อเติม มาหลายครั้งและได้มีผู้จิตศรัทธาท่านหนึ่งบริจาคจำนวนเงิน 35,000 บาท นับว่ามากในสมัยนั้น เงินส่วนนี้ได้นำไปทำการก่อสร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ตั้งแต่นั้นมา

ตัวอาคารก็ได้พัฒนามาจนทุกวันนี้ โดยองค์ประธานของศาลมีสององค์ องค์แรก คือ เจ้าพ่อขุนด่านแต่งกายคล้ายนักรบของไทย สันนิษฐานว่าเป็นเจ้าเมืองหน้าด่าน นายทหารในสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช สมัยกรุงธนบุรี นั่งพนมมืออยู่ตรงกลางของศาล ส่วนองค์ที่ 2 เป็น องค์ตัวเหล่าเอี้ย หรือเทพเจ้าเสวียนเทียนช่างตี ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนจะเรียกท่านว่า เจ้าพ่อใหญ่ จะแต่งกายคล้ายกับนักรบจีน มือขวาถือดาบ มือซ้ายทรงประทานพรแผ่บารมี ส่วนองค์เจ้าพ่อเสื่อ ก็เป็นรูปองค์เสื่อ ซึ่งเป็นบริวารของตัวเหล่าเอี้ย

จากเอกสารที่เกี่ยวกับประวัติของศาลเจ้าพ่อเสื่อบางหัว้าสามารถสรุปได้ว่า ศาลเจ้าพ่อเสื่อบางหัว้าถูกสร้างขึ้นในสมัยที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คือระหว่าง พ.ศ. 2502 - 2506 เคยมีเงินแต่จิวได้รวมกันสร้างเป็นศูนย์กลางของชุมชนชาวจีนในบริเวณนี้ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้โดยระยะแรกก่อสร้างเป็นศาลเจ้าขนาดเล็กกรมถนนเพชรเกษมต่อมาเมื่อมีการขยายถนนเพชรเกษมให้กว้างขึ้นจึงเคลื่อนย้ายศาลเจ้าไปสร้างที่ เลขที่ 198 ถนนเพชรเกษมแขวงบางหัว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมในสังคมไทย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าจีนในประเทศไทยและงานวิจัยเกี่ยวกับเทพเจ้าจีนในประเทศไทย มีงานวิจัยโดยสรุปดังนี้

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมในสังคมไทย

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมในสังคมไทยมีอยู่ดังนี้
 ชาคกริต อนันทรวัน (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคติความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลพระภูมิของประชาชน เขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทและรูปแบบศาลพระภูมิตลอดทั้งคติความเชื่อและพิธีกรรม การเช่นสรวงบูชาศาลพระภูมิของประชาชน เขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดเลย ขอบเขตของการศึกษาวิจัย คือ ศึกษาประเภทและรูปแบบศาลพระภูมิของประชาชน เขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยเก็บข้อมูลจากผู้รู้ผู้ประกอบพิธีกรรม ผู้นำชุมชนพระภิกษุ ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายศาลพระภูมิประชาชน ผู้มีศาลพระภูมิรวมทั้งสิ้นจำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า คติความเชื่อและพิธีกรรมการเช่นสรวงบูชาศาลพระภูมิของประชาชนเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดเลยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ คติความเชื่อ การตั้งศาลพระภูมิและคติความเชื่อการเช่นสรวงบูชาศาลพระภูมิ คติความเชื่อการตั้งศาลพระภูมิแบ่งความเชื่อในการตั้งศาลพระภูมิออกเป็น 2 กรณี คือ การตั้งศาลพระภูมิตามบรรพบุรุษและการตั้งศาลพระภูมิตามความเชื่อส่วนบุคคล ส่วนคติความเชื่อการเช่นสรวงบูชาศาลพระภูมินั้นมีการเช่นสรวงบูชาศาลพระภูมิอยู่ 2 โอกาส คือ 1. เช่นสรวงบูชาศาลพระภูมิประจำวัน 2. เช่นสรวงบูชาศาลพระภูมิ

ตามวันเทศกาล เช่นสรวงบูชาศาลพระภูมิในโอกาสแก้บน ในด้านของพิธีกรรมการเช่นสรวงบูชาตอนตั้งและถอนศาลพระภูมิมีวิธีการปฏิบัติที่จำแนกออกได้ 2 ประเภทคือองค์ประกอบของพิธีกรรมซึ่งประกอบไปด้วยวันเวลา สถานที่ บุคคลที่ประกอบพิธีกรรมและมีขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือขั้นเตรียมการและขั้นดำเนินการจากการปฏิบัติดังกล่าวนั้นประชาชนเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดเลยมีความเชื่อว่าถ้าปฏิบัติถูกต้องตามองค์ประกอบและถูกขั้นตอนก็จะทำให้พิธีกรรมนั้นศักดิ์สิทธิ์ มีผลทำให้ผู้ปฏิบัติได้รับแต่ความสุขสมปรารถนาในสิ่งที่มุ่งหวัง

พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผี กับบทบาททางสังคมของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธในภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผีของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธในภาคใต้ และเพื่อศึกษาบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อสังคมชาวไทยพุทธภาคใต้ ขอบเขตของการวิจัย คือ กำหนดพื้นที่ศึกษาเป็นภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัด สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ปัตตานี ภูเก็ต เป็นต้น มีผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในสังคมชาวไทยพุทธภาคใต้ที่มีความเชื่อในเรื่องนี้ เช่นเดียวกับสังคมชาวไทยในภูมิภาคอื่น ความเชื่อเรื่อง “ผี” ของชาวไทยพุทธภาคใต้เป็นมูลเหตุให้เกิด “พิธีกรรม” ที่เกี่ยวข้องในลักษณะต่าง ๆ มากมาย เพื่อเป็นการเช่นสรวงบูชาและวิงวอนให้ผีที่ตนนับถือได้ช่วยเหลือตนให้พ้นจากเหตุร้ายต่าง ๆ และดลบันดาลให้ชีวิตประสบแต่ความสุข ความเจริญสมหวังในสิ่งที่ปรารถนาสามารถจำแนกพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผีของชาวไทยพุทธภาคใต้ นิยมปฏิบัติกันออกอย่างกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ พิธีกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น พิธีกรรมเกี่ยวกับการทำนา พิธีกรรมเกี่ยวกับการทำประมง และพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต เช่น พิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด พิธีกรรมเกี่ยวกับการแต่งงาน พิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย เป็นต้น สามารถจำแนกบทบาททางสังคมของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับนับถือ “ผี” ที่มีต่อชาวไทยกลุ่มนี้ออกได้เป็นหลายลักษณะ บทบาท ได้แก่ บทบาทเกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ บทบาทเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ บทบาทเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ บทบาทเกี่ยวกับการสร้างขวัญและกำลังใจ บทบาทเกี่ยวกับการสร้างพลังอำนาจของบุคคล และบทบาทเกี่ยวกับการเสี่ยงโชคเสี่ยงทาย

วีระพล ภูวนนท์ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระพุทธรูป หลวงพ่อสองพี่น้องบ้าน หนองเขียด อำเภอชุมแพจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระพุทธรูปหลวงพ่อสองพี่น้อง ตำบลหนองเขียด อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ขอบเขตของการวิจัย คือ กลุ่มผู้รู้ ประชาชน ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมและผู้เกี่ยวข้องจำนวน 70 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในด้านความเชื่อและความศรัทธา ชาวตำบลหนองเขียดและประชาชนในเขตใกล้เคียงได้มีความเชื่อและความศรัทธาในองค์พระพุทธรูปหลวงพ่อสองพี่น้องมาก เกี่ยวกับแรงบันดาลใจสำเร็จตั้งความปรารถนาของผู้มาบนบานให้ประสบผลสำเร็จในเรื่องของลาภยศ การศึกษา คดีความ

และความสุขในครอบครัว เป็นต้น ด้านพิธีกรรมพบว่าพิธีกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับพระพุทธรูปหลวงพ่อสองพี่น้อง คือ พิธีอัญเชิญลงมาจากยอดพระธาตุ พิธีบูชาบวงสรวง พิธีสงฆ์ พิธีแห่ไปตามหมู่บ้าน พิธีอัญเชิญขึ้นประดิษฐานไว้บนยอดพระธาตุตลอดจนพิธีบนบานและพิธีแก้บน เป็นต้น

พระครูวุฒิชรธรรมสถิต (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมเรื่องความตายของชุมชนปากห้วยปากคาน ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมเรื่องความตายของชุมชนปากห้วยปากคานและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและพิธีกรรมเรื่องความตายกับวิถีชุมชนปากห้วยปากคาน ขอบเขตของการวิจัย คือ ชุมชนปากห้วยปากคาน ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่จังหวัดเลย โดยเก็บข้อมูลจากผู้นำพิธีกรรมพระสงฆ์ผู้ตายนักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการ นักธุรกิจและประชาชนทั่วไปรวม 73 คน ผลการวิจัยพบว่าประชาชนเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติและจิตวิญญาณของมนุษย์ที่ตายแล้ว เชื่อว่าผีมีทั้งให้คุณและให้โทษแก่มนุษย์ พิธีพราหมณ์เป็นเรื่องเกี่ยวกับเวทมนตร์คาถาอาคม พลังอำนาจศักดิ์สิทธิ์เครื่องรางของขลัง พิธีพุทธเกี่ยวกับเรื่องบาปบุญและเรื่องกฎแห่งกรรมถูกนำมาใช้แก้ปัญหาชีวิตจิตใจอารมณ์ ความกลัวและความตาย พิธีกรรมก่อนตายให้ผู้ป่วยทำบุญให้กัมมฐาน เมื่อสิ้นใจมีการเขียนคาถาป้องกันนรกใส่มือผู้ตาย นิมนต์พระมาสวดมาตिकाบังสุกุลอาบน้ำศพ แต่งตัวศพให้ตรงข้ามกับตอนมีชีวิตมัดตราสังศพอยู่ในหมู่บ้าน ชาวบ้านจะไม่ทำงานเพื่อป้องกันผีป้องกันโรคติดต่อและป้องกันสิ่งไม่ดีที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน ในด้านความสัมพันธ์ของความเชื่อพิธีกรรมกับวิถีชุมชนพบว่าความสัมพันธ์เป็นไปอย่างกลมกลืน งานศพในระยะแรก ๆ เป็นกิจกรรมระหว่างเครือญาติ ต่อมากิจกรรมงานศพได้ขยายออกไปนอกกลุ่มเครือญาติ ปัจจุบันกระแสการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและกระแสทางธุรกิจเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อการจัดงานศพ การรักษาศพด้วยการฉีดยา มีโลงศพไฟฟ้าวางพวงหรีดและดอกไม้จันทน์ของมาศพ มีการพนันและมหรสพมาแทนที่ ผลประโยชน์ทางธุรกิจก็มากขึ้นมีข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจเข้ามามีบทบาทในการจัดงานศพมากขึ้น ความสัมพันธ์นี้สะท้อนถึงวิถีชุมชนพฤติกรรมและความเชื่อของคนที่เปลี่ยนไปจากเดิม

สร้อยญา แสงลับ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับเจ้าพ่อพระยาศรีโตนของชุมชน ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเชื่อและองค์ประกอบของพิธีกรรมการเลี้ยงศาลเจ้าพ่อพระยาศรีโตนและความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและพิธีกรรมเรื่องศาลเจ้าพ่อพระยาศรีโตนกับวิถีชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ขอบเขตของการวิจัย คือ การเก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้นำทางวัฒนธรรมและศาสนารัฐราชการและชาวบ้านตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย จำนวน 79 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนหนองบัวยังคงมีความเชื่อต่อเจ้าพ่อพระยาศรีโตนอย่างมั่นคง ยึดถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และพร้อมใจประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเป็นประจำทุกปี องค์ประกอบของพิธีกรรมแบ่งออกเป็น 3 ด้าน องค์ประกอบแรกคือ องค์ประกอบด้านบุคคล องค์ประกอบที่สอง คือ องค์ประกอบด้านเวลาและ

สถานที่ซึ่งจะมีพิธีกรรมเกี่ยวกับเจ้าพ่อ 2 พิธีกรรม คือ พิธีกรรมการเลี้ยงศาลเจ้าพ่อพระยาศรีโพน และพิธีกรรมการเชิญเจ้านายเจ้าเมือง องค์ประกอบสุดท้าย คือ องค์ประกอบด้านวัสดุส่วน ขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมจะดำเนินไปตามลำดับขั้นตอนของพิธีกรรม แม้จะมีการเปลี่ยนแปลง บางส่วนของพิธีกรรมเพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตและความเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ชาวบ้านก็ยังคงมีความเลื่อมใสและเชื่อมั่นเหมือนเดิม เพราะจากการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อทุกปีเกิดผลในด้านดีต่อชุมชนตำบลหนองบัวและทำให้สังคมมีระเบียบ ก่อให้เกิดความสงบสุขของสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและพิธีกรรมเรื่องศาลเจ้าพ่อพระยาศรีโพนกับวิถีชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอกุเรือ จังหวัดเลยเป็นความเชื่อได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งได้ปลูกฝังอยู่ในจิตสำนึก จึงพร้อมใจกันประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ชัดเจน คือ ด้านสังคมที่ส่งผลให้สังคมมีความเป็นกันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้สังคมสงบสุข ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมมีการปฏิบัติตามประเพณีของท้องถิ่น ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของชุมชน ความสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับสภาพป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์

เฉลิมรัฐ ขนอม (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลามิวัดพุทธประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมและผลกระทบของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิม ขอบเขตของการวิจัย คือ กำหนดพื้นที่ศึกษาเป็นเขตเทศบาลนครหาดใหญ่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลามีความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมจำแนกได้ 3 ประเด็น คือ ความเชื่อเกี่ยวกับประวัติเจ้าแม่กวนอิม ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่กวนอิม ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ศรัทธาต่อเจ้าแม่กวนอิม ชาวไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อว่าเจ้าแม่กวนอิม คือ พระมหาโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรแห่งความเมตตากรุณา สามารถช่วยเหลือผู้เดือดร้อนให้พ้นทุกข์บันดาล ความเป็นสิริมงคลให้แก่ผู้ศรัทธาได้ จึงมีการทำพิธีปลุกเสกรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิม ความเชื่อในฤกษ์ยามในการปลุกเสกรูปเคารพการเตรียมเครื่องเซ่นไหว้บูชาการทำพิธีปลุกเสกรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิม เพื่อนำรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิมไว้เป็นที่บูชาด้วยความศักดิ์สิทธิ์ของรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิม ชาวไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อว่ารูปเคารพเจ้าแม่กวนอิมสามารถดลบันดาลให้เกิดโชคลาภ รักษาโรคภัยไข้เจ็บ ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่กวนอิม ทำให้ผู้ศรัทธาทำพิธีเซ่นไหว้บูชาเจ้าแม่กวนอิมในวาระต่าง ๆ เช่น ในวาระปกติในวาระพิเศษเพื่อเป็นการแสดงความกตัญญู เคารพนับถือต่อเจ้าแม่กวนอิม นอกจากความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมดังกล่าวแล้ว ผลกระทบของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมที่สำคัญ คือ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมในสังคมไทยสามารถสรุปได้ว่า ความเชื่อและพิธีกรรมที่อยู่ในสังคมไทยมีความหลากหลายมาก ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อหรือพิธีกรรมใดก็เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาและมีลักษณะเฉพาะตัว อีกทั้งยังมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของผู้ศรัทธาและคนในสังคมในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าเงินในประเทศไทย

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าเงินในประเทศไทยมีอยู่ดังนี้
 Liyu Huang (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับไต้ฮงกงในสังคมไทย : กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับไต้ฮงกงในสังคมไทย และเพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับไต้ฮงกงที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน ขอบเขตการวิจัย คือ กำหนดพื้นที่ศึกษาเป็นสถานที่ที่มีรูปเคารพไต้ฮงกง 3 สถานที่ คือ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง โรงพยาบาลหัวเฉียว และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มากราบไหว้สักการะบูชาทั้ง 3 สถานที่ จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า ไต้ฮงกงเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม ได้บำเพ็ญสาธารณกุศลสงเคราะห์ผู้คนทั่วไปมาตลอดชีวิต จึงทำให้ผู้คนเชื่อกันว่าไต้ฮงกงเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่สามารถช่วยเหลือคุ้มครองชีวิตให้ดีในด้านต่าง ๆ ช่วยดลบันดาลให้มีชีวิตที่ดีมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านโชคลาภสุขภาพและการศึกษา ทำให้มีการจัดตั้งศาลเจ้าไต้ฮงกงขึ้นเพื่อเป็นที่เคารพรำลึกไต้ฮงกงและมีการจัดพิธีกรรมตามเทศกาลเงินต่าง ๆ ดังสถานที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง โรงพยาบาลหัวเฉียวและมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ การจัดพิธีกรรมที่เกี่ยวกับไต้ฮงกงได้จัดขึ้นที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งมี 3 พิธีกรรม ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน การทิ้งกระดาษและเทศกาลกินเจพิธีกรรมที่จัดขึ้นที่โรงพยาบาลหัวเฉียวมี 2 พิธีกรรม ได้แก่ เทศกาลตรุษจีนและพิธีกรรมที่จัดขึ้นในวันก่อตั้งโรงพยาบาลส่วนพิธีกรรมที่จัดขึ้นที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมี 2 พิธีกรรม คือ เทศกาลตรุษจีนและพิธีกรรมแห่ไต้ฮงกงทำให้เห็นถึงบทบาทของไต้ฮงกงที่มีต่อสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นบทบาทด้านเศรษฐกิจการค้าขายและการท่องเที่ยว บทบาทต่อสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม การเป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคี และยังมีบทบาทต่อวัฒนธรรมด้านการสืบทอดวัฒนธรรมเงินที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมไทย

Shan Linyu (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความเชื่อที่เกี่ยวกับมาจู่ของชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋ว : กรณีศึกษาเฉพาะย่านเยาวราชของกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการสื่อสารและเผยแพร่ของวัฒนธรรมมาจู่ที่อยู่ในเมืองไทยและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของความเชื่อที่เกี่ยวกับมาจู่ที่อยู่ในเมืองไทย ขอบเขตของการวิจัย คือ เก็บข้อมูลจากเอกสารทั้งไทยและจีน ด้วยการสัมภาษณ์คนไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วที่อาศัยอยู่ในย่านเยาวราชจำนวน 46 คน ผลการวิจัยพบว่า คนจีนที่อพยพเข้ามาเมืองไทยและได้ตั้งถิ่นฐานในย่านเยาวราชทำให้วัฒนธรรมเงิน

ได้เผยแพร่และมีอิทธิพลต่อสังคมไทย ความเชื่อที่เกี่ยวกับมาจู่เป็นวัฒนธรรมจีนส่วนหนึ่งซึ่งชาวจีน แต่จิวนำเข้ามาเมืองไทยนั้นได้มีการปรับเปลี่ยนไปในสังคมไทยที่น่าสนใจ คือ จากบทบาทหน้าที่ดั้งเดิมของมาจู่ที่เชื่อว่าท่านดูแลรักษาความปลอดภัยจากการเดินทางทางทะเลชาวไทยเชื้อสายจีน และยังสามารถขอพรในเรื่องโชคลาภในการค้าขายด้วย

สร้อยสุตา ไชยเหล็ก (2558) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องตำนานไ้ส่วยเอี้ยะ 60 องค์และพิธีแก้ปีชงในศาสนสถานจีนในสังคมไทยร่วมสมัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและโครงสร้างของตำนานไ้ส่วยเอี้ยะ 60 องค์ที่เผยแพร่ในสังคมไทยร่วมสมัย ศึกษาองค์ประกอบและขั้นตอนของพิธีแก้ปีชงในศาสนสถานจีน และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตำนานไ้ส่วยเอี้ยะ 60 องค์กับพิธีแก้ปีชง ขอบเขตของการวิจัย คือ ตำนานไ้ส่วยเอี้ยะ 60 องค์ที่มีการตีพิมพ์เป็นภาษาไทยจำนวน 2 ฉบับรวมทั้งสิ้น 120 เรื่อง ศาลเจ้าที่ประดิษฐานรูปเคารพไ้ส่วยเอี้ยะ 60 องค์ในภาคกลางของประเทศไทยจำนวน 5 แห่ง คือ ศาลเจ้าหน้าจากาษาไ้จ้อจังหวัดชลบุรี วัดมังกรบุปผารามจังหวัดจันทบุรี วัดเมตตาธรรมโพธิญาณจังหวัดกาญจนบุรี สำนักสงฆ์สุธรรมกรุงเทพมหานครศาลเจ้าพ่อเสือจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ในด้านเนื้อหาและโครงสร้างพบว่าตำนานไ้ส่วยเอี้ยะ 60 องค์สามารถจำแนกได้เป็น 4 แบบ คือ แบบเรื่องบุรุษผู้บำบัตทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎร แบบเรื่องบุรุษผู้ปกป้องคุ้มครองบ้านเมือง แบบเรื่องบุรุษผู้เปี่ยมคุณธรรมและแบบเรื่องบุรุษผู้เป็นเลิศในศาสตร์เฉพาะด้าน ในด้านองค์ประกอบและขั้นตอนของพิธีแก้ปีชงพบว่าสัญลักษณ์ ในพิธีกรรมมีความสัมพันธ์กับตำนานและความเชื่อเกี่ยวกับการแก้ปีชง คือ รูปเคารพไ้ส่วยเอี้ยะ 60 องค์เป็นวัตถุสัญลักษณ์ในพิธีกรรมที่ช่วยให้เข้าใจลักษณะเฉพาะของไ้ส่วยเอี้ยะ แต่ละองค์เหตุการณ์สำคัญในตำนานและปีนักษัตรต่าง ๆ ของจีนของเซ่นไหว้และเครื่องกระตาศในพิธีกรรมสะท้อนให้เห็นถึงการนับถือไ้ส่วยเอี้ยะในฐานะที่เป็นเทพเจ้าผู้คุ้มครองดวงชะตาที่มีตำนานวีรบุรุษ ผู้ศักดิ์สิทธิ์รองรับส่วนพฤติกรรมสัญลักษณ์ในพิธีแก้ปีชง พิธีแก้ปีชงในศาสนสถานจีนในสังคมไทยร่วมสมัยมีการนำความเชื่อเรื่องดวงดาวแห่งโชคเคราะห์ในวัฒนธรรมจีนกับความเชื่อเรื่องการสวดนพเคราะห์และการทำทานในวัฒนธรรมไทยเข้าไปผสมผสานด้วย

กนกพร เจริญแสนสวย (2557) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษามิติสัมพันธ์ของความเชื่อส่วนบุคคลในเทพเจ้ากวนอูสำหรับการสร้างแรงผลักดันทางธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับสร้างความเชื่อมโยงในมิติความเชื่อส่วนบุคคลของนักธุรกิจจีนย่านเยาวราชที่มีต่อเทพเจ้ากวนอู และเพื่อศึกษามิติสัมพันธ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนที่เป็นความเชื่อส่วนบุคคลในการสร้างแรงผลักดันทางธุรกิจ ขอบเขตของการวิจัย คือ กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะนักธุรกิจจีนย่านเยาวราชที่มีความเชื่อส่วนบุคคลต่อเทพเจ้ากวนอูอันเป็นแรงผลักดันในการทำธุรกิจด้วยสถานประกอบการห้างร้านค้าของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏอยู่บนถนนเยาวราช โดยไม่จำกัดขนาดของธุรกิจ ทั้งกิจการขนาดเล็กกิจการขนาดกลางและกิจการขนาดใหญ่ในระยะเวลา

รวมทั้งสิ้น 6 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม-เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อของบุคคลมองเทพเจ้ากวนอูเป็นบุคคลที่ควรเคารพในด้านชื่อเสียง ความกล้าหาญ อดทน ขยัน เข้มแข็ง ความเชื่อส่วนบุคคลในเทพเจ้ากวนอูมักจะถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นถึงคุณงามความดีและบุคลิกลักษณะเด่นของกวนอูที่ปรากฏในอดีต เพราะจะได้มีเรื่องเล่าถึงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่สามารถนำมาใช้ได้พร้อมกัน ชาวบ้านทั่วไปเมื่อนำความเชื่อนั้นมาใช้มักจะคิดว่าบุคคลเหล่านั้นทำให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจุบันการสื่อสารและการสร้างภาพลักษณ์ในตัวเทพเจ้ากวนอูตามความเชื่อมักจะมีการสร้างสรรค์ผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้การรับรู้ความเชื่อของธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนย่านเยาวราชมีลักษณะความเชื่อที่คล้ายคลึงกันเพียงแต่อาจปรับเปลี่ยนบริบทให้เหมาะสมกับธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนให้นำความเชื่อนั้นไปเป็นหลักคิดและไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

Long Gaoyun (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อ: ความเชื่อรูปเคารพและบทบาท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกำเนิดและพัฒนาการของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อ และศึกษาความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนและการวางแผนผัง ตลอดจนการตกแต่งของศาลเจ้า ทั้งศึกษาความเชื่อของรูปเคารพที่ปรากฏอยู่ในศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อและศึกษากิจกรรมของผู้มากราบไหว้ ตลอดจนจุดประสงค์ของการมากราบไหว้ เพื่อศึกษาบทบาทของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อที่ต่อชุมชนขอบเขตของการวิจัย คือ ประชาชนที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าและผู้มีความรู้เกี่ยวกับศาลเจ้า ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในปรากฏในการวางแผนผังการตกแต่งและการจัดวางตำแหน่งของรูปเคารพด้วยการเน้นความสมดุลในการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ การประดับตกแต่งด้วยประติมากรรมและภาพจิตรกรรมเป็นแบบศิลปกรรมจีนเป็นความเชื่อในลัทธิเต๋า นอกจากนี้ รูปเคารพของศาลเจ้าแห่งนี้ทั้งหมดมาจากลัทธิเต๋าทะบาทของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อต่อชุมชน คือ เป็นสถานที่พึ่งทางจิตใจ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมแก้ปีชง และทำบุญต่าง ๆ นอกจากนี้ศาลเจ้าแห่งนี้เป็นสถานที่พบปะสมาคมเรียนรู้ให้ความบันเทิงให้ความช่วยเหลือและเป็นศูนย์กลางของลัทธิเต๋าในประเทศไทย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าจีนในประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า คนจีนได้นำวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเทพเจ้าจีนเข้ามาในสังคมไทย ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยเกิดการยอมรับเทพเจ้าจีนต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทต่อคนไทยเชื้อสายจีนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านจิตใจที่เป็นที่พึ่งทางใจเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวที่เป็นกำลังใจในการดำเนินชีวิต หรือด้านคุณธรรมที่สอนให้ผู้ศรัทธาต้องเป็นคนดี ซึ่งความเชื่อที่เกี่ยวกับเทพเจ้าจีนมีความสำคัญต่อผู้ศรัทธาในสังคมไทยเป็นอย่างมาก

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของเทพเจ้าและศาลเจ้าเงินในประเทศไทย

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าเงินในประเทศไทยมีอยู่ดังนี้

Yulu Zhong (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช และเพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมที่มีต่อสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า เจ้าแม่ทับทิมเป็นเทพเจ้าที่มีความเมตตาและมีพลังอำนาจมากสามารถช่วยผู้คนในด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านความปลอดภัยเดินทางไม่ประสบอุบัติเหตุ ด้านการค้าขายค้าขายเจริญรุ่งเรือง ด้านการขอบุตร ผู้หญิงได้มีลูก ด้านขอให้พบคู่รัก ผู้ที่มาราบไหว้ได้พบคู่รักช่วยให้สุขภาพแข็งแรง ช่วยทำให้สบายใจอุ่นใจและทำให้เกิดความเข้มแข็งทางจิตใจ ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนจึงจัดตั้งศาลเจ้าแม่ทับทิมเพื่อแสดงเคารพและจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ศาลเจ้า ศาลเจ้าแม่ทับทิมวัดเกาะมีวันเทศกาล 4 ครั้ง เป็นงานประจำปี ศาลเจ้าแม่ประตูและศาลเจ้าอาม้าแก้งมีวันเทศกาล 3 ครั้ง พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าแม่ทับทิมตามความเชื่อของชาวจีนมีบทบาทต่อสังคมอย่างมาก มีบทบาทต่อมนุษย์ในด้านจิตใจและวิถีชีวิต บทบาทต่อเศรษฐกิจในด้านการค้าขายและการท่องเที่ยว บทบาทต่อสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมและการเป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคี และบทบาทต่อวัฒนธรรมในด้านการสืบทอดวัฒนธรรมจีนและการผสมผสานกับวัฒนธรรมไทย

Su Shengying (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเชื่อและบทบาทของศาลเจ้า : กรณีศึกษาตลาดน้อยเขตสัมพันธวงศ์กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา ลักษณะและความเชื่อของศาลเจ้าในตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร และเพื่อวิเคราะห์บทบาทของศาลเจ้าในตลาดน้อยที่มีต่อชุมชน ขอบเขตการวิจัยคือ พื้นที่ตลาดน้อยที่มี 5 ศาล คือ ศาลเจ้าโจวซือกง ศาลเจ้าโรงเกือก ศาลเจ้าเซียงกง ศาลเจ้าไต้ฮั่ว และศาลเจ้าฮกเกี้ยนแก้ง ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อเรื่องโชคลาภ สุขภาพ ครอบครัวและการแก้ปชงซึ่งเป็นความเชื่อทำให้เกิดประเพณีและพิธีกรรมการบูชาเทพเจ้าขึ้น คือ ประเพณีเทศกาลกินเจและประเพณีเทศกาลหยวนเซียว สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของศาลเจ้า คือ บทบาทด้านสังคมที่มีปลูกฝังให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมและให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ บทบาทด้านเศรษฐกิจ ศาลเจ้าถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จีนและยังช่วยให้ชุมชนมีเศรษฐกิจที่ดี และบทบาทด้านวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีนที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยได้เป็นอย่างดี

นุกูล ธรรมจง (2555) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของศาลเจ้าเงินในเขตเทศบาลเมือง โพนาราม อำเภอโพนาราม จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและกระบวนการดำเนินงานของศาลเจ้าเงินในเขต เทศบาล เมืองโพนาราม อำเภอโพนาราม จังหวัดราชบุรี และเพื่อศึกษาบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของศาลเจ้าเงินในเขต เทศบาล เมืองโพนาราม

อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ขอบเขตของการวิจัย คือ กลุ่มคนเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีที่มาประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ศาลเจ้าเงินในเขตเทศบาลเมืองโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า เวลาผ่านไปชาวจีนโพ้นทะเลรุ่นแรกเริ่มทยอยกันเสียชีวิตลงและขณะนี้สังคมก้าวสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ชาวจีนรุ่นที่ 2 ก็อายุมากขึ้นก็เริ่มล้มป่วยและบ้างก็เสียชีวิตจนทำให้ศาลเจ้าในเขตเทศบาลเมืองโพธารามขาดสภาพคล่องเนื่องจากเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาทยอยลง บทบาทของศาลเจ้าเงินในปัจจุบันหลังจากความทันสมัยเข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ปรากฏว่ากลับไม่ค่อยมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรมมาก เนื่องจากว่าศาลเจ้ามีการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการที่หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันไป จึงทำให้นโยบายแต่ละยุคสมัยแตกต่างกันจนขาดความต่อเนื่อง ทำให้เกิดมิติการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจปรากฏว่าหลังจากความทันสมัยเข้ามามีอิทธิพลต่อชุมชน ได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างชัดเจน

สัมฤทธิ์ สุภามา (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทเจ้าพ่อกวนเจ้าแม่นางเทียมต่อชุมชน : กรณีอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติชีวิตเจ้าพ่อกวนเจ้าแม่นางเทียมและศึกษาประวัตินับแต่ที่แต่งตั้งเป็นร่างทรง ศึกษาบทบาทเจ้าพ่อกวนเจ้าแม่นางเทียมต่อชุมชนอำเภอด่านซ้ายจังหวัดเลย และบทบาทที่เกี่ยวข้องกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในเรื่องการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และพิธีกรรมความเชื่อ ความศรัทธาที่ชาวอำเภอด่านซ้ายมีต่อเจ้าพ่อกวนเจ้าแม่นางเทียม ขอบเขตของการวิจัย คือ กำหนดพื้นที่ศึกษาเป็นอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เก็บข้อมูลจาก พระภิกษุจำนวน 5 รูป ผู้เข้าทรงจำนวน 2 คน ข้าเฝ้าจำนวน 23 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวน 30 คน บุคคลทั่วไปจำนวน 27 คน ผลการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของชุมชนซึ่งมีคนพื้นเมืองเชียงสายแคว้นล้านช้างจากเขตหลวงพระบาง ตั้งถิ่นฐานอยู่แถบชุมชนด่านซ้ายจังหวัดเลยมีความเก่าแก่มากมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมประเพณีโดยเฉพาะด้านภาษาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ บทบาทเจ้าพ่อกวนเจ้าแม่นางเทียมต่อชุมชนกรณี อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญทางด้านศาสนาการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุสิ่งแวดลอม บทบาทด้านเศรษฐกิจและการเชื่อมสัมพันธ์กับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เจ้าพ่อกวน เจ้าแม่นางเทียมเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการผสมผสานระหว่างความเชื่อของการนับถืออำนาจศักดิ์สิทธิ์ในวิญญาณเจ้านายกับความเชื่อตามแนวพุทธศาสนา ทั้งยังสามารถรักษาจารีตประเพณีสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ปลุกจิตสำนึกให้กับประชาชนชุมชนอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยให้ช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุตลอดจนถึงแวดลอมตามธรรมชาติและสิ่งแวดลอมที่มนุษย์สร้างขึ้น

รตพร ปัทมเจริญ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของศาลเจ้าเงินในการชำระอัตลักษณ์ชาติพันธุ์: ศึกษากรณีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ผ่านศาลเจ้าเงิน ขอบเขตของการวิจัย คือ ศึกษาศาลเจ้าปูนเก่าแก่งเจ็ด

ที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ภายในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ศาลเจ้ามีบทบาทเป็นอย่างมากในการชำระอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีน ทั้งทางด้านภาษาจีน จากการพยายามรื้อฟื้นโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นมาอีกครั้ง ทางด้านความเชื่อศาลเจ้าจีน ช่วยธำรงความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนให้คงอยู่ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทางศาสนาความเชื่อที่สำคัญ ได้แก่ พิธีกรรมการกินเจ ทั้งนี้ในองค์กรของชาวไทยเชื้อสายจีน ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานของศาลเจ้าและโรงเรียนจีนเป็นผู้มีบทบาทในการชี้นำและก่อให้เกิดการสืบเนื่องของการชำระอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าจีนในประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่าศาลเจ้าจีนในประเทศไทยมีหลายแห่ง เนื่องจากคนจีนอพยพเข้ามาใช้ชีวิตในไทย ได้นำวัฒนธรรมของตนมาสร้างศาลเจ้าตามชุมชนชาวจีนกระจายอยู่แต่ละจังหวัด ซึ่งศาลเจ้าจีนตามพื้นที่ต่าง ๆ ในไทย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งศาลเจ้าจีนในไทยถือเป็นสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่ามากซึ่งไม่สามารถหาหรือสร้างทดแทนขึ้นใหม่ได้ จึงต้องหาแนวทางในการการอนุรักษ์ด้วย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงสาระสำคัญที่เกี่ยวกับหัวข้องานวิจัย ทำให้แนวในการศึกษาวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ยังเพิ่มองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมไทย - จีน โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศาสนา

บทที่ 3

ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย

ศาลเจ้าพ่อเสือเป็นศาลเจ้าเงินที่เกิดขึ้นในไทยเป็นเวลายาวนานและมีความศักดิ์สิทธิ์ในหลายเรื่อง ได้รับการยอมรับจากทั้งชาวจีน ชาวไทยเชื้อสายจีนรวมถึงชาวไทย ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือนั้นสะท้อนถึงเสน่ห์และความกลมกลืนของวัฒนธรรมไทย-จีนในด้านความเชื่อ โดยในประเทศไทยมีศาลเจ้าพ่อเสือหลายแห่ง ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะในกรุงเทพมหานคร และศึกษาเจาะจงที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า เนื่องจากศาลเจ้าพ่อเสือสองแห่งนี้มีประวัติที่ยาวนาน เป็นที่รู้จักกันของคนในสังคมไทย และยังอยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกัน สะดวกต่อการเก็บข้อมูล จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ผู้วิจัยจึงประมวลข้อมูลการวิจัยออกมาเป็น 4 ส่วน ดังนี้

3.1 สถาปัตยกรรมของศาลเจ้าและประวัติความเป็นมาของเทพเจ้าภายในศาล

3.1.1 ที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

3.1.2 สถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

3.1.3 ประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่นภายในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

3.2 ความเชื่อที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

3.2.1 การงาน

3.2.2 การขอบุตร

3.2.3 โชคลาภ

3.2.4 เรื่องสุขภาพ

3.2.5 การศึกษา

3.3 พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ

3.3.1 พิธีกรรมวันจับโหงว

3.3.2 พิธีกรรมวันเกิดเจ้าพ่อเสือ

3.3.3 พิธีกรรมแห่เจ้าพ่อ

3.3.4 พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียน

3.3.5 พิธีกรรมลอยกระทง

3.3.6 พิธีกรรมเทกระจาด

3.1 ลักษณะทางกายภาพและรูปเคารพของศาลเจ้าพ่อเสือ

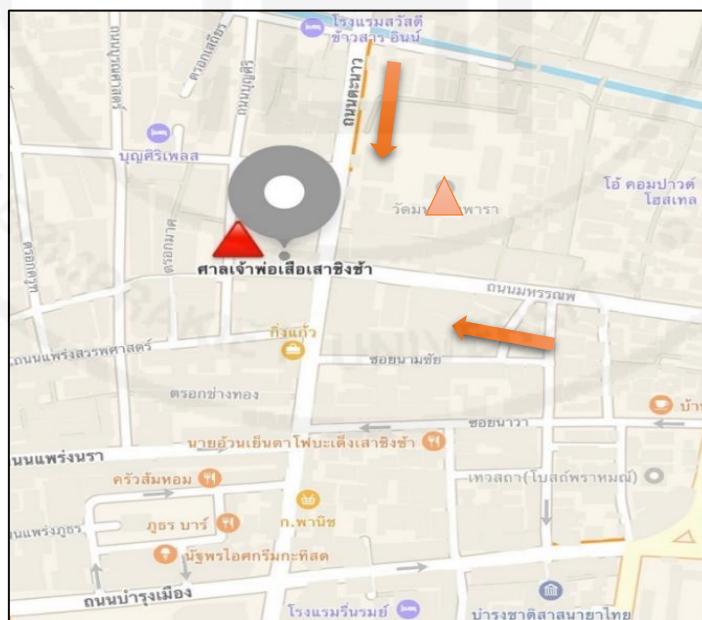
3.1.1 ที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อเสือ

ที่ตั้ง หมายถึง ลักษณะทางกายภาพและตำแหน่งของสถานที่ เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เช่น อาคาร หรือทางเดิน เป็นต้น

1) ที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 468 ถนนตะนาว แขวงวัดมเหยงคณ์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ดังภาพที่ 1 เป็นแผนที่สังเขปของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ซึ่งเดิมตั้งอยู่ในย่านชุมชนชาวจีน ริมถนนบำรุงเมือง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้มีการปรับขยายถนนบำรุงเมืองให้กว้างขึ้น รวมทั้งได้มีการก่อสร้างตึกแถวริมถนนขึ้นด้วย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รื้อศาลเจ้าพ่อเสือไปสร้างยังที่ตั้งแห่งใหม่ คือริมถนนตะนาว (ศาลเจ้าศาลจีนในกรุงเทพฯ. 2553 : 42-43) เนื่องจากใกล้จากเสาชิงช้า จึงตั้งชื่อว่าศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า บริเวณพื้นที่โดยรอบของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าในปัจจุบันจัดเป็นย่านชุมชนขนาดใหญ่ ซึ่งมีทั้งที่พักอาศัยและร้านขายของ เช่น ไห้ว รวมทั้งร้านค้าต่าง ๆ หน้าศาลเจ้ามีรถและคนผ่านไปมาอย่างคึกคักตลอดวัน

ภาพที่ 1 แผนที่สังเขปของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

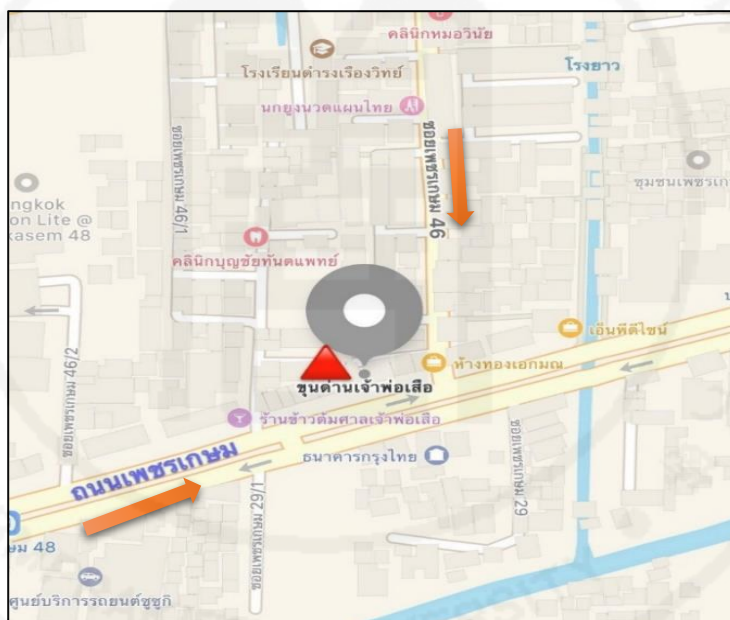
ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) จัดทำเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

2) ที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าหรือศาลขุนด่านเจ้าพ่อเสือ

ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าหรือศาลขุนด่านเจ้าพ่อเสือ ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 198 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 2 เป็นแผนที่สังเขปของศาลตามเอกสาร

ประวัติของศาลเจ้าทำให้ทราบว่า ศาลเจ้าแห่งนี้สร้างในสมัยที่มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2502 - 2506) ซึ่งเป็นยุคที่มีการปราบปรามโจรผู้ร้ายและเริ่มพัฒนาประเทศ จึงได้มีการตัดถนนและเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ มากมาย เดิมศาลปลูกสร้างบนกองดินบริเวณกลางถนน ต่อมาได้มีการขยายถนนให้ใหญ่ขึ้น เจ้าหน้าที่ตัดถนนไม่ได้สนใจศาลนี้จึง ได้ตัดดินไปทับศาลจนหมด ต่อมาได้มีผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น คือ นายประเสริฐ ธรรมมา ได้ขุดศาลขึ้นมาและบูรณะจนกลายเป็น ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าในปัจจุบัน บริเวณของศาลเจ้าบางหว้ามีร้านค้าขายต่าง ๆ ศาลเจ้าแห่งนี้ถือเป็น สิ่งก่อสร้างที่มีความโดดเด่นตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม ดึงดูดสายตาของคนที่ผ่านมา เพราะมองเห็น ศาลเจ้าได้ง่ายและสะดวกต่อการเดินทางสำหรับผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าแห่งนี้

ภาพที่ 2 แผนที่สังเขปศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าหรือศาลขุนด่านเจ้าพ่อเสื่อ

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) จัดทำเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

จากการศึกษาที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อเสื่อสองแห่งทำให้ทราบว่า ศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า เดิมตั้งอยู่ที่ถนนบำรุงเมือง เขตพระนคร ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการขยายถนนขึ้น จึงทำให้ศาลเจ้าพ่อเสื่อ เสาชิงช้าย้ายมาสร้างใหม่ที่ริมถนนตะนาวตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ส่วนศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าตั้งอยู่ที่ถนน เพชรเกษม ซึ่งเดิมเคยเป็นศาลเพียงตาเล็ก ๆ และถูกดินทับถม แต่ในเวลาต่อมาผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นได้ ขุดศาลขึ้นมาและบูรณะจนกลายเป็นศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าที่ตั้งของ ศาลเจ้าพ่อเสื่อทั้งสองแห่งมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ มีประวัติยาวนาน และมีการสร้างใหม่เป็นครั้งที่สอง เนื่องจากมีการก่อสร้างถนน จึงทำให้ปัจจุบันศาลเจ้าทั้งสองแห่งนี้ตั้งอยู่ริมถนน เดินทางไปศาลได้ สะดวก นอกจากนี้บริเวณใกล้เคียงศาลเจ้ามีร้านค้าต่าง ๆ และมีรถเดินทางผ่านตลอดวันอย่างคึกคัก

3.1.2 สถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

สถาปัตยกรรม หมายถึง การออกแบบก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ด้วยศาสตร์ทางด้านศิลปะ ทั้งสิ่งก่อสร้างที่คนทั่วไปอยู่อาศัยได้ เช่น ตึก อาคาร บ้าน เป็นต้น และสิ่งก่อสร้างที่คนเข้าไปอยู่อาศัย ไม่ได้ เช่น สถูป เจดีย์ อนุสาวรีย์ เป็นต้น ยังรวมถึงการกำหนดผังบริเวณต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสวยงามและเป็นประโยชน์แก่การใช้สอยตามต้องการ นอกจากนี้สถาปัตยกรรมยังสามารถสะท้อนถึงความคิดและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคมในยุคคนนั้นได้ (ทรูปลูกปัญญา 2558 : ออนไลน์) การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

สถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือสองแห่งนี้ก่อสร้างตามรูปแบบสถาปัตยกรรมจีนแต่จิว มีลักษณะเดียวกัน คือ ใช้สีแดงและสีทองในการออกแบบเป็นหลัก เนื่องจากเป็นสีที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล เสาไม้ในศาลเจ้าประดับด้วยรูปมังกรจีนสีทอง นอกจากนี้ยังประดับด้วยรูปแกะสลักต่าง ๆ ซึ่งสถาปัตยกรรมของทั้งสองศาลเจ้านี้ยังมีลักษณะเฉพาะตัวอยู่ ผู้วิจัยนำเสนอสถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ดังนี้

1) สถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

สถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ามีลักษณะเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน กลุ่มอาคารประธานวางผังตามรูปตัวอักษรจีน “工” (กง) ซึ่งเป็นที่นิยมในงานสถาปัตยกรรมจีน ดังภาพที่ 3 ศาลเจ้าเป็นตึกชั้นเดียว ด้านซ้ายและขวาของประตูทางเข้าศาลเป็นศิลาแกะสลักรูปเสือสีทอง สององค์อยู่ในตู้กระจก มีความหมาย คือ ปัดเป่าสิ่งไม่ดี คอยเฝ้าดูแลศาลเจ้า

ภาพที่ 3 ภายนอกของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2562

ส่วนซุ้มประตูทางเข้าอาคารศาลเจ้า หลังคาศาลตกแต่งสวยงาม ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีเป็นรูปมังกร นกและดอกไม้ เหนือประตูเป็นแผ่นหินดำจำหลักอักษรภาษาจีนทาสีทอง เขียนว่า “玄天上帝廟” (เสวียน เทียน ช่าง ตี้ เมี่ยว) ดังภาพที่ 4 ซึ่ง แปลเป็นภาษาไทย คือ ศาลเจ้าเสวียนเทียนช่างตี้ หรือศาลเจ้าตัวเหล่าเอี้ย ใต้ตัวอักษรภาษาจีนมีรูปแกะสลักกิเลน (麒麟 หรือ ฉีหลิน) คู่หนึ่ง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งสิริมงคล ตามความเชื่อของจีนเชื่อกันว่าหากพบกิเลนที่ใดที่แห่งนั้นก็จะมีแต่ความสุขและเจริญรุ่งเรือง ซึ่งประดับบนประตูเข้าบ้านยังมีความหมายปัดเป่าสิ่งไม่ดี บนผนังภายนอกออกแบบตามศิลปะจีนอย่างสวยงาม ให้มีช่องประดับปูนปั้นเป็นรูปประติมากรรม เขียนสีรูปตัวละครในอุปรากรจีน

ภาพที่ 4 ประตูของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ภายในอาคารศาลเจ้าสร้างเป็นโครงสร้างไม้แบบ “ซาเหลียง” (插梁) เป็นการเสียบข้อระหว่างเสา ดังภาพที่ 5 ซึ่งเป็นลักษณะหลักของศาลเจ้าของชาวจีนแต่จิวทั่วไป ฐานเสาบนซื่อมีการแกะสลักประติมากรรมรูปสัตว์และลวดลายพรรณพฤกษา ดังภาพที่ 6 ซุ้มระหว่างเสาดตกแต่งด้วยไม้ฉลุลายมีความสวยงาม เสาไม้ทาด้วยสีแดงเป็นทรงสี่เหลี่ยม ยกเว้นเสาข้างในสุดทั้งสองต้นเป็นลักษณะกลมป่องออกตรงกลางเขียนสีลวดลายมังกรพันรอบเสาดลอดทั้งเสา

ภาพที่ 5 โครงสร้างไม้แบบ “ซาเหลียง” ในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

ภาพที่ 6 การแกะสลักประติมากรรมในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

บนเสาสี่เหลี่ยมในห้องบูชาเทพเจ้าติดด้วยแผ่นป้ายทำด้วยไม้สลักอักษรจีนดังภาพที่ 7 ซึ่งเป็นคำโคลง 4 คู่ที่เขียนในปีเต้ากวงที่ 18 ตรงกับ พ.ศ. 2381 มีความหมายว่า คุณธรรมไพศาล อำนวยชัยไปทั่วแดนดิน เทพฤทธิ์ยิ่งใหญ่โปรดเมตตาแก่พ่องชาวจีน (ความเป็นมาของวัดจีนและศาลเจ้าจีน 2543 : 139) ถือเป็นสรรเสริญลัทธิเต๋าและคุณธรรมของเทพเจ้าเสวียนเทียนช่างดี

ภาพที่ 7 แผ่นป้ายไม้จำหลักอักษรจีน

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

ห้องบูชาของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าเป็นห้องที่มีขนาดใหญ่จำนวน 1 ห้อง ประดิษฐานเทพเจ้าหลายองค์ในตู้กระจกที่มีกรอบสีแดงประดับด้วยรูปแกะสลักมังกรและดอกไม้สีทอง เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคลและความเจริญรุ่งเรือง บริเวณกึ่งกลางแท่นบูชาประดิษฐานเจ้าพ่อใหญ่ตัวเหล่าเอี้ยหรือเสวียนเทียนช่างตี ดังภาพที่ 8 เป็นเทพองค์ประธานของศาล ตัวเหล่าเอี้ยองค์ใหญ่อยู่ด้านหลังเป็นสีดำ และมีองค์เล็กอยู่ข้างหน้าเป็นสีทอง ทั้งสององค์เป็นรูปกษัตริย์บนสวรรค์ ไฉ่คราดำยาวใส่หมวกที่มีพวงหยกห้อยอยู่ด้านหน้าและหลัง แบบจักพรรดิจีนโบราณ ทรงชุดลายมังกร ด้านขวามือถือคอบ ใต้ฝ่าเท้าซ้ายขวาเหยียบรูปปั้นเต่าและงู ทั้งสองด้านของเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยคือเทพซิงส่วยจู่เชื่อและพระรัตนตรัย

ภาพที่ 8 ที่ประดิษฐานองค์ตัวเหล่าเอี้ยในศาลเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

ด้านซ้ายสุดของห้องบูชาประดิษฐานเจ้าพ่อเสือหรือที่ชาวแต้จิ๋วเรียกเป็นหลี่เอี้ย
 ดังภาพที่ 9 สร้างเป็นรูปเสื่อลายพาดกลอน สีทอง ตาโต หน้าตาคคล้าย ๆ คน เชื่อว่าตอนหล่อม็มีกระดูกป่น
 ของเสื่อจริง ๆ อยู่ด้วย ถัดไปเป็นที่ประดิษฐานเทพเจ้ากวนอิม ด้านซ้ายสุดเป็นที่ประดิษฐานของ
 เทพโชคลาภหรือไฉชิงเอี้ยรวมทั้งมีการประดิษฐานเทพเจ้ากวนอู พระสังขยา และเจ้าแม่ทับทิม
 ถัดมาตรงกลางของห้องบูชาเป็นกระถางรูป 3 กระถางที่มีหูเป็นรูปช้างชูงวง กระถางรูปใหญ่ตอนกลาง
 มีอักษรจีนเขียนว่า “佛光普照” (ฝอ กวง ฝู จ้าว) ดังภาพที่ 10 หมายถึง แสงแห่งพระธรรมที่สาดส่อง
 ไปทั่วหล้าโดยมีอาจปริมาณได้

ภาพที่ 9 ที่ประดิษฐานเจ้าพ่อเสือในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

ภาพที่ 10 ห้องบูชาศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

ด้านซ้ายของกระถางรูปเป็นบ่อเสื่อสำหรับเติมน้ำมันตะเกียงและปักธูป ด้านขวาเป็นบ่อมังกรสำหรับปักธูปและเผากระดาษไหว้ ดังภาพที่ 11 ซึ่งผนังของบ่อมังกรมีรูปประติมากรรมลวดลายมังกร ผนังของบ่อเสื่อเป็นรูปประติมากรรมลวดลายเสื่อ ในภาษาจีนเรียกว่า “ผนังมังกร กำแพงพยัคฆ์” หรือ “หลงเฉียงหู่บี้” (龙墙虎壁) มีความหมายว่า มังกรกับเสื่อเป็นสัตว์วิเศษแห่งพลังอำนาจ เป็นผู้คอยอารักขาสังค์ศักดิ์สิทธิ์ ถัดมาด้านขวาของประตูศาลเจ้ามีการประดิษฐานเจ้าพ่อเห้งเจีย ยืนยกขาข้างหนึ่ง อีกมือยกป้องตาเล็งทางไกล และด้านซ้ายมีการประดิษฐานพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เดินออกมาด้านหน้าประตูห้องบูชา มีการประดิษฐานของครุฑเจ้าพ่อข้างประตูซ้ายขวา เดินออกไปทางขวามีการประดิษฐานเทพฟ้าและดินและพื้นโรงแสดงงิ้วที่ตกแต่งด้วยภาพวาดของเสื่อ ส่วนทางซ้ายจัดเป็นจุดจำหน่ายของไหว้ จุดทำบุญหรือจุดบริจาคเงิน

ภาพที่ 11 “ผนังมังกร กำแพงพยัคฆ์” ศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า

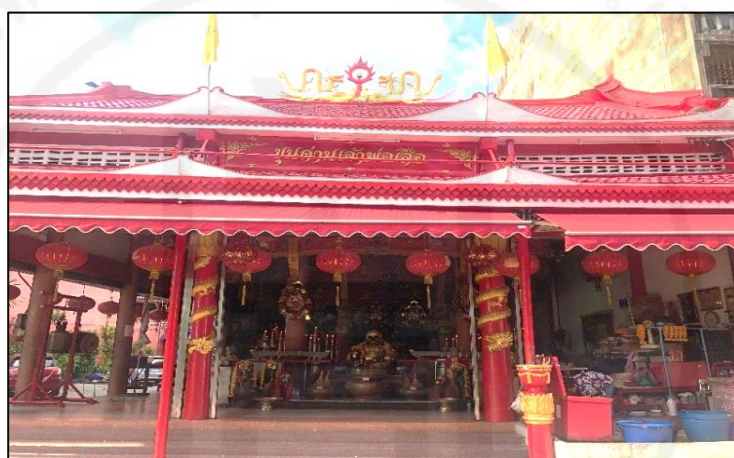
ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

2) ลักษณะสถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสื่อบางหัว

ศาลเจ้าพ่อเสื่อบางหัวออกแบบเป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่ผสมผสานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่กับสถาปัตยกรรมจีนเข้าด้วยกันอย่างลงตัว สีที่ใช้ในการตกแต่งศาลคือสีแดงเป็นหลัก เป็นสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นริมถนนเพชรเกษม หลังคาของศาลสร้างเป็นรูปแบบจีน แบ่งเป็นสองชั้น ชั้นบนตั้งเป็นรูป “มังกรคู่ชิงไข่มุก” หรือ “ซวงหลงเฉียงจู” (双龙戏珠) ดังภาพที่ 12 เป็นมังกรสีทองสองตัว ตรงกลางสร้างเป็นไข่มุกสีขาวที่อยู่ในรูปทรงเปลวไฟ มีความหมายเป็นสิริมงคล ข้างล่างเป็นตัวมังกรมีหงส์สองตัวหันหน้าเข้าหากัน ซึ่งในความเชื่อของชาวจีนมังกรกับหงส์อยู่ด้วยกันเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสิริมงคล อีกทั้งยังแสดงถึงความสมดุลของธาตุหยิน-หยาง (阴阳) ลงมาจากหลังคาชั้นบน มีป้ายสีแดงตัวอักษรสีทองเขียนว่า “ขุนด่านเจ้าพ่อเสื่อ” ส่วนหน้าห้องบูชาเทพเจ้ามีเสาหลักสี่ต้นเป็นเสาทรงกลมขนาดใหญ่สีแดงพื้นด้วยรูปแกะสลักมังกรสีทอง โดยรอบอาคารของศาลเจ้าประดับด้วยโคมไฟแดงเงินหลายดวง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์แห่งความเป็นสิริมงคลของศาลเจ้าเงิน

ด้านขวาของอาคารศาลเจ้าเป็นเจดีย์เผากระดาษเงินกระดาษทองที่เรียกว่า “金寶塔” (จิง เปา ฐ่ำ) ดังภาพ 13 หมายถึง เจดีย์สีทอง ด้านบนประดับด้วยน้ำเต้าสีแดง ซึ่งน้ำเต้าในความเชื่อจีนก็เป็นสัญลักษณ์มงคลอย่างหนึ่ง มีความหมายถึงการเก็บกักความเคราะห์ร้ายไม่ให้นำมาเยือน และช่วยรักษาโรคภัยไข้เจ็บ รอบน้ำเต้าประดับด้วยรูปปั้นเมฆหลายสี บนผนังเจดีย์ตกแต่งด้วยรูปวาดดอกไม้ ผลไม้ ปลา น้ำเต้า พัด ฯลฯ แบ่งเป็นหลาย ๆ ภาพ มีสีสันสวยงาม ช่าง ๆ น้ำเต้าจัดเป็นที่ประดิษฐานของพระภูมิเจ้าที่และเทพยดาฟ้าดิน ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานที่ตั้งอยู่นอกอาคาร

ภาพที่ 12 ด้านหน้าของศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ภาพที่ 13 เจดีย์เผากระดาษเงินกระดาษทอง

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ภายในอาคารของศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าตกแต่งอย่างเรียบง่าย ด้านบนของห้องบูชาประดับด้วยผ้าสีแดงทั้งหมด 3 ใบที่สักด้วยลายดอกไม้ รูปเขียนโบราณของจีนและอักษรภาษาจีน ตัวใหญ่ “玄天上帝” (เสวียน เทียน ช่าง ตี้) หมายถึง ตัวเหล่าเอี้ย ดังภาพที่ 14

ภาพที่ 14 ห้องบูชาของศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

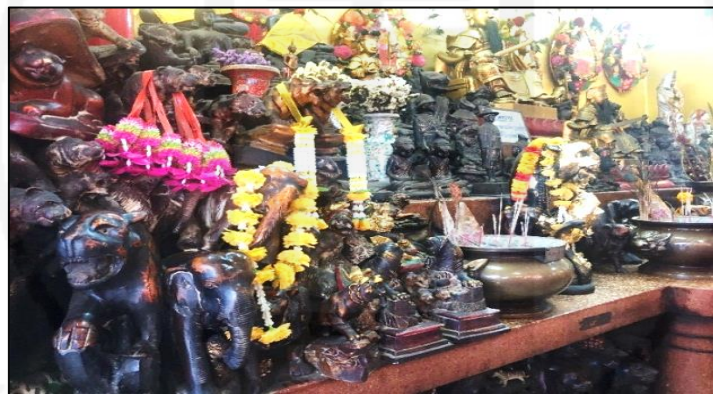
ด้านในสุดของห้องบูชาเป็นที่ประดิษฐานเจ้าพ่อเสือและตัวเหล่าเอี้ย เทพเจ้าที่ตั้งอยู่ตรงกลาง คือ เทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยหรือเทพเจ้าเสวียนเทียนช่างตี้ (玄天上帝) มีรูปเคารพสององค์ องค์ใหญ่ตั้งอยู่ข้างบน เป็นสีทอง มีลักษณะเป็นนักรบจีนโบราณ ไว้เครยาวสีดำ ขวามือถือคาบไต้ฟ้าเท้าซ้ายขวาเหยียบด้วยรูปปั้นเต่าและงู ดังภาพที่ 15 องค์เล็กอยู่ข้างล่าง มีลักษณะคล้าย ๆ องค์ใหญ่ สองข้างของเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยมีรูปเคารพเจ้าพ่อเสือข้างละหนึ่งองค์ ถือเป็นบริวารของเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ย ด้านซ้ายและขวาของเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยมีรูปเคารพเทพเจ้าจีนและไทยหลากหลายองค์ ประกอบด้วย เทพเจ้ากวนอิม เทพเจ้ากวนอู พระพุทธรูปไทย ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีรูปปั้นเสือ รูปปั้นช้างตั้งอยู่ทางซ้ายสุด ดังภาพที่ 16 ลงมาข้างล่างคือเทพเจ้าที่ โดยรอบสองข้างของเจ้าที่จะมีรูปปั้นเสือและรูปปั้นสัตว์ต่าง ๆ ที่มีรูปร่างที่แตกต่างกัน ซึ่งมีองค์เทพเจ้าตั้งอยู่จำนวนมาก ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 15 ที่ประดิษฐานเจ้าพ่อเสือและตัวเหล่าเอี้ยศาลบางหว้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ภาพที่ 16 รูปปั้นเสือและรูปเคารพเทพไทยจีนในศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ภาพที่ 17 ที่ประดิษฐานเจ้าที่

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

บริเวณตรงกลางห้องเป็นที่ประดิษฐานของเจ้าพ่อขุนด่าน รูปเคารพของเจ้าพ่อขุนด่าน ตั้งอยู่ตรงกลาง ปัดทองเต็มทั้งองค์ ทั้งสองข้างซ้าย-ขวา เป็นรูปปั้นเสือ ดังภาพที่ 18 โดยสองข้างมีเสาสีแดงสองต้น บนเสาพันด้วยรูปแกะสลักมังกรสีทองที่แสดงความเป็นสิริมงคลและความเจริญรุ่งเรือง หน้าเจ้าพ่อเป็นโต๊ะใหญ่วางของเซ่นไหว้

ภาพที่ 18 ที่ประดิษฐานเจ้าพ่อขุนด่าน

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

บริเวณด้านหน้าสุดของห้องบูชาเทพเจ้าเป็นที่ประดิษฐานของพระสังกัจจายน์ รูปเคารพของพระสังกัจจายน์ ตั้งอยู่บริเวณตรงกลาง ดังภาพที่ 19 ด้านหน้าของพระสังกัจจายน์ คือ กระจ่างรูป 3 กระจ่าง ส่วนบริเวณสองข้างของกระจ่างรูปเป็นที่ประดิษฐานของเจ้าพ่อเสือข้างละ 3 องค์ โดยมีลักษณะเป็นสีทอง เทพเจ้าเสือทั้ง 3 องค์นี้จะมีพวงมาลัยแขวนอยู่บนคอ และในปากของเทพเจ้าเสือกำลังกัดเนื้อหมูสามชั้นที่มาจากการถวายเซ่นไหว้จากผู้มากราบไหว้สักการะ ดังภาพที่ 20 ซึ่งจะเห็นได้ว่าความโดดเด่นของห้องบูชาศาลเจ้าพ่อเสือบางหัวนี้คือ ในห้องบูชาเทพเจ้าจะมีการประดิษฐานของเทพเสื่อหลายองค์ ซึ่งมีลักษณะรูปร่างที่แตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นถึงความเลื่อมใสศรัทธาของผู้สร้างศาลเกี่ยวกับเจ้าพ่อเสืออย่างลึกซึ้ง

ภาพที่ 19 ที่ประดิษฐานพระสังกัจจายน์

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ภาพที่ 20 เทพเจ้าเสือในศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

จากลักษณะสถาปัตยกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว เห็นได้ว่าสถาปัตยกรรมของศาลเจ้าสองแห่งนี้มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ สร้างด้วยรูปแบบจีนประดับด้วยประติมากรรมที่สวยงามหลายชนิด ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวจีนรุ่นเก่าที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล โดยเฉพาะนิยมใช้รูปมังกรในการประดับอาคารภายนอกและภายในที่มีความหมายเป็นสิริมงคลและเจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้ภายในห้องบูชาของศาลเจ้าทั้งสองแห่งมีการประดิษฐานเทพเจ้าไทยจีนต่าง ๆ ตามความเชื่อของทั้งชาวไทยและชาวจีน สะท้อนให้เห็นถึงความกลมกลืนของวัฒนธรรมไทยจีน ซึ่งความแตกต่างของสองศาลเจ้านี้ คือ ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าใช้โครงสร้างไม้ “ชาเหลียง” มาสร้างอาคารศาลเจ้าพ่อเสือบางหัวสร้างเป็นรูปแบบสมัยใหม่ที่ใช้เสาเป็นหลัก เพราะศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ามีประวัติที่ยาวนานกว่า ซึ่งประติมากรรมที่ใช้ในการสร้างอาคารของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ามีมากกว่าศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว

3.1.3 ประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่น ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือ

ประวัติ หมายถึง เรื่องราวความเป็นมาของบุคคล สถานที่ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้วิจัยได้นำเสนอประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าองค์อื่น ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ดังนี้

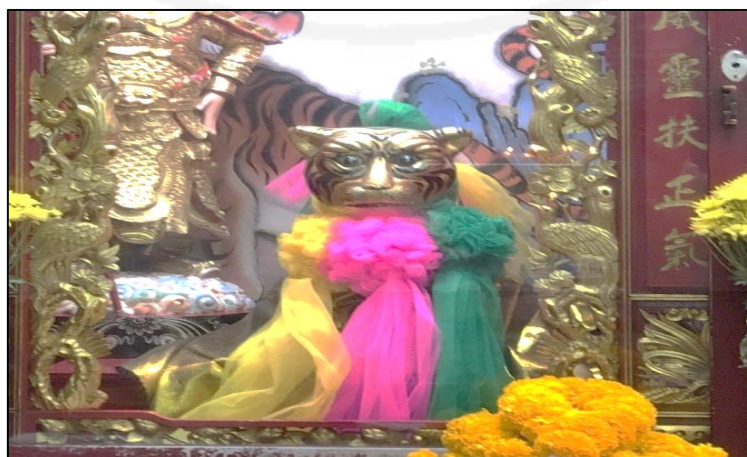
ประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่นภายในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ภายในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้านอกจากมีการประดิษฐานเจ้าพ่อเสือแล้วยังประดิษฐานด้วยเทพเจ้าทั้งไทยและจีนหลายองค์ จากการลงพื้นที่ศึกษาทำให้ทราบว่าเทพเจ้าที่มีความสำคัญภายในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ามี 5 องค์ คือ 1) เจ้าพ่อเสือ เป็นเทพเจ้าที่รู้จักกันมากที่สุด 2) ตัวเหล่าเอี้ย (玄天上帝) เป็นเทพเจ้าองค์ประธานของศาลนี้ ซึ่งชาวแต้จิ๋วได้อัญเชิญมาจากประเทศจีน 3) ไฉชิงเอี้ย (財神爺) เป็นเทพเจ้าที่มีผู้ศรัทธาขอพรในด้านโชคลาภเป็นจำนวนมาก 4) เจ้าพ่อหั่งเจี๋ย (齐天大圣) เป็นเทพเจ้าที่ทั้งชาวจีนและชาวไทยรู้จักกันเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความศักดิ์สิทธิ์ช่วยได้หลายเรื่อง พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงโปรดให้ย้ายศาลเจ้าพ่อเสือมาตั้งในพื้นที่ของราชวงศ์ และทรงให้เงินทุนในการสร้างศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ซึ่งประวัติความเป็นมาของเทพเจ้าสำคัญภายในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ากล่าวโดยสรุปดังนี้

1) เจ้าพ่อเสือ

เจ้าพ่อเสือหรือชาวจีนแต้จิ๋วนิยมเรียกว่าหลี่เอี้ย (李爷) ถือเป็นเทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ที่มีความโดดเด่นของศาลเจ้าเสาชิงช้า ดังภาพที่ 21 เป็นเทพเจ้าที่ได้รับความนิยมนับถือจากชาวจีนและชาวไทยในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ในสังคมไทยมีความเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือเป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องปัดเป่าสิ่งไม่ดี ขจัดโรคภัยต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถให้พรในหลายด้าน ค้ำครองชีวิตของประชาชนให้อยู่เย็นเป็นสุข

ภาพที่ 21 รูปเคารพเจ้าพ่อเสือศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ในสังคมไทยมีตำนานที่เล่าถึงความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือว่า ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ถิ่นที่ตั้งศาลเจ้าพ่อเสือเป็นป่า ในบริเวณนั้นมีหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่มีแม่ลูกยากจนคู่หนึ่งอาศัยอยู่ คือ ยายผ่อง และนายสอน ซึ่งเป็นลูกชายกตัญญู วันหนึ่งลูกเข้าป่าไปหาอาหาร เห็นกวางนอนตายมีรอยเลือดปะไว้ ก็รู้ว่าซากกวางนี้เป็นอาหารของเสือ แม้รู้ว่าตนเสี่ยงชีวิต หากจะขโมยอาหารของเสือ แต่ด้วยแรงกตัญญู อยากเอาเนื้อกวางไปให้แม่ ลูกชายจึงเข้าไปเอาเนื้อกวางนั้น จนถูกเสือไล่กัด เมื่อลูกชายยื่นเนื้อกวาง ให้แม่ได้ไม่นานก็สิ้นใจตาย แม่เห็นศพลูกชายที่แขนถูกกัดจนขาดก็รู้แน่แก่ใจว่าเป็นรอยเลือดกัดแน่ แม่ไม่รู้จะทำอย่างไร จึงไปร้องเรียนนายอำเภอ นายอำเภอจึงออกตามล่าเสือ แต่ก็ไม่สำเร็จ เข้าป่าเมื่อใด ก็คว้าน้ำเหลวออกมา ในที่สุดนายอำเภอต้องไปขอพรจาก “พระร่วง” พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ วัดมหรณพารามที่อยู่ในย่านนั้นให้จับเสือมาลงโทษ เมื่อขอพรเสร็จนายอำเภอยังไม่ทันทำอะไร เขาหลับลงด้วยความเหนื่อยอ่อน ตื่นมาก็เจอเสือนอนหมอบรอให้จับ เสือรับสารภาพผิดและนอนหมอบ ทำให้ชาวบ้านเกิดความสงสาร รวมทั้งยายผ่องที่ลูกชายถูกเสือกัดตายก็พลอยสงสารไปด้วย แต่นายอำเภอก็ต้องนำเสือไปลงโทษตามความผิด ยายผ่องจึงแจ้งนายอำเภอว่าจะรับเสือเป็นลูกแทน ลูกชายที่ตายไป ขอให้เว้นโทษประหารเสีย จากนั้นเสือกลายเป็นลูกของยายผ่อง ก็ดูแลเป็นอย่างดี คอยเข้าป่าไปหาอาหารมาให้นางผ่องทุกวัน แล้วยังป้องกันขโมย ช่วยดูแลหมู่บ้านให้ร่มเย็นเป็นสุข เวลาผ่านไป 7 ปี ยายผ่องก็ตาย ลูกเสือเสียใจมากตอนเผาแม่ จึงกระโจนเข้าไปในกองไฟตายตามแม่ ชาวบ้านรู้สึกสะเทือนใจต่อความกตัญญูของเสือจึงพากันนำเอากะดุกเสือนั้นมาทำเป็นรูปปั้นเทพเจ้าเสือ และสร้างศาลเจ้าพ่อเสือมาเป็นที่สักการะบูชา เพื่อรำลึกความกตัญญู ความดีของเสือ และขอให้ปกป้องรักษา ชาวบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข (ศาลเจ้า ศาลจีน ในกรุงเทพฯ 2553 : 44-46)

ตั้งที่ นาย Chen Chuangxin (陈创兴) ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 72 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เจ้าพ่อเสือมีอีกชื่อหนึ่งที่ชาวแต่จิวเรียกกัน คือ หลี่เอี้ย เป็นเทพเจ้าที่เกิดขึ้นในไทย และมีตำนานที่เล่าถึงความเป็นมาของ เจ้าพ่อเสือหลายอย่าง อดีตพื้นที่นี้เป็นป่า มีเสือตัวหนึ่งกัดลูก ชาวบ้านตาย เสือที่ทำร้ายชาวบ้านก็มาหมอบให้จับเอง ทำให้แม่ของ ลูกชายที่ถูกกัดตายเกิดความสงสาร จึงได้รับเสื้อมาเลี้ยงเป็นลูกแทน เสือตัวนี้มีความกตัญญูต่อแม่เลี้ยงมาก ได้ดูแลหมู่บ้านอย่างดี ปกป้อง สิ่งไม่ดีเข้ามาให้หมู่บ้าน เมื่อแม่เลี้ยงตาย วันเผาศพเสือกก็กระโจนเข้าไป ในกองไฟตายตามแม่ ชาวบ้านก็นำกระดูกของเสือทำเป็นรูปปั้นมา เคารพขอพรกัน จนถึงทุกวันนี้ เทพเจ้าเสือจึงมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่อง การปกป้องรักษาโรคภัย ทำให้คนที่มาสักการะอยู่เย็นเป็นสุข และทำมา

หากินซื้อขายคล่อง คนที่มากราบไหว้สามารถขอพรจากเทพเจ้า
เสื่อได้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์เห็นได้ว่า เจ้าพ่อเสื่อมีตำนานตามความเชื่อของคนไทยว่า เคยเป็นเสื่อปาตัวหนึ่งที่ได้ทำร้ายชาวบ้าน แต่ยอมรับความผิด กลายเป็นสัตว์ที่มีความกตัญญู รู้คุณคน รู้จักบำเพ็ญความดี ยังสามารถปกป้องรักษาชีวิตของชาวบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข ชาวบ้านจึงได้ประดิษฐานเป็นเทพเจ้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ เจ้าพ่อเสื่อจึงได้รับความนับถือจากชาวบ้านไปสู่สังคมไทย เป็นเวลาช้านานจนถึงทุกวันนี้

สอดคล้องกับนายมังกร วิเชียรโชติ ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสื่อ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เจ้าพ่อเสื่อ มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัย รัชกาลที่ 3 ในอดีต
ชาวบ้านในพื้นที่ถนนบำรุงเมืองร่วมกันสร้างศาลประดิษฐานรูปเสื่อ
ได้นำเอากระดูกเสื่อบรรจุในแท่น ปั้นรูปประดิษฐานบนแท่น อัญเชิญ
ดวงวิญญาณเสื่อขอให้ปกป้องรักษาชีวิตประชาชนให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข
จึงกลายเป็นเทพเจ้าเสื่อที่ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนมาไหว้กันขอพร”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์เห็นได้ว่า เจ้าพ่อเสื่อในศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้ามีประวัติ ยาวนาน โดยมีที่มาอยู่ที่ถนนบำรุงเมืองตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เจ้าพ่อเสื่อเป็นเทพเจ้าที่ทำมาจาก กระดูกของเสื่อ และได้เชิญดวงวิญญาณของเสื่อมาปกป้องรักษาชีวิตของชาวบ้าน ทั้งชาวจีนและ ชาวไทยเชื้อสายจีนจึงนับถือเป็นเทพเจ้า ทำให้ประชาชนมากราบไหว้บูชาเพื่อขอพรจากเจ้าพ่อเสื่อให้ คุ่มครองชีวิต

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ตามความเชื่อของคนไทย เจ้าพ่อเสื่อมีที่มา ในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยเชื่อกันว่า เคยมีชีวิตอยู่จริง เนื่องจากมีความกตัญญูต่อแม่เลี้ยงที่ได้เลี้ยงมา จึงได้รับความ เคารพนับถือจากชาวบ้าน โดยชาวบ้านได้นำกระดูกของเสื่อมาสร้างเป็นรูปเคารพบูชาเพื่อขอพร จนสร้างเป็นศาลเจ้าขึ้นมาอยู่ที่ถนนบำรุงเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งเดิมของศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า จากเหตุผล ดังกล่าวนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าเจ้าพ่อเสื่อในสังคมไทยเป็นเทพเจ้าที่สร้างขึ้นตามความเชื่อของคนไทย และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน เพราะเจ้าพ่อเสื่อถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยทำให้ผู้ที่มา สักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้าเกิดความสบายใจและมีกำลังใจในการดำรงชีวิต จึงได้สืบทอดความเชื่อ ความศรัทธาต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน

2) ตัวเหล่าเอี้ย (大老爷)

เทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ย (大老爷) หรือเสวียนเทียนช่างตี้ (玄天上帝) ซึ่งเป็น เทพองค์ประธานหรือเรียกว่าเจ้าพ่อใหญ่ของศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า ดังภาพที่ 22 เป็นเทพเจ้าที่สืบทอด มาจนถึงประเทศไทยตามการอพยพของชาวจีนแต่จิวในสมัย รัชกาลที่ 3 โดยมีตำนานเล่าว่า

“ตัวเหล่าเอี้ยหรือเสวียนเทียนช่างตีมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการขอพรในด้านต่าง ๆ ซึ่งเคยมีชีวิตอยู่จริง โดยบำเพ็ญเพียรแบบเต๋า เมื่อสำเร็จจึงได้ไปยังพระราชวังทองคำบนสวรรค์และได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเสวียนอู่ ผู้ปกครองภาคเหนือของจีน

ต่อมาเมื่อสมัยพระเจ้าโจ้วหวัง (纣王) เป็นทรราช จอมปีศาจแห่งน้ำไฟ แผลง ความแห้งแล้ง โรคระบาด และมารร้ายได้ออกอาละวาด ง่วนสี่เทียนกุนจิงอัญเชิญตัวเหล่าเอี้ยไปปราบบรรดาปีศาจ ทั้งหกท่านได้ปราบจนจอมปีศาจแห่งความแห้งแล้ง แผลง โรคระบาดและมารร้ายหนีไปซ่อนตัว ส่วนน้ำกับไฟ ได้กลายร่างเป็นเต๋าใหญ่และงูยักษ์รบพัวพันกับตัวเหล่าเอี้ย ซึ่งเป็นที่มาของการเหยียบเต๋า และงูไว้ใต้ฝ่าเท้าของท่าน จากเหตุการณ์ครั้งนี้ เจ็กเซียนฮ่องเต้จึงแต่งตั้งตัวเหล่าเอี้ยให้เป็นเสวียนเทียนช่างตี (玄天上帝) (เทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์จีน. 2553 : 13-14)

ภาพที่ 22 รูปเคารพตัวเหล่าเอี้ยศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ตั้งที่ นาย Li Chenquan (李成全) ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยในภาษาจีนเรียกว่า เสวียนเทียนช่างตี มีประวัติความเป็นมาเป็นเวลานานกว่า 2,000 ปีแล้ว เป็นเทพเจ้าจีนลัทธิเต๋าที่มีที่ประดิษฐานที่ใหญ่ที่สุดอยู่ที่ภูเขาอู่ตังซาน เมืองหูเป่ย์ของประเทศจีน คนไทยเรียกว่า “เขาบู๊ตึ้ง” ตัวเหล่าเอี้ยเคยมีชีวิตอยู่จริงในช่วงสมัยราชวงศ์หมิง เป็นเทพพิทักษ์ความมั่นคงของประเทศจีน ได้ปกป้องทางเหนือของประเทศจีน ท่านยังรับหน้าที่ไปปราบปีศาจจน

สำเร็จ และได้บำเพ็ญสำเร็จเป็นเซียนที่ภูเขาดงซาน ในสมัยรัชกาลที่ 3 ชาวแต่จิ๋วได้สร้างศาลเจ้าพ่อเสือแห่งแรกในประเทศไทย และได้ อัญเชิญเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยจากจีนมาประดิษฐานที่ศาล เนื่องจากท่าน มีประวัติที่ยาวนานกว่าเจ้าพ่อเสือ จึงตั้งเป็นองค์ประธานของศาล”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า เทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยหรือเสวียนเทียนช่างตีมี ประวัติที่ยาวนานกว่าเจ้าพ่อเสือจึงแต่งตั้งเป็นศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ท่านจุดกำเนิดมาจากภูเขาดงซาน เมืองหูเป่ย์ของประเทศจีน เคยมีชีวิตอยู่จริง และได้บำเพ็ญแบบลัทธิเต๋า เนื่องจากมี คุณูปการในการปราบปีศาจร้ายจึงมีโอกาสได้ขึ้นเป็นเซียน และได้รับนามเป็นเสวียนเทียนช่างตี อีกทั้งยัง ได้รับความเคารพนับถืออย่างสูงจากชาวจีน ในสมัยรัชกาลที่ 3 ชาวแต่จิ๋วในไทยจึงได้อัญเชิญเทพเจ้า ตัวเหล่าเอี้ยมาประดิษฐานที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

3) ไฉชิงเอี้ย (财神爷)

ไฉชิงเอี้ยตามความเชื่อของชาวจีนมี 5 องค์ องค์ที่ประดิษฐานในศาลเจ้าพ่อเสือคือ จาวกงหมิง (赵公明) เป็นเทพเจ้าลัทธิเต๋าที่ให้โชคลาภ ดังภาพที่ 23 ชาวจีนนับถือมาเป็นเวลาหลายพันปีแล้ว ท่านมีความศักดิ์สิทธิ์ในด้านความมั่งคั่ง ให้โชคลาภเงินทอง

ภาพที่ 23 ไฉชิงเอี้ย (财神爷)

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ตั้งที่ นาย Li Chenquan (李成全) ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ไฉ่ซิงเอี้ยเป็นเทพเจ้าแห่งโชคลาภของจีนที่มีประวัติยาวนานมาก มีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการขอโชคลาภเงินทอง ใครดวงไม่ดีหรือกำลังมีปัญหาเรื่องเงินทองมาไหว้ท่านที่ศาลเจ้าและขอพรจากท่าน ท่านจะช่วยเสมอ คนที่ทำการค้าขายนิยมกราบไหว้กันมาก แต่ที่นี่มีเคล็ดอยู่อย่างหนึ่งก็คืออย่าลืมหาหมูไปเซ่นไหว้เสื่อด้วย เพราะเจ้าพ่อเสื่อสามารถช่วยให้โชคลาภเช่นกัน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า เทพเจ้าไฉ่ซิงเอี้ยเป็นเทพเจ้าจีนที่ได้รับการนับถือจากชาวจีนเป็นเวลายาวนาน ซึ่งได้ตามรอยอพยพของชาวจีนมาถึงประเทศไทย ทั้งชาวไทยและชาวจีนบูชาท่านเพื่อขอโชคลาภเงินทอง ซึ่งผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้าที่มุ่งหมายจะขอโชคลาภส่วนมากเป็นคนที่ทำการค้าขาย มีเคล็ดในการไหว้คือต้องไหว้ทั้งเทพเจ้าเสื่อและไฉ่ซิงเอี้ย

4) เจ้าพ่อเห้งเจีย (齐天大圣)

เจ้าพ่อเห้งเจียหรือซุนหงอคง (孙悟空) ดังภาพที่ 24 เป็นเทพเจ้าที่ชาวจีนและชาวไทยรู้จักกันทั่วไป ตามเรื่องราวในเรื่อง “ไซอิ๋ว” ซึ่งเจ้าพ่อเห้งเจียหรือซุนหงอคงเป็นเทพผู้ประทานความสุขและเป็นผู้กำจัดเหล่าปีศาจร้าย เจ้าพ่อเห้งเจียเป็นที่นับถือกันในเรื่องของ ปฏิภาณไหวพริบและความห้าวหาญ แก้ปัญหาได้ทุกกรณี และหาหนทางแก้ไขความเดือดร้อนได้ทุกเรื่อง เป็นที่นิยมกันมากในหมู่ผู้ประกอบการ

ภาพที่ 24 เจ้าพ่อเห้งเจีย (齐天大圣)

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562

ดั่งที่ นาย Li Chenquan (李成全) ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทย
เชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“เจ้าพ่อแห่งเจียเป็นเทพเจ้าจีนที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในหลาย ๆ เรื่อง
เช่นกัน เป็นที่รู้จักกันมากที่สุด ชาวแต้จิ๋วจึงประดิษฐานเจ้าพ่อแห่งเจีย
ที่ศาลเจ้านี้ ผู้ที่มากกราบไหว้ที่ศาลเจ้านี้สามารถขอพรจากท่านในหลาย ๆ
เรื่องได้ ทั้งการเรียน การงาน สุขภาพ เป็นต้น”

จากการสัมภาษณ์ทำให้รู้ว่าเจ้าพ่อแห่งเจียเป็นเทพเจ้าที่ทั้งคนจีนและคนไทยรู้จักกันมาก
เนื่องจากเจ้าพ่อแห่งเจียเป็นเทพเจ้าที่คนทั่วไปคุ้นเคยว่ามีตำนานที่อัศจรรย์ ท่านสามารถช่วยเหลือ
ประชาชนในหลายเรื่อง เป็นเทพเจ้าอีกองค์หนึ่งที่ผู้ศรัทธามาศาลเจ้าต้องไหว้กัน เพราะท่านคุ้มครอง
ชีวิตของประชาชน

5) พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ดังภาพที่ 25 จากประวัติของศาลเจ้า
พระองค์ทรงได้สนับสนุนสร้างศาลเจ้าพ่อเสือเป็นอย่างมาก โดยให้ชาวจีนสร้างศาลเจ้าในพื้นที่ของราชวงศ์
ทั้งยังได้บริจาคเงินทุนในการก่อสร้างศาล ชาวจีนอพยพในสมัยนั้นได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุน
จากพระองค์ในการตั้งถิ่นฐานใช้ชีวิตในไทย ชาวจีนและชาวไทยซาบซึ้งในความเมตตาและพระมหา
กรุณาธิคุณของพระองค์ โดยได้รำลึกพระคุณของพระองค์จึงได้สร้างรูปเคารพของพระบรมรูป
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ประดิษฐานในศาลเจ้าแห่งนี้

ภาพที่ 25 รูปเคารพพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2562

ตั้งที่ นาย Li Chenquan (李成全) ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้บริจาคทั้งพื้นที่ของราชวงศ์และเงินทุนในการสร้าง ศาลเจ้าพ่อเสือ ท่านมีความเมตตาต่อชาวจีนที่มาใช้ชีวิตในไทย ได้ช่วยเหลือในหลายด้าน ทำให้ชาวจีนในชุมชนนี้ใช้ชีวิตอยู่ร่มเย็นเป็นสุข ชาวจีนและชาวไทยเพื่อระลึกท่านจึงได้สร้างรูปเคารพของท่านใน ศาลเจ้าแห่งนี้ เพื่อให้ผู้ศรัทธามีโอกาสได้กราบไหว้ท่าน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 มีความสำคัญต่อการเกิดขึ้นของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า เนื่องจากพระองค์ทรงได้ให้ความช่วยเหลือในการสร้างศาลเจ้าแห่งนี้เป็นอย่างมาก ได้บริจาคทั้งเงินทุนและพื้นที่ในการสร้าง ศาลเจ้าพ่อเสือ อีกทั้งยังได้ช่วยเหลือชีวิตของชาวจีนที่อพยพเข้ามาไทยในหลายด้าน พระองค์ท่านได้รับความเคารพนับถือจากทั้งชาวไทยและชาวจีน ผู้ศรัทธาที่มากกราบไหว้ที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ต้องไหว้พระองค์เสมอ

จากประวัติความเป็นมาของรูปเคารพภายในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ทำให้เห็นว่าภายในศาลเจ้านอกจากประดิษฐานเจ้าพ่อเสือ ยังมีการประดิษฐานเทพเจ้าไทยจีนหลายองค์ตามความเชื่อของชาวจีน ซึ่งเป็นเทพเจ้าที่ชาวจีนในสังคมไทยนิยมไหว้กันทั้งหมด สะท้อนให้เห็นว่า ศาลเจ้าพ่อเสือเป็นศาลเจ้าที่ได้สืบทอดวัฒนธรรมด้านความเชื่อของจีนที่หลากหลาย ทำให้ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าสามารถบูชาเทพเจ้าหลายองค์ในโอกาสครั้งเดียว

ประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่นภายในศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว

ภายในศาลเจ้าพ่อเสือบางหัวนอกจากมีเจ้าพ่อเสือแล้วยังมีเทพเจ้าไทยจีนหลายองค์เช่นกัน ซึ่งเทพเจ้าที่สำคัญของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ามีทั้งหมด 4 องค์ คือ 1) เจ้าพ่อเสือ เป็นเทพเจ้าที่มีคนรู้จักกันมากที่สุดของศาลเจ้า 2) ตัวเหล่าเอี้ย (大老爷) เป็นเทพเจ้าองค์ประธานของศาลเจ้า ซึ่งผู้ศรัทธาชาวไทยมักจะเข้าใจผิดว่าท่านเป็นเจ้าพ่อเสือ 3) เจ้าพ่อขุนด่าน เป็นประธานของศาลเจ้า เป็นนักรบที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนใกล้ศาลเจ้า ได้พานักรบชนะในสงครามกับประเทศเขมร ชาวบ้านจึงได้สร้างรูปเคารพของท่านมาประดิษฐานที่ศาลเจ้าแห่งนี้และตั้งชื่อขุนด่านเจ้าพ่อเสือ 4) พระสังกัจจายน์ เป็นพระที่ชาวพุทธให้ความเคารพนับถืออย่างสูง ผู้ก่อตั้งศาลจึงได้ประดิษฐานในศาลเจ้าแห่งนี้ ประวัติความเป็นมาของเทพเจ้าทั้ง 4 องค์สรุปได้ดังนี้

1) เจ้าพ่อเสือ

เจ้าพ่อเสือที่ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้าพ่อเสือบางหัวมีรูปเคารพที่สร้างเป็นหลายรูปแบบ ดังภาพที่ 26 ซึ่งแตกต่างจากศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า เจ้าพ่อเสือได้ประดิษฐานอยู่ตรงบริเวณทั้งสองด้าน

ของตัวเหล่าเอี้ยและพระสังกัจจายน์ เพราะถือเป็นบริวารของเจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ย ซึ่งในสังคมไทยก็มีความเข้าใจผิดว่าเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยหรือเสวียนเทียนช่างตี (玄天上帝) เป็นเจ้าพ่อเสือ จึงเรียกว่าตัวเหล่าเอี้ยเป็นเจ้าพ่อเสือ จากตำนานเล่าขานว่า ในอดีต มีผู้พบเห็นเสือโคร่งตัวใหญ่วนเวียนอยู่บริเวณของศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว จึงเป็นที่มาของเจ้าพ่อเสือในศาลเจ้าแห่งนี้ ซึ่งจะมีความแตกต่างจากศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ตั้งที่ นางวัน โปธ์แก้ว ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว คนไทย อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เจ้าพ่อเสือเป็นเสือ มีตำนานเล่าถึงความเป็นมาของ เจ้าพ่อเสือว่า ในอดีต มีผู้พบเห็นเสือโคร่งตัวใหญ่วนเวียนอยู่บริเวณของศาลเจ้า ต่อมาจึงมีคนชื่อประเสริฐ ธรรมา ได้สร้างศาลเจ้าพ่อเสือขึ้นมา และประดิษฐานรูปเคารพของเสือ หลังจากนั้นเจ้าพ่อเสือได้รับบูรณะครั้งใหญ่จากผู้ที่มีความศรัทธา และได้เผยแพร่ออกไปว่าเจ้าพ่อเสือในศาลเจ้านี้มีความศักดิ์สิทธิ์ในหลายเรื่อง”

จากการสัมภาษณ์ทำให้รู้ว่า ที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว เจ้าพ่อเสือมีตำนานที่แตกต่างจากที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คือ มาจากชาวบ้านเคยเจอเสือโคร่งตัวใหญ่วนเวียนอยู่บริเวณที่ตั้งของศาล จึงมีผู้ก่อตั้งศาลชื่อประเสริฐ ธรรมา ได้สร้างรูปปั้นซึ่งเป็นรูปเคารพของเสือขึ้นมา และได้เผยแพร่ว่าเจ้าพ่อเสือมีความศักดิ์สิทธิ์ในหลายด้าน จึงได้รับความเคารพนับถือจากประชาชนจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 26 รูปเคารพเจ้าพ่อเสือในศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2562

2) ตัวเหล่าเอี้ย

ตัวเหล่าเอี้ยหรือเสวียนเทียนช่างตีในศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ดังภาพที่ 27 มีประวัติความเป็นมาเช่นเดียวกับตัวเหล่าเอี้ยที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า เป็นเทพเจ้าองค์เดียวกัน ซึ่งเป็นเทพเจ้าที่ชาวแต้จิ๋วอัญเชิญจากประเทศจีน

ภาพที่ 27 รูปเคารพตัวเหล่าเอี้ยศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2562

ตั้งที่นาย วิสุทธิ์ ธรรมมา ผู้ดูแลศาลศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 36 ปี(21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ตัวเหล่าเอี้ยมีอีกชื่อหนึ่ง คือ เสวียนเทียนช่างตี เป็นประธานของศาลเจ้า ซึ่งประธานศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้ามีสององค์ คือ ตัวเหล่าเอี้ยและเจ้าพ่อขุนด่าน ตัวเหล่าเอี้ยที่นี่เป็นเทพเจ้าองค์เดียวกับตัวเหล่าเอี้ยที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ซึ่งคนไทยมักจะเรียกกันว่าเจ้าพ่อเสือ ตัวเหล่าเอี้ยไม่ได้มีรูปร่างหรือมีพาหนะเป็นเสือ เหตุผลที่คนไทยนิยมเรียกว่าเจ้าพ่อเสือ เนื่องจากมีอีกตำนานหนึ่งเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือเล่าว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีศาลของตัวเหล่าเอี้ยแห่งหนึ่งอยู่ที่บริเวณถนนบำรุงเมือง ต่อมาเมื่อผู้ต้องการจะรื้อศาลโดนเสือคาบไปกิน ชาวบ้านเชื่อกันว่าเสือนั้นเป็นบริวารของเจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ย จึงเรียกติดปากกัน

ต่อมาว่า เป็นศาลเจ้าพ่อเสือ และเข้าใจว่าเจ้าพ่อเสือกับตัวเหล่าเอี้ย
เป็นองค์เดียวกัน”

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ตัวเหล่าเอี้ยในศาลเจ้าพ่อเสือบางหว่า เป็นองค์เดียวกับ
กับศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่เหมือนกัน แต่ในสังคมไทยมีคนจำนวนหนึ่งเกิด
ความสับสนระหว่างเจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ยและเจ้าพ่อเสือ จึงเรียกตัวเหล่าเอี้ยเป็นเจ้าพ่อเสือ ซึ่งเหตุนี้
เกิดจากมีตำนานเล่าขานถึงเจ้าพ่อเสือในสังคมไทยหลายเรื่อง

3) เจ้าพ่อขุนด่าน

เจ้าพ่อขุนด่านเป็นประธานของศาลเจ้าพ่อเสือบางหว่า ดังภาพที่ 28 เชื่อกันว่าเคยมีชีวิต
อยู่จริง เป็นนักรบในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ท่านเป็นนายด่านเมืองนครนายกสมัย
กรุงศรีอยุธยา วิจารณ์ของท่าน คือ การต่อต้านเขมรที่แปรพักตร์มีตำนานเล่าขานว่า ท่านเคยอาศัยอยู่ใน
บริเวณศาลเจ้า เมื่อเสียชีวิตไปชาวบ้านจึงร่วมกับนักรบในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช สร้างศาล
เป็นที่ประดิษฐานดวงวิญญาณของท่าน ให้ความคุ้มครองบ้านเมืองของท่านได้สืบไป จึงเป็นที่มาของ
คำเรียกขานท่านว่า “เจ้าพ่อขุนด่าน” เจ้าพ่อขุนด่านมีความศักดิ์สิทธิ์ในหลายเรื่อง และยังได้รับความเคารพ
จากคนไทยจำนวนมาก

ภาพที่ 28 รูปเคารพเจ้าพ่อขุนด่านศาลเจ้าพ่อเสือบางหว่า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2562

ครั้งที่ นางวัน โพร้แก้ว ผู้ดูแลศาลศาลเจ้าพ่อเสือบางหว่า คนไทย อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน
2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เจ้าพ่อขุนด่านเป็นเทพเจ้าคน เคยมีชีวิตอยู่จริง ในอดีต เคยพานักรบต่อสู้กับเขมรจนชนะ ชาวบ้านเพื่อรำลึกท่าน จึงสร้างรูปประดิษฐานขึ้นมาเพื่อบูชาท่าน แสดงความเคารพนับถือ ขอให้ท่านคุ้มครองชีวิต ซึ่งตามความเชื่อของคนไทยเจ้าพ่อขุนด่านมีความศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือชีวิตของประชาชนได้หลายเรื่อง ทั้งเดินทางปลอดภัย สุขภาพแข็งแรง มีเงินมีทอง”

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า เจ้าพ่อขุนด่านเป็นเทพเจ้าไทยที่ชาวไทยนับถือเป็นเวลาช้านาน ท่านเคยมีชีวิตอยู่จริง ได้ปกครองบ้านเมืองอย่างดี ทำให้ชีวิตของประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขได้รับความเคารพนับถือจากประชาชน เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ประชาชนจึงสร้างศาลของท่านขึ้นมาเพื่อรำลึกท่าน ขอพรจากท่านให้คุ้มครองชีวิตต่อไป

4) พระสังกัจจายน์

พระสังกัจจายน์ หรือ “หมี่เล่อฝอ” (弥勒佛) หรือ ที่นิยมเรียกกันว่า “พระสังกัจจายน์โพธิสัตว์” ดังภาพที่ 29 พระสังกัจจายน์มีลักษณะโดดเด่นคือ มีพุทธลักษณะอ้วน ใบหน้ายิ้มแย้ม พุงพลุ้ย หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ โชคลาภ เป็นหนึ่งในพระสาวกผู้ใหญ่ จัดอยู่ในเอตทัคคะ พระสังกัจจายน์เป็นพระพุทธรูปที่มีความเฉลียวฉลาดมีความรู้ และเป็นที่โปรดของพระพุทธองค์ ยังมีบารมี มีอิทธิฤทธิ์ ผู้ใดบูชาพระสังกัจจายน์ จะได้รับพรจากพุทธสาวก

ภาพที่ 29 รูปเคารพพระสังกัจจายน์ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2562

ที่ตั้ง นายวิสุทธิ์ ธรรมมา ผู้ดูแลศาลศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 36 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“พระสังกัจจายน์มีประวัติที่ยาวนาน เป็นผู้ที่มีบุญบารมีสูง เป็นที่รักของมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย ท่านมีความศักดิ์สิทธิ์ในการให้ โชคลาภ จึงมีประชาชนจำนวนมากนิยมมาบูชาท่าน เราสามารถขอพร ทุกอย่างจากท่านได้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า พระสังกัจจายน์เป็นเทพเจ้าสำคัญอีกองค์หนึ่งของศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า มีประวัติที่ยาวนาน ได้ช่วยเหลือชีวิตของประชาชนในหลายด้าน จึงได้รับความเคารพจากทั้งผู้ศรัทธาและเทวดาต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างจากเทพเจ้าอื่น ๆ คือท่านได้รับความเคารพจากเทวดาต่าง ๆ เนื่องจากท่านมีบุญสูง สามารถคุ้มครองชีวิตของสรรพสัตว์ในทุกรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องโชคลาภ ที่ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อบางหว้านิยมขอกันเป็นจำนวนมาก

จากประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่นภายในศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ทำให้เห็นว่า เจ้าพ่อเสือของศาลเจ้านี้เกิดขึ้นตามความเชื่อของคนในชุมชน ซึ่งผู้ที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้า ยังมีความสับสนระหว่างเจ้าพ่อเสือกับตัวเหล่าเอี้ยอยู่ ซึ่งศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้ามีการผสมผสานคติความเชื่อไทยจีนอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากภายในศาลเจ้าประดิษฐานด้วยทั้งเทพเจ้าจีนและไทย ผู้ที่มาสักการะจึงมีโอกาสได้เรียนรู้วัฒนธรรมความเชื่อต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าแห่งนี้

ตามประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่นภายในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า เจ้าพ่อเสือที่ศาลเจ้าพ่อเสือสองแห่งนี้มีประวัติความเป็นมาที่แตกต่างกัน แต่มีความเกี่ยวข้องกัน เจ้าพ่อเสือในศาลเสาชิงช้าเกิดจากความเชื่อของชาวไทยในชุมชนที่ตั้งเดิมของศาลเจ้า ซึ่งเจ้าพ่อเสือที่ศาลบางหว้ามีตำนานที่กล่าวถึงสองแบบ คือ มาจากคนที่เคยเจอเสือที่ปรากฏอยู่บริเวณศาลเจ้าและเสือที่กินคนที่จระู้อศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ซึ่งองค์ตัวเหล่าเอี้ยของสองศาลเจ้านี้มีประวัติความเป็นมาที่เหมือนกัน แต่ที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ผู้ที่มาสักการะมักจะเข้าใจผิดว่าตัวเหล่าเอี้ยเป็นเจ้าพ่อเสือ นอกจากนี้เทพเจ้าอื่นภายในสองศาลเจ้านี้มีความเหมือน คือ มีทั้งเทพเจ้าจีนและไทย ซึ่งเทพเจ้าจีนที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ามากกว่าศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ศาลเจ้าพ่อเสือมีลักษณะเด่น คือ ได้อัญเชิญเทพเจ้าจีนหลายองค์ที่ชาวจีนเคารพนับถือมาประดิษฐานที่ศาลเจ้า จึงแสดงให้เห็นว่าความเชื่อต่อเทพเจ้าของชาวจีนได้สืบไปในประเทศไทย ความโดดเด่นของเทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อเสือทั้งสองแห่งนี้คือมีเทพเจ้าที่สร้างตามความเชื่อของคนไทยทำให้เกิดผสมผสานคติความเชื่อไทยจีนอย่างกลมกลืน

3.2 ความเชื่อที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่แทรกอยู่ในชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อส่วนบุคคลหรือความเชื่อร่วมกันในสังคม มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะความเชื่อในด้านศาสนา ในสังคมไทยผู้คนมีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าต่าง ๆ ในศาลเจ้า เพราะศาลเจ้าถือเป็น

พึงพอใจของคนในสังคม สามารถทำให้ผู้ศรัทธามีกำลังใจในการดำเนินชีวิต ในสังคมไทยมีความเชื่อที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือหลากหลาย มีทั้งความเชื่อเงินที่สืบทอดต่อมาในไทยและความเชื่อที่เกิดขึ้นในไทย จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ และลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้า ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความเชื่อที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือทั้งสองแห่งที่ยังคงสืบทอดต่อมาในปัจจุบัน สามารถสรุปความเชื่อได้ 5 ประการ คือ การขอให้มียานาจนารมี การขอบุตร การขอให้สุขภาพแข็งแรง การขอโชคลาภเงินทอง และการขอให้การศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 การงาน

ปัจจุบันนี้เนื่องจากการแข่งขันในสังคมค่อนข้างสูง ทำให้ผู้คนที่มีความหวังประสบความสำเร็จในด้านการงานเป็นจำนวนมาก มนุษย์นอกจากพึ่งพาตัวเองแล้ว ยังมีที่การหาพึ่งทางใจด้วยความเชื่อ ซึ่งในสังคมไทยมีความเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือสามารถให้พรในด้านการงาน เพราะตามคุณสมบัติโดดเด่นของเสือถือเป็นเจ้าป่าอันทรงพลังนำเกรงขามกว่าสัตว์ใด ๆ ตามความเชื่อเก่าของคนไทย เสือเป็นสัญลักษณ์ของพลังอำนาจพิเศษ ในหมู่ข้าราชการ ทหาร ตำรวจหรือผู้ที่ประสงค์จะก้าวหน้าในทางอำนาจนารมีสามารถมาขอกับเจ้าพ่อเสือได้ แต่ปัจจุบันนี้ผู้คนในสังคมไม่ว่าประกอบอาชีพอะไร หากประสงค์จะมีความก้าวหน้าในด้านการงาน ก็นิยมมาถวายเจ้าพ่อเสือเพื่อขอพรให้ได้งานที่ดีหรือได้เลื่อนตำแหน่งเป็นเจ้าคนนายคน

ดังที่ นางนิภาดา อุดมผล ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทย อายุ 24 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“เรามาไหว้เจ้าพ่อเสือเพื่อมาขอพรให้ตนได้ทำงานที่ดีกว่า เพราะเคยได้ยินเพื่อนบอกว่าที่นี่ศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องนี้ หลายคนมาขอพรด้านการงานก็ได้ทั้งหมด เราจบปริญญาตรีมาได้ทำงานเป็นเวลาหนึ่งปีแล้ว แต่งานที่ทำได้เงินน้อย จึงมีความหวัง อยากได้ตำแหน่งงานที่ดีกว่าและมีเงินเดือนดีกว่า ตอนนี้ก็กำลังหางานใหม่อยู่ หามาหลายที่แล้วก็ยังไม่ได้ตอบรับ ก็เลยซื้อของเซ่นไหว้มากกราบไว้เจ้าพ่อเสือ ขอให้ท่านช่วยเหลือได้งานดี ๆ ได้มาขอพรจากท่านก็ทำให้ตนรู้สึกมีกำลังใจมากขึ้น”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีคนกลุ่มหนึ่งที่ไม่พอใจกับงานที่ทำ อยากมีความก้าวหน้าในการงาน และกำลังแสวงหางานที่ดีกว่า คนกลุ่มนี้ นอกจากพยายามหางานด้วยตัวเองแล้ว ยังพึ่งพาความเชื่อในใจว่าเจ้าพ่อเสือสามารถช่วยเหลือได้ เพราะได้ข้อมูลจากคนรอบข้างว่าเจ้าพ่อเสือมีความศักดิ์สิทธิ์ในด้านการงาน สามารถช่วยให้หางานที่ดีได้เร็วขึ้น จึงนิยมซื้อของมาเซ่นไหว้เจ้าพ่อเสือเพื่อขอพร ทำให้หางานได้ง่ายขึ้น ซึ่งการที่ได้มาบูชาเจ้าพ่อเสือสามารถทำให้พวกเขามีกำลังใจในการหางาน

ดั่งที่นายสุตชิ นิลวาท ผู้มาสมัครที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทย อายุ 48 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ผมมาไหว้เจ้าพ่อเสือบ่อย ประมาณเดือนละครั้ง เชื่อว่าเจ้าพ่อเสือสามารถช่วยชีวิตเราได้ทุกอย่าง ครั้งนี้มาขอพรให้ลูก ตอนนี้อยู่ขายยังไม่ได้งานทำ มาขอให้ลูกได้งานดี ๆ เพราะเคยมาขอให้ลูกสาว ลูกสาวได้งานค่อนข้างดีก็เลยมาขอให้ลูกชายด้วย ผมเชื่อว่าถ้าเรานับถือศรัทธาเจ้าพ่อเสือจากใจ ท่านก็จะช่วยเหลือเราได้ ท่านศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องนี้อยู่แล้ว ได้ถวายของไหว้มาขอพรจากท่านก็รู้สึกสบายใจ ทำให้ลูกมีความเชื่อมั่นในการหางานมากขึ้น”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ผู้ที่มากราบไหว้เจ้าพ่อเสือบางคนเคยมาขอพรในด้านการงานได้สมหวัง จึงมาขอพรจากเจ้าพ่อเสือในด้านการงานบ่อย ความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อเจ้าพ่อเสือทำให้พวกเขามีความเชื่อมั่นในการหางาน เพราะเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือจะช่วยหางานที่ดีได้ ซึ่งในกลุ่มผู้ศรัทธาที่มาขอพรในด้านการงานนั้นมีบางส่วนมาขอด้วยตัวเองบางส่วนเป็นผู้ใหญ่จะมาขอพรให้ลูก ทำให้ทราบว่ามีคนที่ยังเชื่อในด้านการงานจากเจ้าพ่อเสือมาที่ศาลเจ้าหรือไม่ เจ้าพ่อเสือก็ช่วยเหลือเช่นกัน

ดั่งที่ นางมันทนา คำสี ผู้ที่มาสมัครที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 27 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“เราเคยฟังอาม่าอากงเล่าว่าเจ้าพ่อเสือเป็นเทพเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์องค์หนึ่ง สามารถช่วยเหลือคนในหลายเรื่อง ตอนเด็ก ๆ ก็มากับอาม่าอากงบ่อย พอโตขึ้นก็มาขอพรเองบ้าง สิ่งที่มาขอจากเจ้าพ่อเสือมากที่สุดน่าจะเป็นเรื่องการงาน ทุกครั้งที่เรารู้สึกงานที่เราทำไม่มีความสุข หรืออยากได้งานดี ๆ ก็จะมาขอพรจากท่าน และถวายไข่ หมูสามชั้น ข้าวเหนียว บอกกับท่านว่าเราอยากได้อะไร ขอให้ท่านช่วยเรา เมื่ออธิษฐานเสร็จเราก็จะรู้สึกสบายใจ ตั้งแต่เด็กจนโตเราศรัทธาท่าน ก็มีความรู้สึกว่าคุณได้คุ้มครองเราจริง ๆ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ชาวจีนรุ่นเก่าได้สืบทอดความเชื่อที่เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือหลายเรื่องให้แก่ลูกหลานอย่างดี ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังจึงนิยมมาขอพรจากท่าน โดยเฉพาะในด้านการงาน เพื่อให้ได้งานที่ดีหรือเพื่อขอให้การงานราบรื่น ผู้ศรัทธาที่มาขอพรเมื่ออธิษฐานสิ่งที่ยากขอให้เจ้าพ่อเสือช่วยเหลือก็รู้สึกชีวิตมีความสุข เนื่องจากพลังแห่งความเชื่อทำให้พวกเขารู้สึกถึงการคุ้มครองของเจ้าพ่อเสือ

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความเชื่อต่อเจ้าพ่อเสือในด้านการงานยังได้สืบทอดต่อกันอยู่ในสังคมไทย อย่างดี ปัจจุบันนี้ผู้ศรัทธาที่มากกราบไหว้บูชาเจ้าพ่อเสือเพื่อขอพรในด้านการงานยังคงอยู่เสมอ คนที่มาขอพรจากเจ้าพ่อเสือนั้นมีทั้งที่มาขอพรเพื่อได้งานทำและขอพรให้การทำงานก้าวหน้า การที่ได้ถวายของไหว้และอธิษฐานสิ่งที่สมหวังทำให้พวกเขามีกำลังใจในการหางานและการทำงานให้ก้าวหน้า ซึ่งไม่ว่าจะมาขอพรด้วยตัวเองหรือขอพรให้คนในครอบครัว ผู้ศรัทธาต่างก็มีความเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือสามารถช่วยเหลือเพื่อให้สมหวังได้ เจ้าพ่อเสือถือเป็นที่พึ่งทางใจของคนที่กำลังแสวงหางานและคนที่อยากมีความก้าวหน้าในการงาน

3.2.2 การขอมูตร

บูตรเป็นสมาชิกสำคัญและเป็นความสุขของครอบครัว แต่ในสังคมไทยยังมีครอบครัวจำนวนมากที่ไม่มีบูตร ปราณจะมีบูตรสี่สกุล บางครอบครัวมีการไปปรึกษาแพทย์ที่โรงพยาบาลแล้วแต่อย่างไรก็ตามยังต้องพึ่งพาสังคคีสิทธิ์เพื่อให้สมหวังได้ลูก ซึ่งในสังคมไทยมีความเชื่อว่าศาลเจ้าพ่อเสือมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการขอมูตร เพราะเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยหรือเสวียนเทียนซางตี้ (玄天上帝) ซึ่งเป็นเทพเจ้าองค์ประธานของศาลเจ้าพ่อเสือทั้งสองศาลเจ้า ที่ชาวแต้จิ๋วอัญเชิญจากประเทศจีน มีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการให้ลูก ครอบครัวใดที่มีลูกยากและอยากมีบูตร สามารถไปขอพรจากท่านได้ โดยเฉพาะในคืนวัน 15 ค่ำ เดือน 1 ปฏิทินจันทรคติจีน (หลังวันตรุษจีน 15 วัน) เป็นวันจับโหงวหรือ “ง่วนเซียว” (元宵) คนไทยเรียกกันว่าวันไหว้สิงโตน้ำตาล ดังภาพที่ 30 ครอบครัวทั้งชาวไทยเชื้อสายจีนหรือชาวไทยที่ไม่มีลูกหรือต้องการมีลูกมาก ๆ จะต้องถวายสิงโตน้ำตาลแต่ตัวเหล่าเอี้ยดังภาพที่ 30 และนิยมถวายเป็นคู่ ประกอบด้วยตัวผู้และตัวเมียอย่างละหนึ่งตัว หรือหากประสงค์จะได้บุตรชาย เมื่อไหว้เสร็จแล้วให้นำสิงโตน้ำตาลตัวผู้กลับไปด้วย แต่หากปรารถนาจะได้บุตรสาวก็ต้องนำสิงโตน้ำตาลตัวเมียกลับไป

ภาพที่ 30 สิงโตน้ำตาลคู่

ที่มา: เฟซบุ๊ก ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ค้นคว้าเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2562

ดั่งที่ นางวิขรา บัวเกราะ แม่ค้าร้านขายของไหว้ใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทย อายุ 68 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ผู้ที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า มีคนบางส่วนมาเพื่อขอลูกจากตัวเหล่าเอี้ย เนื่องจากตัวเหล่าเอี้ยที่นี้ขึ้นเชื่อว่ามีศักดิ์สิทธิ์ในการขอลูก ใครที่แต่งงานแล้วยังไม่มีลูกสามารถมาขอกับท่านได้ ป้าจะแนะนำของไหว้ในการไหว้ตัวเหล่าเอี้ยเพื่อขอลูกและสอนวิธีขอลูกให้ของไหว้ที่ใช้ในการไหว้จะมีพวงมาลัย ส้ม กระจดาชเงิน กระจดาชทอง ธูป เทียนและสิงโตน้ำตาลเพศผู้และเพศเมียจำนวน 1 คู่ หากประสงค์จะได้บุตรเพศใดเมื่อไหว้เสร็จให้นำสิงโตน้ำตาลนั้นกลับบ้าน ถ้าสมหวังก็ต้องเอาของเช่นไหว้มาขอบคุณเจ้าพ่อ คนที่มาขอลูกมักจะได้กันทุกคน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ในสังคมไทยศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ามีชื่อเสียงในความเชื่อด้านการขอลูก ตัวเหล่าเอี้ยหรือเสียนเทียนช่างดีเป็นเทพเจ้าที่สำคัญอีกองค์หนึ่งในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยเชื่อว่าท่านมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการขอลูกครอบครัวที่ไม่มีลูกสามารถถวายน้ำตาลสิงโตให้ตัวเหล่าเอี้ยเพื่อขอลูกได้ เมื่อสมหวังต้องนำของเช่นไหว้มาขอบคุณเจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ย

ดั่งที่ นางอิชยา จิยาศักดิ์ ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทย อายุ 34 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“พี่มาศาลเจ้านี้เพื่อมาขอลูก อยากรได้ลูกมานานแล้ว มีคนแนะนำมาบอกว่าที่นี้ขอลูกศักดิ์สิทธิ์ที่สุด ตอนแรกไม่รู้ว่าจะต้องไหว้อะไร ไหว้ยังไง ก็เลยไปถามป้าที่ขายของไหว้ ได้ซื้อสิงโตมาหนึ่งคู่ เข้าใจผิดว่าถวายเจ้าพ่อเสือ พอแม่ค้าบอกจึงรู้ว่าเราขอลูกจากเจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ย แต่ก็ต้องถวายเจ้าพ่อเสือเช่นกัน วันนี้ไหว้เสร็จจะนำสิงโตเมียกลับบ้าน เพราะอยากได้ลูกสาว ได้มาขอพรก็ทำให้รู้สึกมีความสุข เพราะเชื่อว่าท่านจะช่วยให้เรามีลูกสาวอีกไม่นาน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ในสังคมไทยมีคนกลุ่มหนึ่งที่มีลูกยากมุ่งหมายมาขอลูกที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ผู้ศรัทธาที่มาขอลูกมาจากหลากหลายท้องถิ่น บางคนเดินทางจากต่างจังหวัด เนื่องจากชื่อเสียงของศาลเจ้าพ่อเสือในด้านการขอลูกได้เผยแพร่ในสังคมอย่างแพร่หลาย จะเห็นได้ว่าความเชื่อเรื่องการขอลูกของศาลเจ้าพ่อเสือไม่ได้จำกัดด้วยเวลาและสถานที่และมีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมาก ถือเป็นเครื่องบรรเทาจิตใจของคนที่มีลูกยาก

ดั่งที่ นายจิรวุฒน์ ชวดสุวรรณ ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทย อายุ 31 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ผมมากับภรรยา มาถวายน้ำตาลสิงโตให้เจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ย เพื่อขอลูก ตอนนี้มีลูกชายสองคนแล้ว อยากได้ลูกสาวเพิ่ม จึงพารภรรยา มาขอพรจากท่าน เราเคยได้ยินว่าที่นี่ศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการขอลูกมานานแล้ว วันนี้ได้มาขอและกราบไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ก็รู้สึกดีใจ เชื่อว่าเจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ย ที่มีความเมตตาจะช่วยให้ลูกสาวของเรามาหาเรา”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า คนที่มาขอลูกจากตัวเหล่าเอี้ยมีกลุ่มหนึ่ง เคยมีลูกแล้วแต่อยากมาลูกเพิ่มหรืออยากมีลูกที่มีเพศชายหรือเพศหญิง การที่ได้มาขอพรและสักการะเทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลสามารถทำให้ผู้ศรัทธามีสุขภาพจิตอารมณ์ดี และมีความเชื่อมั่นในตัวเองว่าจะมีลูกโดยเร็ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเชื่อในเรื่องการขอลูกมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของผู้ศรัทธา

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า ความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ในด้านการขอบุตรเป็นที่รู้จักกันในสังคมไทยอย่างแพร่หลาย ทำให้ครอบครัวต่าง ๆ ที่หวังว่าจะได้ลูก รู้สึกมีกำลังใจในการดำรงชีวิต ซึ่งการมาขอลูกที่ศาลเจ้าพ่อเสือ คือ ขอจากเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยหรือเสวียนเทียนช่างตี แต่ก็ต้องกราบไหว้บูชาเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าต่าง ๆ ด้วย จะเห็นได้ว่าศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ามีความโดดเด่นในเรื่องการขอลูก ซึ่งศาลเจ้าพ่อเสือบางหัวก็ขอลูกจากตัวเหล่าเอี้ยได้เช่นกัน แต่ประชาชนที่มีความมุ่งหมายจะขอลูกมักจะนิยมไปขอที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า เพราะเชื่อว่ามี ความศักดิ์สิทธิ์ที่สุด ความเชื่อที่เกี่ยวกับการขอลูกนั้นถือเป็นที่พึ่งทางจิตใจของคนที่ปราศจากจะมีลูก ในสังคมไทย ทำให้ครอบครัวจำนวนมากได้สมหวังและมีบุตร

3.2.3 เรื่องสุขภาพ

สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สุขภาพแข็งแรงทำให้เรามีพลังไปเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ อย่างราบรื่น และยังเป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวมีความสุข เมื่อคนในครอบครัว เกิดมีโรค ปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมา สุขภาพแข็งแรงจึงเป็นความหวังของผู้คนในสังคม ซึ่งในสังคมไทยมีความเชื่อที่เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือว่า ท่านสามารถ ค้ำครองให้ผู้ศรัทธามีสุขภาพแข็งแรง ขจัดโรคภัยต่าง ๆ เนื่องจากตามความเชื่อเก่าของคนไทย เจ้าพ่อเสือสามารถช่วยปัดเป่าสิ่งไม่ดี ทำให้ชาวบ้านได้ขจัด ภัยพิบัติต่าง ๆ ปัจจุบันนี้ความเชื่อนั้นกลายมาเป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับการขอเรื่องสุขภาพ ผู้ที่นับถือเจ้า พ่อเสือ เมื่อเจอปัญหาเรื่องสุขภาพมักจะมาถวายท่าน ขอพรจากท่าน ซึ่งจะช่วยให้จิตใจสงบมีกำลังใจ ไปเผชิญกับโรคภัยที่เกิดขึ้น

ตั้งที่ นางอรุณา เบ้าเรื่อง ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 42 ปี (29 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ป้ามาไหว้เจ้าพ่อเสือประมาณเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อมาขอพร ให้คนในครอบครัวมีสุขภาพที่แข็งแรง มีความสุข ตนเองได้ไหว้เจ้าพ่อเสือ

ตามพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก เพราะบ้านอยู่แถวนี้ ตอนเด็ก ๆ พ่อแม่พามาไหว้ท่าน
ตอนนี้อ่าก็พาลูกหลานมาไหว้ต่อ เพราะเชื่อกันตลอดว่าเจ้าพ่อเสื่อ
ศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องปัดเป่าโรคร้ายต่าง ๆ จึงมาขอพรในด้านสุขภาพเป็น
ส่วนมาก นอกจากนี้ตนคิดว่าถ้าคนที่บ้านสุขภาพแข็งแรง ทุกอย่างก็จะ
ดีขึ้นตามไปด้วย”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสื่อบางส่วนมี
ความเชื่อว่าเจ้าพ่อเสื่อมีความศักดิ์สิทธิ์ในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ศรัทธา ความเชื่อนี้ก็ได้สืบทอด
ต่อกันมาสู่รุ่นสู่รุ่น ซึ่งคนในสังคมมีความคิดว่าสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิต ถ้าสุขภาพ
แข็งแรง ชีวิตก็มีความสุข จึงทำให้มีผู้ศรัทธากลุ่มหนึ่งที่มาราบไหว้เพื่อขอพรในเรื่องสุขภาพเป็น
ประจำ

ดังที่ นายทัศนพร หันแจ็ด ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสื่อบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน
อายุ 45 ปี (29 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ผมมาขอพรที่นี้จะขอทุกอย่าง ขอให้ครอบครัวมีความสุข
สุขภาพแข็งแรง มีเงินมีทองไหลเข้าบ้าน ถ้าคนที่บ้านป่วยก็จะมาขอให้
เจ้าพ่อเสื่อและเทพเจ้าต่าง ๆ คุ้มครองคนที่บ้าน เพราะที่นี้ศักดิ์สิทธิ์
จริง ๆ แม่ผมอายุก็มากแล้ว สุขภาพไม่ค่อยดี ตอนนั้นไปอยู่โรงพยาบาล
หลายวันก็ไม่หาย วันหนึ่งผมก็ตัดสินใจ ลองมาขอพรให้แกดู มาถวาย
ของไหว้ให้เจ้าพ่อเสื่อ และบอกท่านว่าขอให้ท่านช่วยเหลือให้แม่หาย
จากความเจ็บป่วย หลังจากมาขอเสร็จก็รู้สึกแม่มีอาการดีขึ้น ไม่นาน
อาการของแม่เรื่อย ๆ ทุกวันนี้ก็นับถือขอบคุณท่าน มาราบไหว้ที่ศาล
เพราะจะทำให้เราจิตใจสงบด้วย”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า เมื่อคนในสังคมเกิดมีโรคหรือสุขภาพไม่ดี
นอกจากไปรักษาที่โรงพยาบาลแล้ว ยังต้องพึ่งพาความเชื่อที่มีต่อเจ้าพ่อเสื่อ การที่มาขอพรในด้าน
สุขภาพสามารถทำให้ผู้ป่วยหรือคนในครอบครัวรู้สึกสบายใจ จิตใจสงบ ซึ่งก็มีส่วนช่วยทำให้ผู้ป่วย
หายจากความเจ็บป่วยเร็วขึ้นได้ เนื่องจากกระหว่างการรักษาอาการของผู้ป่วยก็เป็นเรื่องสำคัญ
ความเชื่อนั้นก็ถือเป็นยารักษาโรคที่ทำให้ผู้ป่วยมีความหวังต่อการรักษาโรค

ดังที่ นางโซซิดา แก้วสว่าง ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน
อายุ 67 ปี (29 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ยายเป็นลูกของคนจีน รู้จักศาลเจ้านี้และมาไหว้ตั้งแต่เด็ก
แล้ว ทุกวันนี้ก็มาไหว้เจ้าพ่อเสื่ออย่างน้อยเดือนละครั้ง บ้านอยู่แถวนี้

ไม่ไกล มาขอพรให้ลูกหลาน ขอให้สุขภาพแข็งแรง มีความสุข การงานดี
เชื่อว่าท่านจะช่วยเราในหลายเรื่อง ค่ะคุณครูของเราอย่างดี เรื่องสุขภาพก็ได้
ขอให้คนที่บ้านหลายครั้งแล้ว ทุกครั้งก็ศักดิ์สิทธิ์ อย่างน้อยก็ทำให้เรา
สบายใจ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ปัจจุบันนี้ลูกหลานของคนจีนอพยพยังมา
กราบไหว้ที่ศาลเจ้าพ่อเสือเพื่อขอพรในด้านสุขภาพเป็นประจำ ซึ่งเป็นความเชื่อที่สืบทอดมาเป็นเวลาช้านาน
ความเชื่อในด้านสุขภาพนั้นอยู่คู่กับผู้ศรัทธามาโดยตลอด เมื่อเกิดความเจ็บป่วยต่าง ๆ ศาลเจ้าพ่อเสือ
ก็ถือเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า ความเชื่อในด้านสุขภาพได้สืบทอดต่อกัน
ในสังคมไทยจากรุ่นสู่รุ่น และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมาก ปัจจุบันนี้
เนื่องจากวิถีการใช้ชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป ทำให้ผู้คนเจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่าย เมื่อคนใน
ครอบครัวเกิดความเจ็บป่วย ก็จะทำให้คนในครอบครัวเกิดความกังวล ผู้ศรัทธานอกจากไปรักษาที่
โรงพยาบาล ยังต้องพึ่งพาความเชื่อต่อเจ้าพ่อเสือ มักจะมาถวายของไหว้ต่าง ๆ เพื่อขอพรจากเจ้าพ่อเสือ
ให้ท่านให้คุ้มครองสุขภาพ หลีกเลี่ยงจากความเจ็บป่วย ความเชื่อนั้นจึงกลายเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับ
ผู้ศรัทธาที่มาขอพรในด้านสุขภาพ สามารถทำให้ผู้ป่วยและคนในครอบครัวเกิดความสบายใจ
ซึ่งมีส่วนช่วยในกระบวนการการรักษาโรค

3.2.4 การขอโชคลาภ

โชคลาภเงินทองเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมต้องการ จึงมีความเชื่อเกี่ยวกับการขอโชคลาภ
จากเทพเจ้าตั้งแต่โบราณ ซึ่งในสังคมไทยมีความเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าไฉนเอี้ยสามารถช่วยให้
โชคลาภเงินทอง โดยเฉพาะในด้านการค้าขาย ธุรกิจ ผู้คนในสังคมจึงนิยมมาขอโชคลาภเงินทองจาก
เจ้าพ่อเสือไฉนเอี้ย ซึ่งคนที่ประกอบธุรกิจการค้าขายการค้ายานิยมขอโชคลาภจากเจ้าพ่อเสือมากที่สุด
เชื่อว่าท่านสามารถช่วยให้การค้าขายร่ำรวย มีเงินมีทองไหลเข้าบ้าน

ดั่งที่ นางอุษา สุวัฒน์พันธุ์กุล แม่ค้าร้านชำใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน
อายุ 55 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ป้ามาไหว้เจ้าพ่อเสือบ่อย มีความเชื่อความศรัทธาต่อ
เจ้าพ่อเสือ เพราะพึ่งจากผู้ใหญ่พูดและตนเองก็เกิดที่นี่ เราศรัทธาท่าน
นับถือท่าน เชื่อว่าท่านจะให้โชคลาภแก่เราเสมอ เราอยากรู้อะไร ก็ไปถามท่าน
โดยเสียงเซียมซี อาจจะมีถามท่านว่าลงทุนในการค้าขายเป็นอย่างไรบ้าง
ก็จะได้คำตอบเป๊ะ นอกจากนี้ท่านยังช่วยให้ค้าขายของเราดีขึ้น ร่ำรวย

มีเงินพอใช้ มีเงินเก็บ หลังจากขอพรจากท่านก็เหมือนมีคนช่วยเรา

ค้าขายจะคล่องกว่าเดิม มีคนมาซื้อของกับเราเยอะกว่าปกติ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ในสังคมไทยมีความเชื่อว่า เจ้าพ่อเสือสามารถให้โชคลาภแก่ผู้ศรัทธา ผู้ศรัทธาที่มาขอพรจากท่านมีส่วนหนึ่งคือผู้ที่ประกอบการค้าขายหรือนักธุรกิจ เจ้าพ่อเสือสามารถช่วยให้การค้าขายราบรื่น ครอบครัวยุ้ยรวย นอกจากนี้ผู้ศรัทธาที่มีความประสงค์จะลงทุนก็สามารถมาบูชาที่ศาลเจ้าเพื่อเสี่ยงเซียมซีถามท่านเกี่ยวกับเรื่องลงทุนทำธุรกิจต่าง ๆ ได้ โดยเจ้าพ่อเสือจะให้คำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเสมอ

ตั้งที่ นายศิริสิทธิ์ มาลา ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 45 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ผมมาขอพรจะเจ้าพ่อเสือเพื่อให้เฮง ๆ รวย ๆ เคยมาขอพรจากท่านให้ช่วยขายที่เหนื่อย เพราะนาน ๆ ก็ไม่ได้ขายออก หลังจากเรา มาขอ วันที่สองก็ได้ขายออก ท่านศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องนี้จริง ๆ ทำให้เรานับถือท่านมาหลายปีแล้ว รู้สึกได้ว่าท่านช่วยเรื่องการค้าขายได้จริง ๆ ปกติมีเวลาว่าง ๆ ก็ต้องแวะมาราบไหว้ท่าน ขอให้ท่านคุ้มครองชีวิตของเรา วันงานต่าง ๆ ก็ได้นำหัวหมูมาถวายท่าน เพื่อเป็นการขอบคุณ ความช่วยเหลือของท่าน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ผู้ที่ประกอบธุรกิจการค้าขาย เมื่อมีอุปสรรคในการทำธุรกิจ มักจะนิยมมาขอพรจากเจ้าพ่อเสือ เพื่อให้การค้าขายราบรื่น จะเห็นได้ว่าเจ้าพ่อเสือได้รับการยอมรับจากผู้ศรัทธา เนื่องจากผู้ศรัทธาเคยขอพรได้สำเร็จ ซึ่งในวันจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าผู้ศรัทธาที่สมหวังนิยมนำหัวหมูและของไหว้ต่าง ๆ มาถวายท่าน เพื่อแสดงการขอบคุณท่านที่ช่วยให้ผู้ศรัทธาเจริญร่ำรวย

ตั้งที่ นางพรทิตา จรรย์เจริญการ แม่ค้าร้านก๋วยเตี๋ยวในชุมชนใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทย อายุ 46 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ป่าเพิ่งมาเปิดร้านที่นี่เป็นสองเดือน ตอนแรก ๆ มีคนบอกว่าคนแถวนี้ชินกับร้านเก่า ๆ ที่กิน จึงมีลูกค้าน้อย ป่าก็เลยคิดว่าลองมาไหว้เจ้าพ่อเสือดูก่อน เพราะเห็นแต่ละวันมีคนมาไหว้กันเยอะ เขาบอกว่าที่นี่ศักดิ์สิทธิ์ ทุกวันก่อนเปิดร้านก็เลยไปถวายเจ้าพ่อเสือและไฉ่ซิงเอี้ยเพื่อขอให้มีลูกค้าเยอะ ๆ มีโชคลาภ ซึ่งจะไหว้ก๋วยเตี๋ยวบ้าง หมูบ้าง พอไหว้มา 2 วัน ลูกค้าก็มาเรื่อย ๆ รู้สึกดีใจมากที่เจ้าพ่อเสือและไฉ่ซิงเอี้ยได้ช่วยเรา ทำให้มีรายได้ที่พออยู่ได้ บอกได้เลยว่าเรื่องโชคลาภท่านศักดิ์สิทธิ์จริง ๆ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ผู้ศรัทธาที่มาประกอบการค้าขายใกล้บริเวณ ศาลเจ้าพ่อเสือใหม่ ๆ ถ้าค้าขายไม่ดี สามารถไปถวายของเช่นไหว้ต่าง ๆ ไปขอพรจากเจ้าพ่อเสือ และไฉ่ซิงเอี้ยได้ เทพเจ้าสององค์นี้จะคุ้มครองให้การค้าขายราบรื่น ทำให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้เพิ่มขึ้น พอใช้พอกิน ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข สะท้อนให้เห็นว่า ความศรัทธาของผู้ประกอบการค้าขายบริเวณใกล้ ศาลที่มีความเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือไฉ่ซิงเอี้ยจะอวยพรให้มีเงินมีทองเสมอทำให้พวกเขามีพลัง ในการประกอบธุรกิจ จนทำให้การค้าขายเจริญรุ่งเรือง

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า ความศักดิ์สิทธิ์ในด้านการขอโชคลาภ ที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าได้สืบทอดและเผยแพร่ในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ผู้ศรัทธาที่ประกอบอาชีพธุรกิจการค้าขายนิยมมาขอพรที่ศาลเจ้าพ่อเสือในเรื่องการค้าขาย ซึ่งคนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เคยได้พรจากเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าไฉ่ซิงเอี้ย ทำให้การค้าขายได้ราบรื่นกว่าเดิมมีรายได้เพิ่มขึ้น ที่สำคัญ คือ ความเชื่อนี้ถือเป็นพลังในการประกอบอาชีพของพวกเขา การมาขอโชคลาภทำให้คนกลุ่มนี้ มีกำลังใจไปเผชิญกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจ

3.2.5 การศึกษา

การศึกษาเป็นสิ่งที่ปัจจุบันคนในสังคมให้ความสำคัญกันมาก เพราะเป็นสิ่งที่สามารถ เปลี่ยนแปลงชีวิตของคนคนหนึ่งได้ ผู้คนในสังคมนอกจากพยายามศึกษาความรู้เพื่อให้ประสบความสำเร็จ มีคนบางกลุ่มยังต้องพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เช่นกัน ซึ่งการขอให้การศึกษาประสบความสำเร็จก็เป็นเรื่อง ที่เห็นได้ทั่วไปในสังคมไทย ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือมีคนกลุ่มหนึ่งเพื่อสอบผ่านหรือผ่านความท้าทาย ต่าง ๆ ในกระบวนการการศึกษา ผู้ศรัทธาที่นับถือเจ้าพ่อเสือบางส่วนเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือสามารถช่วยให้ การเรียนประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะช่วยให้สอบผ่านและสอบได้คะแนนที่ดี ซึ่งผู้ที่มาขอพร ในด้านนี้มากที่สุดเป็นกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาดังภาพที่ 31

ดังที่ นางสาวนิจิรา ประภาเดชรัตตกุล ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทย เชื้อสายจีน อายุ 25 ปี (29 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“หนูเคยได้ยินว่าเจ้าพ่อเสือมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องสามารถ ช่วยให้การเรียนของเราประสบความสำเร็จได้ เมื่อใกล้สอบทุกครั้งก็จะ ชวนเพื่อนมาไหว้เจ้าพ่อเสือ ขอพรให้ตัวเองสอบผ่านและได้คะแนนดี ๆ เจ้าหน้าที่ในศาลก็จะคอยบอกให้ต้องไหว้อย่างไร หลังจากการไหว้รู้สึก จิตใจสงบ มีกำลังใจในการเตรียมสอบ ไม่เกิดความกังวลในการสอบ หลายครั้งก็รู้สึกว่าคุณได้ช่วยเราจริง ๆ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า คนรุ่นใหม่ในสังคมไทยมีความเชื่อต่อเจ้าพ่อเสือ ว่าท่านสามารถช่วยให้การสอบต่าง ๆ ผ่านด้วยคะแนนที่ดี ทำให้ก่อนสอบนักเรียน นักศึกษาก็พากันมา

ไหว้เจ้าพ่อเสือ ซึ่งเป็นความเชื่อที่สืบทอดกันรุ่นต่อรุ่นและแพร่หลายในสังคมอย่างต่อเนื่อง สามารถทำให้ผู้ศรัทธาเต็มพลังในการเตรียมสอบ และมีความมั่นใจในการสอบความเชื่อที่มีต่อเจ้าพ่อเสือนั้นยังสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการเรียน สะท้อนให้เห็นว่าเจ้าพ่อเสือนี้อิทธิพลต่อผู้ศรัทธารุ่นใหม่ในด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 31 นักศึกษาที่มาขอพรที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2562

ตั้งที่ นางวิไลพร ธรรมมา แม่ค้าของเซ่นไหว้ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 68 ปี (29 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“คนที่มาขอพรด้านการศึกษากันก็มีเยอะนะ เพิ่งมีคนสอบติดมหาวิทยาลัยแล้วกลับมาแก้บน นักเรียน นักศึกษามาขอแก้บนเยอะ ผู้ใหญ่ก็มีมาขอเช่นกัน เพราะเจ้าพ่อเสือศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องนี้อยู่แล้ว คนที่มาขอส่วนใหญ่เขาก็ได้สอบติด ช่วงก่อนปิดเทอมก็มาแก้บนเยอะเหมือนกัน ถ้าเราศรัทธาท่าน ท่านก็จะช่วยเราได้ทุกเรื่อง”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ผู้ศรัทธาที่มาขอพรในด้านการศึกษามากส่วนใหญ่นักเรียนนักศึกษา ช่วงที่มีคนมาขอพรมากที่สุด คือ ช่วงก่อนปิดเทอม นอกจากนี้ยังมีคนที่เข้ามาหาวิทยาลัยก็จะมาขอพรเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ ซึ่งเมื่อสมหวังก็มักจะกลับมาแก้บนที่ศาลเจ้า ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อเสือที่สามารถช่วยเหลือสอบติดนั้นได้เล่าขานต่อกันในกลุ่มวัยรุ่นรวมทั้งผู้ใหญ่ที่ต้องเผชิญกับการสอบต่าง ๆ อีกด้วย

ตั้งที่ นายศิริสิทธิ์ มาลา ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทย อายุ 45 ปี คนไทยเชื้อสายจีน (29 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ผมคิดว่าความเชื่อเรื่องการขอให้การศึกษาประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อความศรัทธาของแต่ละคน คนเรามีความคิดที่แตกต่างกัน ถ้าเราเลือกที่จะเชื่อ เรื่องนี้ก็จริงได้ ส่วนตัวผมนับถือเจ้าพ่อเสือ เชื่อว่าท่านช่วยเหลือเราได้ ไม่ว่าสิ่งที่เราขอ นั้นได้จริงหรือไม่ เราได้บูชาท่านก็ทำให้เราสบายใจและมีกำลังใจแล้ว”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ตามความคิดเห็นของผู้ศรัทธาบางกลุ่มที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือ ความเชื่อเรื่องการศึกษานั้นยังขึ้นอยู่กับความคิดของผู้ศรัทธาเอง ไม่ว่าจะเรื่องขอให้การศึกษาประสบความสำเร็จนั้นจะสมหวังหรือไม่ ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อเสือที่ได้บอกต่อกันในสังคมและการปฏิบัติกรบูชาก็สามารถทำให้ผู้ศรัทธาเพิ่มความเชื่อมั่นในการเรียนและการสอบได้

จึงสรุปได้ว่า ความเชื่อเรื่องการศึกษาของศาลเจ้าพ่อเสือนั้นยังได้สื่อต่อกันในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งผู้ใหญ่ที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการศึกษาต่าง ๆ พวกเขามีความเชื่อว่า เจ้าพ่อเสือนั้นมีคุณวิเศษช่วยให้สอบผ่านหรือสอบติดมหาวิทยาลัย จนประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา จึงเห็นได้ว่าก่อนมีการจัดสอบต่าง ๆ ก็จะมีผู้ศรัทธามาขอพรจากเจ้าพ่อเสือที่ศาลเจ้าพ่ออย่างไม่ขาดสาย กระบวนการการปฏิบัติกรไหว้เป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้ศรัทธาจิตใจสงบ มีกำลังใจไปเตรียมสอบ ตอนสอบก็จะมี ความมั่นใจในตัวเอง ความเชื่อเกี่ยวกับการศึกษานั้นสะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตในเรื่องการเรียนของผู้ศรัทธา ซึ่งนอกจากพึ่งพาความเชื่อจากเจ้าพ่อเสือให้ประสบความสำเร็จในการสอบต่าง ๆ แล้ว ผู้ศรัทธาเองก็ต้องมีความตั้งใจในการเรียนรู้ความรู้ต่าง ๆ

โดยความเชื่อทั้ง 5 ประการที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือยังคงสืบทอดในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัจจุบันนี้ผู้คนในสังคมต้องเผชิญกับความผันผวนหลายอย่าง จึงต้องพึ่งพาความเชื่อเพื่อบรรเทาความกดดันต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อด้านการงาน การขอพร เรื่องสุขภาพ การขอโชคลาภ หรือการขอให้การศึกษาประสบความสำเร็จทุกอย่างมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชน จึงทำให้ประชาชนจำนวนมากพากันมากราบไหว้เจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าต่าง ๆ ที่ศาลเพื่อขอพรให้เทพเจ้าคุ้มครองชีวิต จะเห็นได้ว่าผู้ศรัทธาที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าพ่อเสืออยู่ในหลายช่วงอายุ แต่มีความเชื่อความศรัทธาต่อเจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าต่าง ๆ ที่เหมือนกัน ความเชื่อทั้ง 5 ประการที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือเป็นความเชื่อร่วมกันที่อยู่คู่กับชีวิตของของผู้ศรัทธาในสังคมไทย ถือเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นเวลายาวนาน ซึ่งไม่ได้สูญหายตามกาลเวลา ทำให้ผู้คนในสังคมไทยมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

3.3 พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ

พิธีกรรมเป็นสิ่งที่เกิดจากความเชื่อ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติที่แสดงถึงความศรัทธาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้คนในสังคมร่วมกันประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อมุ่งหมายให้บรรลุสิ่งที่ต้องการ โดยเฉพาะเพื่อความหลัง

หรือความเป็นสิริมงคล พิธีกรรมนั้นจะทำให้ผู้ศรัทธาหรือผู้ร่วมพิธีมีกำลังใจในการดำรงชีวิตต่อ พิธีกรรมที่ปฏิบัติในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อบางหว้าได้สืบทอดต่อกันเป็นเวลาช้านาน ส่วนใหญ่จัดขึ้นที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า เพราะเป็นศาลเจ้าพ่อเสือแห่งแรกของประเทศไทย พิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือสองแห่งนี้สามารถสรุปตามความเชื่อและวันสำคัญของศาลเจ้า ทั้งหมด 6 พิธีกรรม คือ 1) วันจับโหงว 2) วันเกิดเจ้าพ่อเสือ 3) พิธีแห่เจ้า 4) พิธีสวดมนต์และเวียนเทียน 5) พิธีลอยกระทง 6) พิธีเทกระเจาด

อย่างไรก็ตามไม่ว่าเป็นวันจัดพิธีกรรมต่าง ๆ หรือในวันธรรมดา ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือก็ต้องปฏิบัติกรไหว้เจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าองค์อื่น ๆ ภายในศาล ซึ่งขั้นตอนการไหว้เทพเจ้าของสองศาลเจ้านี้จะคล้าย ๆ กัน คือ ต้องไหว้เทพเจ้าที่ทรงหรือเทพเจ้าฟ้าดินก่อน จากนั้นไหว้เทพเจ้าที่เหลือตามลำดับความสำคัญในศาล ของเช่นไหว้เจ้าพ่อเสือหลัก คือ หมูสามชั้น ไช้ไก่ ข้าวเหนียว พวงมาลัย ดังภาพที่ 32

ภาพที่ 32 ของไหว้เจ้าพ่อเสือ

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2562

ตั้งที่นาย Li Chengquang (李成全) ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (29 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ต้องใช้ เทียน 1 คู่ รูป 18 ดอก คนที่มาสักการะสามารถนำเครื่องไหว้มาไหว้ เช่น กระดาษไหว้ พวงมาลัย ผลไม้ นม ไช้ส้ม ทางศาลจะมีถาดให้ยืม แต่หมูสามชั้น ไช้ และ ข้าวเหนียวถวายได้เฉพาะเจ้าพ่อเสือเท่านั้น คนที่มาสักการะจะนำของไหว้ถวายครบทั้ง 8 ที่หรือเลือกเฉพาะ โต๊ะกลาง โต๊ะเจ้าพ่อเสือแล้วแต่

ผู้สักการะ ต่อไปให้จุดเทียนคู่ให้เสร็จ ปักเทียนเรียบร้อยค้อยจตุรปูศรับ
 ปักรูป 18 ดอก มีลำดับ คือ กระจ่างที่กึ่งเทพยดาฟ้าดิน ด้านหน้า
 สังเกตที่เสามังกร 3 ดอก กระจ่างตรงกลาง ตัวเหล่าเอี้ยกง 3 ดอก
 กระจ่างซ้ายเจ้าพ่อเสือ 3 ดอก กระจ่างขวามือ เทพเจ้ากวนอู เทพเจ้า
 โชคลาภและรวม 3 ดอก กระจ่างข้างประตูใหญ่ขวามือ องค์กรักษ์
 เจ้าพ่อ 3 ดอก กระจ่างข้างประตูใหญ่ซ้ายมือ องค์กรักษ์เจ้าพ่อ 3 ดอก
 หากถวายกระดาษ หรือเผากระดาษไหว้ทั้งหมดไปเผาที่เตา จากนั้นถ้า
 จะถวายหมูสามชั้น ไช้ ข้าวเหนียว ให้แก่เจ้าพ่อเสือ ส่งให้เจ้าหน้าที่
 ถวายท่านอีกครั้ง ยื่นให้แล้ว เจ้าหน้าที่จะ ร้อง เฮง เฮง เฮง เป็นการอวยพร
 ผู้สักการะ ผู้สักการะเองก็ต้องบอกชื่อ นามสกุล อธิฐานเรื่องที่จะขอกับ
 เจ้าพ่อเสือ สุดท้ายเติมน้ำมันตะเกียง 4 ดวง ก็เสร็จสิ้นการไหว้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า การไหว้เจ้าพ่อเสือที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า
 ต้องเริ่มไหว้ที่กึ่งเทพยดาฟ้าดินก่อน เพราะตามความเชื่อคนจีนเป็นเทพที่ใหญ่ที่สุด ต่อด้วยตัวเหล่าเอี้ย
 ซึ่งเป็นองค์ประธานของศาลเจ้า จากนั้นจึงไหว้เจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่น ๆ ขั้นตอนสุดท้ายก็คือยื่น
 ของไหว้เจ้าพ่อเสือเพื่อขอพร ของเช่นไหว้ที่ใช้ในการไหว้ประกอบด้วย เทียน 1 คู่ รูป 18 ดอก
 ถวายเจ้าพ่อเสือใช้หมูสามชั้น ไช้ และ ข้าวเหนียว ซึ่งสามอย่างนี้ถวายกับเทพเจ้าอื่นไม่ได้ ส่วนการถวาย
 ตัวเหล่าเอี้ยใช้ส้ม นอกจากนี้ยังสามารถไหว้กระดาษเงินกระดาษทอง ของเช่นไหว้นั้นผู้ศรัทธาสามารถ
 นำมาจากบ้านหรือซื้อที่หน้าศาลเจ้าได้

ดังที่นาง วิไลพร ธรรมมา แม่ค้าของเซ่นไหว้ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ
 68 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“วิธีการไหว้เจ้าพ่อเสือ เรื่องแรกซื้อดอกไม้รูปเทียน เสร็จแล้ว
 ก็จุดเทียน จุดรูป จุดรูปแล้วออกไปไหว้เทวดาฟ้าดิน ปักรูปทีละ 3 ดอก
 ประตูสองข้างข้างละ 1 ดอก แล้วก็ขึ้นมาไหว้เจ้าพ่อส่งกัจจายนกับ
 เจ้าพ่อขุนด่าน ทีละ 3 ดอก ที่เหลือเข้าหาเจ้าพ่อเสือกับตัวเหล่าเอี้ยทีละ
 3 ดอก และเจ้าที่ 5 ดอก จากนั้นก็ปักเทียน เติมน้ำมันตะเกียง เสร็จแล้ว
 นำกระดาษทองไปเผา เราจะขออะไรก็บอกกับท่านไป ต้องบอกเขื่อนามสกุล
 เช่น วันนี้จะมาขอบุญบารมีเสริมดวงนะเจ้าพ่อเสือ ตัวเหล่าเอี้ย ถ้าสำเร็จ
 จะให้ไช้ หมู หรือส้มก็บอกกับท่าน เมื่อได้สมหวังก็สามารถนำผลไม้
 หมู ไช้มาถวายท่านเพื่อแก้บน ของที่ถวายเจ้าพ่อเสือมีพวงมาลัย ไช้ไก่
 หมูสามชั้น ข้าวเหนียว กระดาษเงินกระดาษทอง ถ้าเป็นองค์ตัวเหล่าเอี้ย
 จะนิยมถวายส้ม”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า การไหว้เจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่น ๆ ที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหัวเริ่มไหว้จากเทพเจ้าฟ้าดินก่อนเช่นกัน ต่อมาไหว้เทพเจ้าประตู ตามด้วยพระสังกัจจายน์ เจ้าพ่อขุนด่าน ตัวเหล่าเอี้ย เจ้าพ่อเสือ เจ้าที่ ซึ่งไหว้จากข้างนอกสู่ข้างในขั้นตอนสุดท้ายของการไหว้ คือ เฝ้ากระตาดเงินทองพร้อมอธิษฐานสิ่งที่ขอจากเจ้าพ่อเสือ การไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ใช้รูป 15 ดอก เทียนหนึ่งคู่ ของที่ถวายเจ้าพ่อเสือมี ไช้ไก่ หมูสามชั้น ข้าวเหนียว พวงมาลัย กระตาดเงินกระตาดทอง ทั้งหมด 5 อย่าง

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า การไหว้เจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าอื่น ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหัวมีความเหมือน คือ ต้องใช้รูปและเทียนไปปักไหว้กระถางตามลำดับเทพเจ้าภายในศาล เครื่องไหว้เจ้าพ่อเสือมี ไช้ไก่ หมูสามชั้น ข้าวเหนียว พวงมาลัย กระตาดเงินกระตาดทอง ส่วนเครื่องไหว้ตัวเหล่าเอี้ยมี พวงมาลัย ส้ม กระตาดเงินกระตาดทอง การที่ผู้ศรัทธาขอพรจากเจ้าพ่อเสือหรือเทพเจ้าอื่น ๆ ภายในศาลต้องอธิษฐานสิ่งที่ขอพร้อมบอกชื่อและนามสกุล เมื่อสมหวังจะต้องนำเครื่องไหว้มาแก้บนที่ศาล การไหว้เทพเจ้าสามารถไหว้ทั้งวันธรรมดาหรือวันที่จัดพิธีกรรมต่าง ๆ มีขั้นตอนการไหว้ที่เหมือนกัน แต่ในแต่ละพิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือจะมีของเซ่นไหว้ที่แตกต่างกัน

3.3.1 พิธีกรรมวันจับโหงว

พิธีกรรมวันจับโหงว จัดขึ้นหลังตรุษจีน 15 วัน ซึ่งเป็นคืนที่พระจันทร์เต็มดวงครั้งแรกในรอบปี คือ คืนวันที่ 15 เดือน 1 ตามปฏิทินจันทรคติจีน เป็นเทศกาล “ง่วนเซียว” (元宵) ของประเทศจีน เป็นวันที่เชื่อว่าไม่ว่าจะขอพรด้านไหน เทพเจ้าก็จะเมตตาประทานพรให้ ซึ่งผู้ศรัทธาที่ศาลเจ้าพ่อเสือนิยมเรียกกันว่าวันไหว้สิงโตน้ำตาล ในวันจัดพิธีมีเครื่องไหว้พิเศษคือเจดีย์น้ำตาลหรือ “ถังถะ” (糖塔) และสิงโตน้ำตาล หรือ “ถังไซ” (糖狮) ประชาชนนิยมมาถวายสิงโตน้ำตาลแด่ ตัวเหล่าเอี้ยเพื่อขอให้ชีวิตมีความสุข ซึ่งจะเป็นวันที่มีผู้ศรัทธามาขอพรมากที่สุด เพราะเชื่อกันว่าขอในวัน “ง่วนเซียว” จะศักดิ์สิทธิ์ที่สุด นอกจากนี้ยังมีประชาชนที่มาขอให้การค้าขายร่ำรวยและหน้าที่การงานก้าวหน้าจากเจ้าพ่อเสือ

พิธีกรรมในวันจับโหงวจัดขึ้นที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า มีการถวายเจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ยด้วยสิงโตน้ำตาลหรือเจดีย์น้ำตาลเพื่อขอลูก ช่วงเช้าจะมีการไหว้เจ้าที่ ส่วนการไหว้เจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ยเพื่อขอลูกอยู่ในช่วงกลางคืน ไหว้เสร็จจะมีการนำส้มหรือสิงโตน้ำตาลของศาลกลับไปบูชาที่บ้านต่อ หากอยากได้ลูกเป็นลูกสาวก็สามารถนำสิงโตน้ำตาลเมียกลับไปบูชาที่บ้านต่อ ผู้ที่สมหวังได้ลูกในปีถัดไปต้องนำสิงโตน้ำตาลสองเท่ามาถวายแด่ตัวเหล่าเอี้ยเพื่อเป็นการทำบุญและแสดงความขอบคุณท่าน จะเห็นได้ว่าผู้ที่มากราบไหว้ตัวเหล่าเอี้ยในวันจับโหงวมักจะเป็นประชาชนที่มาขอพรเพื่อให้ได้บุตร ถือเป็นพิธีกรรมที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก ทำให้ประชาชนที่มีบุตรยากมีที่พึ่งทางใจ และมีความหวังต่อการดำเนินชีวิต

ตั้งที่ Cheng chuangxing (陈仓兴) ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 72 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ในวันจับโหง่วจะมีพิธีกรรมไหว้เจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ย ประชาชนที่มีความปรารถนาจะขอลูก มาถวายท่านในวันงานเป็นจำนวนมาก ของไหว้หลักในวันจับโหง่วก็คือ น้ำตาลสิงโตหรือเจดีย์ น้ำตาลและส้ม ช่วงเช้าจะมีการไหว้เจ้าที่และบรรพบุรุษ ส่วนกลางคืนจะมาไหว้กันที่ศาลเจ้า จะใช้ส้มในการถวายตัวเหล่าเอี้ย ผู้ศรัทธามีการเอาส้มของตนทั้งเอาไหว้และเอาส้มของศาลกลับมาทาน เพื่อให้เป็นสิริมงคล ซึ่งการขอลูกต้องให้ฝ่ายชายไหว้ด้วยสิงโต และขอเอาสิงโตกลับมาบูชาที่บ้าน ถ้าได้ลูกในปีถัดไปต้องซื้อสิงโตน้ำตาลสองเท่ากลับไปไหว้เพื่อแสดงการขอบคุณ ชุดของไหว้ขอลูกจะมี สิงโตน้ำตาล ส้ม ธูปเทียน ชุดปรับตัวปีชง น้ำมันตะเกียง กระดาษไหว้ พวงมาลัย”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า พิธีกรรมในวันจับโหง่ว มีการถวายเจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ยด้วยสิงโตน้ำตาลหรือเจดีย์น้ำตาลเพื่อขอลูกหรือให้การงานก้าวหน้า เนื่องจากตามความเชื่อของคนจีนสิงโตและเจดีย์มีความหมายเป็นสิริมงคล ซึ่งทำมาจากน้ำตาลแสดงถึงชีวิตที่มีความหวานเนื่องจากผู้ศรัทธามีความปรารถนาอยากให้มีชีวิตสดชื่นหอมหวาน ในสังคมไทยมีความเชื่อว่า “ง่วนเซียว” (元宵) เป็นวันเดียวที่ขอลูกศักดิ์ที่สุดในรอบปี เพราะช่วงเช้าจะมีการไหว้เจ้าที่และบรรพบุรุษ ส่วนการไหว้เจ้าพ่อตัวเหล่าเอี้ยเพื่อขอลูกอยู่ในช่วงกลางคืน ไหว้เสร็จจะมีการนำส้มหรือสิงโตน้ำตาลของศาลกลับไปบูชาที่บ้านต่อ ศาลเจ้าให้บริการเช่าสิงโตน้ำตาลหรือเจดีย์น้ำตาล ผู้ที่สมหวังได้ลูกเพศใดก็นำไปบูชาที่บ้าน ถ้าสมหวังในปีถัดไปต้องนำสิงโตน้ำตาลหรือสิงโตเจดีย์สองเท่ามาไหว้ที่ศาลเพื่อเป็นการแก้บนและแสดงความขอบคุณต่อตัวเหล่าเอี้ย

ตั้งที่นายมังกร วิเชียรโชติ ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) ที่กล่าวว่า

“วันจับโหง่ว จัดขึ้นหลังตรุษจีน 15 วัน เป็นคืนที่พระจันทร์เต็มดวงครั้งแรกในรอบปี ในภาษาจีนมีคำว่า ฮวาห่าวเวียนหยวน (花好月圆) แปลตรง ๆ ก็คือ บุปผางาม พระจันทร์เต็มดวง มีความหมายถึงชีวิตของคู่รักที่งดงามและกลมเกลียวเหมือนพระจันทร์เต็มดวง คืนของวันที่ 15 เดือน 1 ตามปฏิทินจันทรคติจีนจึงถือเป็นคืนฮวาห่าวเวียนหยวน ถ้าคู่รักมาขอพรในเรื่องการขอลูกก็จะมีความศักดิ์สิทธิ์ที่สุด”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า พิธีกรรมวันจับโหง่วมีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องการขอลูก เพราะตามความเชื่อของชาวจีนพระจันทร์เต็มดวงแสดงถึงความกลมเกลียวของความรัก ถ้าคู่รัก

ปรารถนาได้ลูก ขอพรในคืนที่พระจันทร์เต็มดวงจะมีความศักดิ์สิทธิ์ที่สุด คืนวันจับโหงวเป็นคืนที่พระจันทร์เต็มดวงครั้งแรกในรอบปี จึงมีประชาชนพากันมาขอพรที่ศาลเจ้าจำนวนมาก

ตั้งที่นาง วิชรา บัวเกราะ แม่ค้าร้านขายของเซ่นไหว้ใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า อายุ 68 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ของไหว้องค์ตัวเหล่าเอี้ยที่ใช้ในการขอลูกมี รูปปั้นสิงโตน้ำตาล เทียนแดงหนึ่งคู่ รูปสามดอก และส้ม เพราะชื่อภาษาจีนออกเสียงแปลว่า โชคดี วิธีการก็คือ ให้ฝ่ายชายไปไหว้ เสร็จแล้วนำสิงโตน้ำตาลกลับไปบูชาที่บ้าน ส่วนส้มก็กลับไปกินทั้งชายและหญิง ถ้าสมหวังปีหน้าต้องเอาสิงโตน้ำตาลกลับมาไหว้เป็นสองเท่า เมื่ออธิษฐานก็จะพูดกับท่านว่า วันนี้เป็นวันดีสามี่ชื่อนี้ นามสกุลนี้ อายุนี้ ภรรยาชื่อนี้ นามสกุลนี้ อายุนี้ ปีนี้ว่าวันนี้เป็นวันดี ข้าพระเจ้าทั้งสองอยากจะมาขอลูกจากตัวเหล่าเอี้ยกงหรือเจ้าพ่อใหญ่ไปเลี้ยงสักคนหนึ่ง ชายก็ได้หญิงก็ได้ ถ้าอยากได้ชายก็ระบุชาย ใครอยากได้หญิงก็ระบุหญิงนะคะ ขอให้เจ้าพ่อใหญ่ประทานพรให้กับข้าพระเจ้าทั้งสองประสบความสำเร็จ ถ้าสำเร็จแล้วข้าพระเจ้าทั้งสองจะกลับมาขอบคุณ ต้องบอกท่านอย่างนี้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ของไหว้ในวันจับโหงวเพื่อขอลูกมี รูปปั้นสิงโตน้ำตาล เทียนแดงหนึ่งคู่ รูปสามดอก ส่วนผลไม้ที่ใช้ในการไหว้ คือ ส้ม เพราะภาษาจีนออกเสียงเป็น “จี” (吉) หมายถึง ความเป็นสิริมงคล คู่รักเมื่อขอพรจากตัวเหล่าเอี้ยต้องบอกชื่อ นามสกุล วันเกิดให้ท่านยังสามารถระบุเพศของลูกที่ขอได้ ซึ่งแม่ค้าบริเวณใกล้ศาลเจ้าจะสอนขั้นตอนละวิธีการไหว้ให้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วันจับโหงวจัดขึ้นที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ถือเป็นวันที่ขอพรมีความศักดิ์สิทธิ์ ประชาชนนิยมมาขอพรในหลายด้านที่ศาลเจ้าพ่อเสือ โดยเฉพาะมาขอลูก ในวันงานตอนเช้าศาลเจ้าจะมีการไหว้เจ้าที่และบรรพบุรุษตามความเชื่อเงินที่สืบทอดต่อกันมา ผู้ศรัทธาที่มากก็จะไหว้เจ้าพ่อเสือตามปกติถึงตอนกลางคืนผู้ศรัทธาที่ปรารถนาขอลูกก็จะมาขอกัน ปฏิบัติขั้นตอนการขอลูกตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่หรือแม่ค้าขายของเซ่นไหว้ ทำให้เห็นว่าในสังคมไทยพิธีกรรมวันจับโหงวยังคงสืบทอดอยู่อย่างดี การขอพรในวันจับโหงวไม่ว่าจะขอลูกหรือขอเรื่องต่าง ๆ ก็สามารถทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกมีความสุขได้ เพราะการเข้าร่วมพิธีเป็นโอกาสที่ทำให้คนที่มีความเชื่อเดียวกันได้มารวมตัวกันร่วมกันฉลอง ขอพรในวันดี

3.3.2 พิธีกรรมวันเกิดเจ้าพ่อเสือ

วันเกิดเจ้าพ่อเสือหรือวันคล้ายวันสมโภชเจ้าพ่อเสือ หรือ หลี่เอี้ยกง (李爷) บางคนเรียกว่าวันเจ้าพ่อเสือเปิดเขี้ยว ตรงกับวันที่ 6 มีนาคม ประชาชนที่ต้องการขอเรื่องการงาน มีอำนาจบารมี เลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง และการค้าขายราบรื่น มีโชคลาภเงินทองไหลเข้าบ้าน สามารถขอพร

ในวันเกิดเจ้าพ่อเสือได้ ในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าก็มี รูป เทียน กระดาษไหว้เจ้า และชุดเผาให้เช้า ประชาชนนิยมนำหัวหมู หมูสามชั้น ไช้ไก่ ข้าวเหนียวแดงหวาน และผลไม้มาถวาย เจ้าพ่อเสือ ดังภาพที่ 33 เพื่อมาแก้บนและขอบคุณเจ้าพ่อเสือ ทุก ๆ ปีในวันเกิดของเจ้าพ่อเสือ ข้าราชการ เจ้าของกิจการ ผู้ที่ต้องดูแลลูกน้องบริวารจำนวนมาก มักจะมาขอพรกันเป็นพิเศษ ลูกศิษย์เจ้าพ่อเสือก็จะมาขอพรเรื่องโชคลาภกัน

ภาพที่ 33 ผู้ศรัทธากำลังจัดของไหว้ที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา : Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2562

ตั้งที่ นายอัน โปธิ์แก้ว ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“วันเกิดของเจ้าพ่อเสือ คือ วันที่ 6 มีนาคม ที่ศาลจะมีพิธีฉลองวันเกิดเจ้าพ่อ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนชุดให้เจ้าพ่อ ประชาชนก็จะนำ ไช้ หมู ผลไม้ต่าง ๆ ข้าวเหนียวหวาน มาถวายท่าน มีคนนำหมูทั้งตัวมาไหว้เพื่อแก้บนและขอบคุณเจ้าพ่อ และขอพรในเรื่องต่าง ๆ ในวันเกิดเจ้าพ่อเสือก็นักศรัทธา โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานเป็นข้าราชการก็นิยมมาเสริมอำนาจบารมี และยังมีผู้สักการะบางส่วนที่เป็นนักธุรกิจมาถวายเพื่อขอโชคลาภ ผู้ศรัทธาที่นำหมูทั้งตัวมาไหว้ ไหว้เสร็จจะนำไปขายเงินที่ได้ก็จะบริจาคให้ศาลเพื่อเป็นการทำบุญ ในวันงานมีคนมาไหว้เยอะกว่าปกติ ไม่ขาดสายทั้งวัน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า พิธีกรรมในวันเกิดของเจ้าพ่อเสือจะมีการเปลี่ยนชุดให้เจ้าพ่อเสือ และถวายด้วยหมูหรือไข่ ผลไม้ ต่าง ๆ ผู้ศรัทธานำหมูทั้งตัวมาถวายเพื่อบนบานและขอพรในด้านอำนาจบารมีและด้านโชคลาภ เป็นพิธีกรรมที่มีประชาชนเข้าร่วมจำนวนมาก

ตั้งที่นายมังกร วิเชียรโชติ ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) ที่กล่าวว่า

“วันเกิดเจ้าพ่อเสือก็มีขั้นตอนการไหว้เหมือนวันปกติ แต่มีคน
ที่มากกราบไหว้มากกว่าปกติหลายเท่า ประชาชนที่มาจะนำหมู ไข่ ผลไม้ต่าง ๆ
จำนวนมากมาถวายเจ้าพ่อเสือเพื่อแก้บน เพราะได้สมหวังกับสิ่งที่
บนบานไว้ ยังมีประชาชนที่มาขอพรในวันเกิดเจ้าพ่อเสือในด้านการงาน
การค้าขาย โชคลาภ ขอให้ชีวิตมีความสุข เพราะเชื่อว่าเป็นวันที่ขอพร
ศักดิ์สิทธิ์ จริง ๆ มาไหว้วันไหนก็มีความศักดิ์สิทธิ์เหมือนกัน แต่เป็น
ความเชื่อในสังคม คนที่มาไหว้ส่วนใหญ่เป็นลูกศิษย์ของเจ้าพ่อเสือ ในวันงาน
ศาลเจ้ามีการสวดมนต์ในศาลและการแสดงงิ้วที่โรงงิ้วของศาลเพื่อเป็น
การเฉลิมฉลอง”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า วันเกิดเจ้าพ่อเสือเป็นวันที่เป็นโอกาสการแก้บน
สำหรับผู้ศรัทธาที่ได้สมหวัง วิธีการไหว้และของเซ่นไหว้ในวันเกิดเจ้าพ่อเสือเหมือนวันปกติ แต่มีคน
และของเซ่นไหว้ที่ผู้ศรัทธานำมาถวายเจ้าพ่อเสือมากกว่าปกติหลายเท่า ในวันงานทางศาลเจ้าจะ
จัดการสวดมนต์และการแสดงงิ้วทั้งวัน เพื่อเป็นการเฉลิมฉลอง ผู้ศรัทธาที่มากกราบไหว้ที่ศาลไม่ขาดสาย
ตลอดทั้งวัน ในกลุ่มผู้ศรัทธาที่มาสักการะในวันเกิดเจ้าพ่อเสือนั้น บางกลุ่มเพื่อมาแสดงความขอบคุณ
ต่อเจ้าพ่อเสือที่ได้คุ้มครองช่วยเหลือชีวิต บางกลุ่มมาขอพรในด้านต่าง ๆ เป็นพิเศษ เพราะเชื่อว่า
จะศักดิ์สิทธิ์กว่าวันธรรมดา

ตั้งที่ นางโชษิตา แก้วสว่าง ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว คนไทยเชื้อสายจีน
อายุ 67 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) ที่กล่าวว่า

“ยายมาศาลเจ้านี้บ่อย ในวันงานของศาลเจ้าก็มาทุกครั้ง
วันเกิดเจ้าพ่อเสือก็ได้มาขอพร เพราะว่าเป็นวันที่ดี เราขอพรอะไร
ก็ศักดิ์สิทธิ์ ยายจะซื้อหมูสามชั้น ไข่ไก่ ข้าวเหนียวมาถวายท่าน
เพราะว่าท่านขอบทาน จะเอาของให้เจ้าหน้าที่ในศาลยื่นให้เจ้าพ่อเสือ
แล้วก็จะซื้อส้มมาถวายเจ้าพ่อใหญ่ด้วย เพื่อขอให้ท่านประทานพรให้
คุ้มครองชีวิตให้อยู่เย็นเป็นสุข”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนนิยมมาสักการะเจ้าพ่อเสือในวันเกิดของท่านทุกปี ของไหว้ที่ใช้ในการถวายท่านเหมือนวันปกติ ตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่า วันเกิดเจ้าพ่อเสือถือเป็นวันที่ขอพรสามารถประสบความสำเร็จ

จึงสรุปได้ว่า ในวันเกิดเจ้าพ่อเสือศาลเจ้าพ่อเสือบางหัวทางศาลเจ้าจะมีการเปลี่ยนชุดให้เจ้าพ่อเสือ ที่ศาลเจ้าพ่อเสือจะมีการสวดมนต์และการแสดงงิ้วเพื่อเป็นการเฉลิมฉลอง ทั้งสองศาลเจ้ามีของไหว้ที่เหมือนกัน มีประชาชนนำหัวหมูหรือหมูทั้งตัว ไช้ไก่มาถวายเจ้าพ่อเสือเป็นจำนวนมาก ประชาชนที่มาสักการะแบ่งเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งเพื่อมาแก้บน ขอบคุณความเมตตาของเจ้าพ่อเสือที่ประทานพรให้สมหวังกับสิ่งที่ขอในรอบปีที่ผ่านมา อีกกลุ่มหนึ่งเพื่อมาขอพรในวันพิเศษ ส่วนใหญ่ขอพรในด้านอำนาจบารมี การงานก้าวหน้าและด้านโชคลาภ ค้าขายร่ำรวย

3.3.3 พิธีกรรมแห่เจ้า

พิธีกรรมแห่เจ้าเป็นงานประจำปีของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าศาลเดียว จัดขึ้นในช่วงเทศกาลกินเจ เป็นการอัญเชิญองค์ตัวเหล่าเอี้ย องค์เจ้าพ่อเสือ และองค์เทพต่าง ๆ เสด็จแห่เจ้าประจำปี (圣驾出游) เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและน้อมระลึกถึงวันที่องค์ตัวเหล่าเอี้ยสำเร็จเป็นเซียนในวันขึ้น 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจีน โดยอัญเชิญองค์เทพองค์ต่าง ๆ ออกแห่ยังนอกศาลเจ้า ดังภาพที่ 34 เพื่อเสด็จโปรดแม่เมตตาให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข กิจการค้า การเงิน การงาน เจริญรุ่งเรือง หมดความเดือดร้อนให้โชคดีตลอดชีวิต ซึ่งมีการจัดขบวนแห่ให้ประชาชนเข้าร่วมเดินแห่ และยังมีการแสดงของคณะมังกร คณะสิงโต ฯลฯ หน้าศาลเจ้าพ่อเสือด้วย ดังภาพที่ 35

ผู้ศรัทธาที่ได้รับพรสมประสงค์มักจะขอเข้าร่วมเดินขบวนแห่เจ้า โดยทำหน้าที่ถือเครื่องแต่งองค์เจ้า ซึ่งผู้เข้าร่วมพิธีต้องใส่ชุดขาว เพราะแสดงถึงความบริสุทธิ์ ส่วนเครื่องเช่นไหว้เจ้าพ่อเสือเนื่องจากในช่วงเทศกาลกินเจ ก็จะงดถวายเนื้อสัตว์ เปลี่ยนมาถวายผลไม้และอาหารเจ โดยมีผลไม้ที่นิยมถวาย คือ ส้ม เนื่องจากถือเป็นผลไม้มงคล เพราะในภาษาจีนออกเสียงว่า “桔” ซึ่งคล้ายกับการออกเสียงคำว่า “ความสำเร็จสมปรารถนา” และนิยมถวายเป็นเลขคู่

ภาพที่ 34 ขบวนแห่เจ้า

ที่มา : เฟซบุ๊กศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ค้นคว้าเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2562

ภาพที่ 35 การแสดงมังกรและสิงโตในพิธีกรรมแห่เจ้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

ตั้งที่ Cheng chuangxing (陈创兴) ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 72 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“พิธีกรรมแห่เจ้า ปีหนึ่งจัดแค่ครั้งหนึ่ง ปีนี้ตรงกับวันที่ 4 ตุลาคม ในวันแห่เจ้าพ่อเสือ จะมีการจัดขบวนแห่ตั้งแต่ 6 โมงเช้า มีคณะมังกร สิงโต โหลโก้ว เอ็งกอ คณะศิษย์อัญเชิญธงศักดิ์สิทธิ์ 108 ธง คณะศิษย์สวดมนต์ถวายโดยอัญเชิญองค์เทพต่าง ๆ ทั้งหมด 11 องค์ ประทับในเกี้ยวออกแห่นอกศาลเจ้า เริ่มจากเจ้าพ่อเสือ ปิดท้ายด้วย ตัวเหล่าเอี้ย เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสสักการะเทพเจ้าต่าง ๆ เป็นที่พึงพอใจทำให้ค้าขายดี การงานเจริญรุ่งเรือง ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข

ให้โชคดีตลอดชีวิต ทำให้ประชาชนสมปรารถนาทุกประการ ผู้ที่ร่วม ยกย่องต้องเป็นชายที่กินเจ ชำระกายใจให้บริสุทธิ์ ประชาชนที่มาเข้าร่วมพิธีต้องใส่ชุดสีขาว เพราะเป็นประเพณีโบราณ สีขาวเป็นสีที่สะอาด และบริสุทธิ์ ขบวนเริ่มจากหน้าศาลเจ้าไปถึงถนนบำรุงเมือง ตลอดเส้นทาง มีลูกศิษย์ตั้งโต๊ะถวายเครื่องสักการะ หลังจากเสร็จพิธีแห่เจ้าแล้วจะ อัญเชิญองค์เทพทุกพระองค์เสด็จกลับเข้าประทับที่ศาลเจ้าต่าง ๆ ตามที่เดิม จากนั้นจะมีการแสดงมังกรและสิงโตหน้าศาลเจ้า ของไหว้ เจ้าพ่อเสื่อเนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลกินเจ ก็จะงดเนื้อสัตว์ จะมี ประชาชนนำของเช่นไหว้ที่เป็นอาหารเจมาสักการะและขอพรที่ ศาลเจ้าอย่างต่อเนื่อง”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า พิธีกรรมแห่เจ้าของศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า จัดขึ้นตั้งแต่เช้า เริ่มเดินขบวนแห่เจ้าตอน 6 โมงเช้า เทพเจ้าที่ออกแห่มีทั้งหมด 11 องค์ เริ่มจาก เจ้าพ่อเสื่อปิดท้ายด้วยตัวเหล่าเอี้ย คนที่ยกเกี้ยวนั้นต้องเป็นชายที่ได้กินเจ กายใจให้บริสุทธิ์ เนื่องจาก งานจัดขึ้นในเทศกาลกินเจ ผู้ที่ร่วมเดินขบวนแห่ต้องใส่ชุดขาว ซึ่งเป็นประเพณีที่ได้สืบทอดการมา ระหว่างขบวนแห่ยังมีลูกศิษย์เจ้าพ่อเสื่อตั้งโต๊ะถวายเทพเจ้าต่าง ๆ เพื่อแสดงความศรัทธาต่อเทพเจ้า ที่ออกแห่ พิธีกรรมแห่เจ้าเป็นโอกาสที่ทำให้ประชาชนร่วมกันสักการะเทพเจ้าต่าง ๆ เทพเจ้าต่าง ๆ ที่ออกแห่จะคุ้มครองชีวิตของผู้ร่วมพิธีให้อยู่เย็นเป็นสุข การงานการค้าขายเจริญรุ่งเรือง

ดังที่ นายวรพงศ์ รูปพรหม ผู้ที่มาสักการะที่เจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 62 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ผมได้มาเข้าร่วมงานนี้ทุกปี ปีนี้เป็นปีที่ 8 แล้ว ได้รู้จัก เจ้าพ่อเสื่อเพราะอาม่าพามาไหว้อยู่ จึงนับถือเจ้าพ่อเสื่อตั้งแต่เด็ก มางานนี้รู้สึกดี เพราะถือว่าโชคดีกลับเรา กลับไปเหมือนทำอะไร ก็ราบรื่นไปหมด”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ผู้ที่มาเข้าร่วมขบวนเดินแห่ส่วนใหญ่ได้นับถือ เจ้าพ่อเสื่อมาเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นความเชื่อที่สืบทอดจากคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่า การที่ได้เข้าร่วมพิธี ถือว่ามีความโชคดีต่อผู้ศรัทธา จะทำให้ผู้ศรัทธาดำเนินชีวิตอย่างราบรื่น

ดังที่นาง วิชรา บัวเกราะ แม่ค้าร้านขายของไหว้ใกล้ศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า คนไทย อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ในพิธีกรรมแห่เจ้านี้มีคนมาที่ศาลเจ้ากันเยอะ หลังเสร็จ ขบวนมีการแสดงสิงโต มังกร และการแสดงของคณะต่าง ๆ ประชาชน มากันเยอะ วันงานจะคึกคักมาก เราก็รู้สึกโชคดี ได้ดูการแสดงทุกปี เพราะตั้งแต่เกิดมาชุมชนนี้ก็ชุมชนของคนไทยเชื้อสายจีนอยู่แล้ว

เราก็คือใจที่เราเกิดที่นี่ เหมือนมีบุญ ได้มาตั้งร้านใกล้ ๆ เจ้าพ่อ เจ้าพ่อก็คุ้มครองเรา ทำให้เราค้าขายได้”

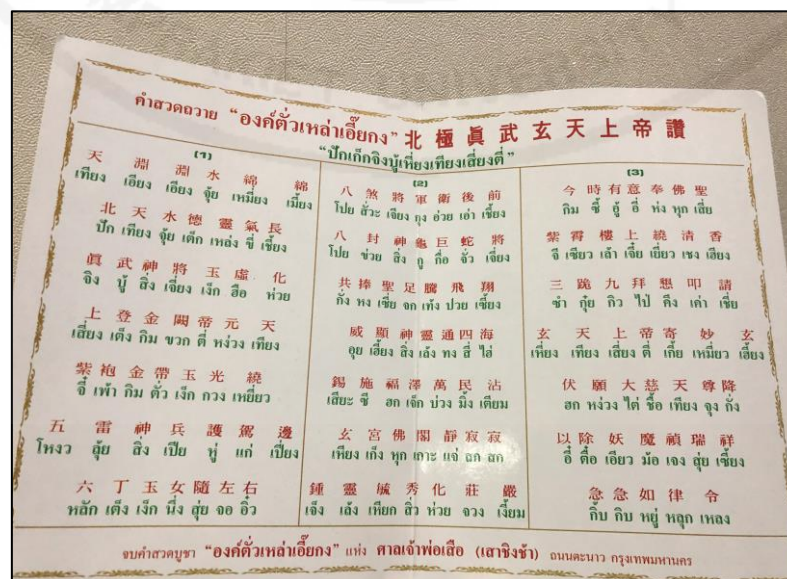
จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า พิธีกรรมแห่งเจ้านอกจากมีขบวนแห่ยังมี การแสดงมังกร สิงโต และคณะกรรมการแสดงต่าง ๆ ก็มาแสดงที่หน้าศาลเจ้า ดึงดูดคนในชุมชนหรือคนที่เดินผ่านมาเข้าชม ถือเป็นการสร้างความสุขให้แก่ชุมชนและสังคม

สามารถสรุปได้ว่า พิธีแห่เจ้าเป็นพิธีที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสร่วมกันแสดงความรักชาติต่อเทพเจ้าต่าง ๆ ประชาชนและผู้ศรัทธาได้ร่วมการเดินขบวนแห่เจ้า มีความซื่อสัตย์ต่อผู้เข้าร่วมงาน ผู้ศรัทธาสามารถขอพรจากเทพเจ้าหลายท่าน ทำให้การงาน การค้าขายเจริญรุ่งเรือง ครอบครัวมีความสุข ทำให้ผู้ศรัทธาเกิดความสบายใจ นอกจากนี้หลังจากเสร็จขบวนแห่เจ้ายังมีการแสดงมังกร สิงโต และการแสดงกายกรรมที่ยอดเยี่ยมหน้าศาลเจ้า ดึงดูดทั้งผู้เข้าร่วมพิธีกรรม คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวเข้ามาชม ถือเป็นการมอบความสุขให้กับคนในชุมชนและสังคม

3.3.4 พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียน

พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียน เป็นพิธีกรรมที่ผู้ศรัทธาร่วมกันสวดมนต์ เวียนเทียนเพื่อเฉลิมฉลองมงคลตัวเหล่าเอี้ย สำเร็จ ตรงกับวันที่ 9 ของเดือน 9 ตามปฏิทินจีน ซึ่งศาลเจ้าจะจัดสวดมนต์ เวียนเทียน 3 วันคือ วันที่ 3 6 และ 9 ของเดือน 9 ตามปฏิทินจีน ผู้ศรัทธาร่วมกันใส่ชุดขาวสวดคำสวดถวายตัวเหล่าเอี้ย ดังภาพที่ 36 และภาพที่ 37 ที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า จากนั้นถือเทียนรูป และดอกบัว อย่างละ 1 ดอก เป็นเครื่องสักการบูชา ตามพระสวดมนต์เวียนรอบศาลเจ้าจากภายในสู่ภายนอก 3 รอบ เพื่อแสดงความระลึกต่อเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ย

ภาพที่ 36 บทคำสวดถวายตัวเหล่า

ที่มา: Yang Haiyan (สัมภาษณ์) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

ภาพที่ 37 ผู้ศรัทธากำลังสวดมนต์ที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา : เฟซบุ๊ก ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คั่นคว่าเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2562

ตั้งที่นายมังกร วิเชียรโชติ ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียนจัดขึ้นเวลา 6 โมงเย็น ในช่วงเทศกาลกินเจ 3 วัน คือ ของปีนี้ตรงกับวันที่ 1 วันที่ 4 วันที่ 7 ตุลาคม เพื่อสักการะฉลององค์ตัวเหล่าเอี้ยกงเซ่งเต้า ลูกศิษย์ท่านหรือประชาชนที่เข้าร่วมงานต้องใส่ชุดขาว นั่งสวดบทสวดบทถวายตัวเหล่าเอี้ยในศาลและหน้าประตูศาล เสร็จแล้วจึงต่อแถวเวียนเทียนตามพระ 5 องค์ที่สวดมนต์นำทาง เครื่องสักการะมีรูป เทียนและดอกบัว เวียนเทียนจากข้างในของศาลสู่ภายนอก ทั้งหมด 3 รอบ นอกจากนี้ในศาลเจ้ายังมีจิวแต้จิวแสดงเป็นเวลา 37 วันตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำของเดือน 9 ตามปฏิทินจีน เพื่อฉลองตัวเหล่าเอี้ยกงสำเร็จเช่นกัน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าพิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียนเป็นพิธีที่ทำให้ประชาชนที่มีความศรัทธาต่อเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยมีโอกาสแสดงความเคารพนับถือและระลึกถึงความดีของตัวเหล่าเอี้ย นอกจากนี้ศาลเจ้ายังจัดการแสดงจิวแต้จิวเพื่อฉลองวันที่ตัวเหล่าเอี้ยสำเร็จเป็นเซียนที่มีศักดิ์สูงสุดเหนือกว่าเทพทั้งปวง

ตั้งที่ นางสุวรรณา มณีนิพ ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 32 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ในวันสวดมนต์ เวียนเทียนเนื่องจากอยู่ในช่วงเทศกาลกินเจของเซ่นไหว้เทพเจ้าต้องงดเนื้อสัตว์ทุกชนิด หลังจากการไหว้อาหารเจ

ตอนเย็นประมาณ 6 โมงก็เริ่มสวดมนต์ ป้ามาสวดคำสวดถวาย
 ตัวเหล่าเอี้ยทุกปี เพราะเรานับถือท่าน เป็นลูกศิษย์ของท่าน หลังจากที่
 เรามาสวดมนต์ถวายท่าน ก็มีความรู้สึกที่ท่านได้คุ้มครองชีวิตของเรา
 อย่างดี มาสวดมนต์ยังทำให้เราได้เห็นถึงความศรัทธาของประชาชนที่มี
 ต่อท่าน ได้ร่วมกันสวดมนต์เสร็จก็รู้สึกสบายใจ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียนจัดขึ้นในช่วง
 เทศกาลกินเจ ประชาชนที่มาราบไหว้ที่ศาลเจ้าต้องงดของซึ่งไหว้ที่เป็นเนื้อสัตว์ ไหว้อาหารเจแทน
 ในวันงานผู้ศรัทธาจะทำการไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ เหมือนวันธรรมดา ตอน 6 โมงเย็นก็จะเริ่มจัด
 พิธีสวดคำถวายตัวเหล่าเอี้ย จากนั้นถึงธูปเทียนเดินเวียนเข้าออกศาลเจ้าตามพระ พิธีนี้สามารถทำให้
 ผู้ศรัทธาสัมผัสถึงความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อตัวเหล่าเอี้ย ยังถือเป็นการทำบุญที่ทำให้ผู้ศรัทธา
 เกิดความสบายใจ

จึงสรุปได้ว่า พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียนเป็นพิธีที่ถวายตัวเหล่าเอี้ยสำเร็จเป็นเขียน
 ผู้ที่มาเข้าร่วมพิธีส่วนใหญ่เป็นลูกศิษย์ของตัวเหล่าเอี้ย พวกเขา ร่วมกันใส่ชุดขาวและถือดอกบัวที่
 แสดงถึงความเป็นบริสุทธิ์ของจิตใจ เป็นพิธีที่ผู้ศรัทธาแสดงความเคารพนับถือต่อตัวเหล่าเอี้ย และยัง
 สามารถทำให้ผู้ร่วมงานจิตใจสงบ

3.3.5 พิธีกรรมลอยกระทง

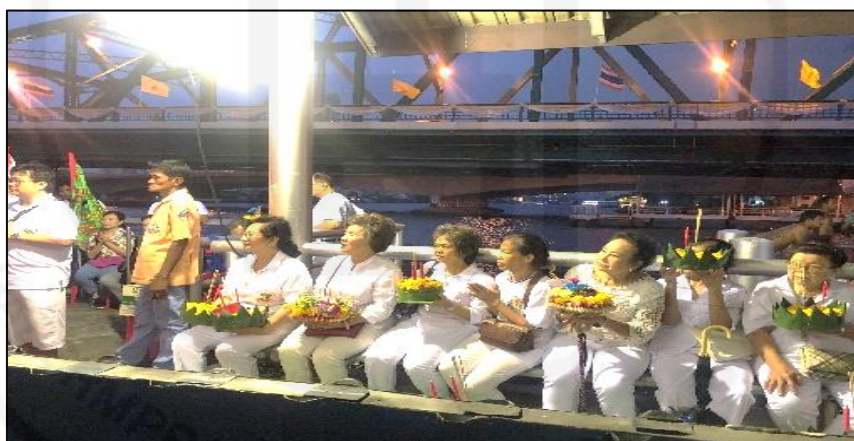
พิธีลอยกระทงเป็นพิธีที่จัดขึ้นนอกศาลเจ้าพ่อเสือ จัดขึ้นก่อนวันเทศกาล 1 วัน ตรงกับ
 วันที่ 6 เดือน 10 ตามปฏิทินจันทรคติจีน พิธีเริ่มเวลา 5 โมงเย็นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเชิงสะพานพุทธ
 ฝั่งธนบุรี ในวันงานจะมีขบวนเสด็จของคณะโหล่แก้วและคณะศิษย์ริมแม่น้ำเจ้าพระยา และจะมีผู้ดูแล
 ศาลประกอบพิธีการไหว้ และมีพระสามองค์สวดมนต์ ดังภาพที่ 38 อุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณไร้บ้าน
 ไปเกิดใหม่ รวมทั้งเชิญวิญญาณมาร่วมงานเทศกาลที่ศาลเจ้าพ่อเสือในวันถัดมา ในวันจัดพิธีจะมี
 ผู้ศรัทธาทั้งชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยใส่ชุดขาวมารวมตัวที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ดังภาพที่ 39
 เชิงสะพานพุทธเพื่อขอพรให้ญาติที่ล่วงลับไปแล้วหรือวิญญาณไร้บ้านไปเกิดในภพภูมิที่ดี

ภาพที่ 38 พระสวดมนต์ในพิธีลอยกระทง

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 39 ผู้ศรัทธาในพิธีลอยกระทง

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562

ตั้งที่นายมังกร วิเชียรโชติ ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“พิธีกรรมลอยกระทงจัดขึ้นก่อนวันเทศกาล 1 วัน ของแต่ละปี เวลา 5 โมงเย็น ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเชิงสะพานพุทธ ทางศาลเจ้าจะมีการจัดทำกระทงใหญ่ และมีขบวนเสด็จ คณะโหล่แก้ว และคณะศิษย์เข้าร่วมพิธีลอยกระทง เจ้าหน้าที่ของศาลจะนำกระทงไปที่ที่จัดพิธีริมแม่น้ำ ตั้งโต๊ะ จัดของเช่นไหว้วินญาณ จากนั้นจะมีพระสามองค์สวดมนต์ อุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณที่ตายในน้ำที่ไม่มีญาติ

มาร่วมงานในวันเทศกาล ไปเกิดใหม่ในที่ที่ดี ลูกศิษย์และประชาชน
ที่รู้จักงานนี้ก็จะจัดทำลอยกระทงมาเข้าร่วมพิธี นั่งสวดมนต์กัน
จากนั้นก็ลอยกระทงลงไปในน้ำ พิธีก็จะเสร็จสิ้น”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า พิธีลอยกระทงจัดขึ้นนอกศาลเจ้าพ่อเสือ ที่ริมแม่น้ำ
เจ้าพระยา เพื่อลอยกระทงให้แก่วิญญาณไร่บ้านและวิญญาณที่ตายในน้ำ พร้อมเชิญวิญญาณมาร่วมงาน
เทศกาลที่ศาลเจ้าพ่อเสือในวันถัดมา ในวันงานจะมีผู้ศรัทธาที่เป็นลูกศิษย์เจ้าพ่อเสือมาร่วมกันสวดมนต์
และลอยกระทง ขอพรให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

ดังที่ นางสาวธรรมา มณีนิพ ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน
อายุ 44 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“พิธีกรรมลอยกระทงนี้เป็นพิธีของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า
เรามาเข้าร่วมงานนี้ทุกปี เพราะเป็นลูกศิษย์ของเจ้าพ่อเสือก็เลยรู้ว่า
วันไหนมีจัดงานอะไร ได้นั่งรถของศาลเจ้ามา ศาลเจ้านัดเวลาตอนสี่โมงเย็น
มาถึงที่นี่ก็ไม่ไกล จะมีคณะแสดงงิ้วมาด้วย ระหว่างทางมาที่นี้ บนรถ
ก็ได้เปิดเพลงถวายตัวเหล่าเอี้ย มาที่นี้เป็นการทำบุญให้วิญญาณไร่บ้าน
ทำให้เรารู้สึกสบายใจ มีความสุข”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ผู้ศรัทธาสามารถไปรวมตัวกันที่ศาลเจ้าพ่อเสือ
และนั่งรถไปที่แม่น้ำเจ้าพระยาพร้อมกัน ในพิธีลอยกระทงนอกจากมีการไหว้วิญญาณแล้ว ยังมี
การแสดงงิ้ว ผู้ที่มาเข้าร่วมพิธีลอยกระทงถือว่าได้ทำบุญแก่วิญญาณไร่บ้าน ซึ่งจะทำให้พวกเขามี
ความสบายใจและมีความสุข

ดังนั้นพิธีลอยกระทงเป็นพิธีที่ทำให้ผู้ศรัทธาสามารถรวมตัวกันลอยกระทง สวดมนต์ บนบานให้
วิญญาณที่ล่วงลับไปแล้วไปเกิดในภพภูมิที่ดี และเป็นการเชิญวิญญาณไร่บ้านมาเข้าร่วมพิธีกรรม
เทศกาลที่จัดขึ้นในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าในวันถัดมา ถือเป็นโอกาสทำบุญให้วิญญาณและขอพร
ให้ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งจะทำให้ผู้ศรัทธามีความสบายใจและมีความสุขในการดำรงชีวิต

3.3.6 พิธีกรรมเทศกาล

พิธีเทศกาลจัดขึ้นที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ตรงกับวันที่ 7 เดือน 10 ตามปฏิทินจันทรคติ
จีน ซึ่งตามประเพณีของจีนมีวันทิ้งกระดาษ เป็นวันที่ 15 เดือน 7 ตามปฏิทินจันทรคติจีน เป็นพิธีที่มี
พระสงฆ์สวดพระพุทธรูป อุกิศส่วนกุศล ให้วิญญาณไร่บ้านไปเกิดในภพภูมิใหม่ ในวันจัดพิธีของ
ศาลเจ้าพ่อเสือจะประกอบด้วยพิธีเทศกาลและแจกทานให้ผู้ที่ยากจน ซึ่งจะมีประชาชนจำนวนมาก
เดินทางมารอรับการแจกทานที่หน้าศาลเจ้า มีทั้งคนยากไร้และประชาชนทั่วไป

ในวันเทศกาลจะมีพระสงฆ์สวดพระพุทธมนต์ อุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณไร้บ้านไปเกิดใหม่ ทางศาลเจ้ามีการเตรียมของเซ่นไหว้ให้วิญญาณไร้บ้านจำนวนมาก ในช่วงเช้าจะมีการเซ่นไหว้เจ้าที่ก่อน เนื่องจากอยู่ในช่วงเทศกาลกินเจ จะไหว้ด้วยอาหารเจ มีขนมแข่ง ขนมเทียน ขนมถ้วยฟู ขนมกุยช่าย ผลไม้หลายชนิด น้ำชา เหล้าจีน ข้าวสวย กระดาษเงินกระดาษทอง และธูปเทียน จากนั้นก็เซ่นไหว้บรรพบุรุษ จะมีของไหว้คล้ายกับไหว้เจ้าที่

ต่อบ่ายศาลเจ้าจะมีการแจกทานให้ผู้ยากจนในสังคม วันงานจะมีประชาชนจำนวนมากมารอรับการแจกทาน ดังภาพที่ 40 ก่อนเปิดพิธีแจกจะมีพระแจกดอกบัวให้ผู้ยากไร้ดังภาพที่ 41 ถือเป็นพิธีเปิดพิธีแจกทาน ของที่ศาลเจ้าแจกให้ผู้ยากจนมีข้าวสาร ผัก ผลไม้ อาหารเจ ขนม ของใช้ และเงิน ซึ่งเงินและสิ่งของต่าง ๆ ที่แจกให้ประชาชนนั้นมาจากการบริจาคของผู้ศรัทธาในรอบปี เช่น ข้าวสารที่แจกให้ผู้ยากจนนั้นมาจากการบูชาของผู้ศรัทธาในช่วงเทศกาลกินเจ จะให้ได้ว่า พิธีเทศกาลเป็นพิธีทำบุญครั้งใหญ่ของศาลเจ้า เป็นการทำบุญให้กับทั้งผู้ที่ล่วงลับไปแล้วและผู้ยากจนที่ยังมีชีวิตอยู่

ภาพที่ 40 ประชาชนรอรับแจกทานในพิธีเทศกาล

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 41 พระแจกดอกบัวเริ่มพิธีกรรมเทศกาลศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2562

ตั้งที่ นายมังกร วิเชียรโชติ ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“พิธีเทศกาลตรงกับวันขึ้น 7 ค่ำ เดือน 10 ตามปฏิทินจีน เป็นพิธีที่อุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณไร้ญาติ ให้ไปเกิดในภพภูมิที่ดี ในวันงานจะมีของเช่นไหว้หลายอย่างที่นำมาจากกระดาศ ไหว้อาหาร เจ๊ก ผลไม้ ซาลาเปา น้ำ ปัจจุบันนี้ยังไหว้มามาก วัยเส้น ขนม สิ่งของต่าง ๆ หลังไหว้วิญญาณเสร็จก็จะแจกให้ผู้ยากไร้ที่มารอรับแจกทาน มีการแจกอาหาร ข้าวสาร ของใช้ และเงิน ซึ่งเงินและสิ่งของต่าง ๆ สิ่งของและเงินที่แจกนั้นมาจากการบริจาคของผู้ศรัทธาในวันปกติและวันงานต่าง ๆ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ในวันเทศกาล ศาลเจ้าจะจัดเตรียมของไหว้ วิญญาณไร้ญาติทั้งของใช้ที่นำมาจากกระดาศและอาหารต่าง ๆ จากนั้นอาหารที่ไหว้วิญญาณจะนำมาแจกให้ประชาชน ถือเป็นพิธีที่จัดขึ้นเพื่อทำบุญให้แก่ทั้งคนไร้ญาติที่ล่วงลับไปแล้วและประชาชนที่มีความยากไร้ ซึ่งเงินและสิ่งของที่แจกให้ประชาชนนั้นมาจากการทำบุญบริจาคของผู้ศรัทธาที่มาสักการะที่ศาลเจ้า เป็นการสร้างสามัคคีในสังคมซึ่งกันและกัน

ตั้งที่ นางกนกพร เรืองมณี ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ป้ามางานนี้สองปีแล้ว งานนี้ทำให้รู้สึกมีความอบอุ่นมาก ศาลเจ้าได้แจกทั้งอาหาร ของใช้ ข้าวสาร และเงินให้เรา ต้องขอบคุณ

เจ้าพ่อเสือประธานพรให้เรามีกินมีใช้ และขอบคุณเจ้าหน้าที่ในศาลเจ้า
ที่จัดเตรียมสิ่งของต่าง ๆ มาให้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ผู้ที่เข้าร่วมพิธีเทกระจาดได้รับความช่วยเหลือ
จากศาลเจ้าพ่อเสือ ทำให้ผู้ยากไร้รู้สึกถึงความอบอุ่น ทำให้สังคมเกิดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
พิธีเทกระจาดจึงถือเป็นงานทำบุญใหญ่ของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า สร้างความดีในสังคมไทย
เป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่มีคุณค่าต่อสังคมเป็นอย่างมาก

จึงสรุปได้ว่า พิธีเทกระจาดของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าได้ทำบุญให้กับดวงวิญญาณไร้บ้าน
ด้วยการอุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณไร้บ้านไปเกิดในภพภูมิใหม่ และถวายของเช่นไว้ต่าง ๆ และยังสามารถสร้าง
ความดีให้แก่สังคมโดยแจกทั้งเงิน อาหาร และของใช้ให้ประชาชนผู้ยากไร้ เป็นการทำความดีครั้งใหญ่
ของศาลเจ้า ทำให้ผู้ยากไร้ในสังคมรู้สึกถึงความอบอุ่น สอนให้ผู้ศรัทธาที่เข้าร่วมพิธีต้องช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน เป็นพิธีกรรมที่สร้างคุณค่าให้กับสังคม

พิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือทั้ง 6 พิธีกรรมจัดขึ้นที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและมี
พิธีกรรมวันเกิดเจ้าพ่อเสือจัดขึ้นในทั้งศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและบางหัว ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าในปัจจุบัน
ทั้ง 6 พิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือยังคงสืบทอดอย่างเข้มแข็งและมีลักษณะเดียวกัน คือ ทำให้ผู้ศรัทธา
มารวมตัวกันถวายเจ้าพ่อเสือหรือเทพเจ้าต่าง ๆ ซึ่งจะจัดขึ้นตามวันพิเศษต่าง ๆ พิธีกรรมเหล่านี้
สะท้อนให้เห็นถึงความเคารพนับถือของผู้เข้าร่วมพิธีที่มีต่อเทพเจ้าต่าง ๆ และยังทำให้เห็นถึงประเพณีโบราณ
ของชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยังคงสืบทอดอยู่ในทุกวันนี้ ทั้งยังมีการผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีน
ให้มีความกลมกลืน สร้างความงามความดีให้กับสังคม

ในสังคมไทยมีความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะในกลุ่มของคนไทย
เชื้อสายจีนยังมีการเคารพบูชาเทพเจ้าต่าง ๆ เพื่อขอพรให้เทพเจ้าคุ้มครองชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งความเชื่อ
ทั้ง 5 ประการและ 6 พิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือ นั้นยังคงมีการสืบทอดต่อกันอยู่ในปัจจุบัน
ทั้งยังได้เห็นถึงการให้ความสำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยที่ได้พาลูกหลานไปกราบไหว้
และเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีนจากรุ่นสู่รุ่น นอกจากนี้ ศาลเจ้าพ่อเสือ
ยังมีบทบาทสำคัญต่อคนที่มาสักการะหรือมาเข้าร่วมพิธีกรรมเป็นอย่างมาก ทำให้คนที่มากราบไหว้
มีที่พึ่งทางใจและยังช่วยเหลือผู้ยากไร้ในสังคม อีกทั้งยังทำให้เศรษฐกิจและวัฒนธรรมมีความเจริญรุ่งเรือง

บทที่ 4

บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย

ศาลเจ้าพ่อเสือเป็นศาลเจ้าจีนในไทยที่มีเอกลักษณ์ในด้านวัฒนธรรมไทยจีน ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือยังสืบทอดกันมาในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยยังคงปฏิบัติทำความเคารพบูชาต่อเทพเจ้าภายในศาลด้วยความศรัทธาความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือนั้นไม่ได้จำกัดด้วยเวลาหรือสถานที่ ซึ่งอยู่คู่กับการดำเนินชีวิตของผู้ศรัทธามาโดยตลอด

จากการลงพื้นที่ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือมีต่อสังคมเป็นอย่างมาก ศาลเจ้าพ่อเสือถือเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของผู้ศรัทธา ช่วยสร้างกำลังใจให้แก่คนที่อยู่ภายใต้ความกดดันในเรื่องต่าง ๆ ทำให้คนในสังคมได้มารวมตัวกันบูชาเทพเจ้าและประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ มีโอกาสได้พบกัน พูดคุยกัน เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม นอกจากนี้ศาลเจ้าพ่อเสือยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สร้างอาชีพใหม่ให้แก่ชุมชน อีกทั้งยังเป็นศาสนาสถานที่มีการผสมผสานวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนและยังคงมีการเผยแพร่ต่อการอยู่ในสังคมไทย ทำให้วัฒนธรรมไทยจีนมีความเจริญรุ่งเรือง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทยดังนี้

4.1 บทบาทด้านจิตใจ

4.1.1 การทำให้จิตใจสงบสุข

4.1.2 ช่วยให้เกิดกำลังใจในการดำรงชีวิต

4.2 บทบาทด้านสังคม

4.2.1 เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน

4.2.2 เกิดการแบ่งปันและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม

4.3 บทบาทด้านเศรษฐกิจ

4.3.1 สร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณศาลเจ้า

4.3.2 ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4.4 บทบาทด้านวัฒนธรรม

4.4.1 ด้านการผสมผสานวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีน

4.4.2 ด้านการสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีน

4.1 บทบาทด้านจิตใจ

จากการศึกษาบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทยในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้างและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นว่า ศาลเจ้าพ่อเสือถือเป็นที่พึ่งทางใจของคนในสังคม ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ศรัทธา เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงให้ชีวิตอยู่ได้ จะเห็นได้ว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือมีบทบาทต่อจิตใจของผู้ศรัทธาเป็นอย่างมาก สามารถแบ่งออกเป็นสองด้าน คือ การทำให้จิตใจสงบสุขและช่วยให้กำลังใจในการดำรงชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 การทำให้จิตใจสงบสุข

ความเชื่อต่อเทพเจ้าและการปฏิบัติพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคลของศาลเจ้าพ่อเสือสามารถทำให้ผู้ศรัทธาจิตใจสงบสุข เนื่องจากผู้ศรัทธาเชื่อว่าการที่ได้บูชาเทพเจ้าภายในศาลเจ้าเพื่อขอพรสามารถทำให้จิตใจสงบ ไม่ว่าจะสิ่งทีขอจากเทพเจ้านั้นเป็นจริงหรือไม่ ก็ถือเป็น การปลอบใจให้กับตนเอง ทำให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น

ดังที่ นางฉัตรชนินทร์ หวังภักธรวาณิช คนไทยเชื้อสายจีน ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า อายุ 29 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ที่มาบูชาที่ศาลเจ้าพ่อเสือบ่อย เพราะบ้านอยู่บริเวณใกล้ ๆ ศาล ปกติมาขอพรเพื่อให้ชีวิตมีความสุข ทุกครั้งที่ต้องเดินทางไปไหนก็จะมาขอพรจากเจ้าพ่อเสือขอให้เดินทางปลอดภัย คนในบ้านก็จะไม่กังวล ถ้าอยากได้อะไรก็จะมาถวายเจ้าพ่อเพื่อขอพร เมื่อเราตั้งอธิษฐานขอให้ท่านช่วยก็รู้สึกจิตใจสงบ หลังจากการบูชาก็รู้สึกสบายใจมากขึ้น ไม่ว่าจะสิ่งที่ขอเป็นจริงได้หรือไม่ก็ตาม เพราะเราเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือช่วยเราได้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การนับถือเจ้าพ่อเสือสามารถทำให้ผู้ศรัทธาและคนรอบข้างรู้สึกจิตใจสงบและมีความสุข ผู้ศรัทธาเชื่อมั่นว่าเจ้าพ่อเสือสามารถคุ้มครองให้เดินทางปลอดภัย ก่อนเดินทางไปอื่นผู้ศรัทธาจึงนิยมมากราบไหว้เจ้าพ่อเสือ เพราะสามารถทำให้ตนเองและคนในครอบครัวรู้สึกจิตใจสงบ มีความไว้วางใจ นอกจากนี้ผู้ศรัทธายังเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือมีความเมตตาช่วยให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข การที่ผู้ศรัทธาได้มาขอพรที่ศาลเจ้าพ่อเสือ ไม่ว่าจะสิ่งทีขอนั้นจะเป็นจริงหรือไม่ก็สามารถทำให้พวกเขาเกิดความสบายใจและมีความสุข

ดังที่ นางวีรณา ปัทม์ ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 46 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“มาจุดธูปบูชาถวายของไหว้แต่เจ้าพ่อเสือและเทพเจ้าต่าง ๆ หรือว่าเข้าไปสวดมนต์ในวันที่จัดพิธีสวดมนต์ทำให้เรารู้สึกจิตใจสงบ

มีความสบายใจ เพราะว่าเราเคารพนับถือท่าน ท่านก็จะช่วยเหลือเรา
ไม่ว่าเราขออะไร ท่านก็ให้เรา ทำให้ชีวิตของเราอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าเรา
เจอปัญหาอะไรที่ทำให้เราไม่สบายใจ ก็สามารถมาขอพรจากท่านได้
ท่านก็จะคุ้มครองชีวิตของเรา แม้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะแก้ไม่ได้ตอนนี้
แต่ก็ทำให้เราไม่ติดใจ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้ศรัทธาได้ปฏิบัติถวายเทพเจ้าและ
เข้าร่วมพิธีกรรมภายในศาลเจ้า ทำให้พวกเขาารู้สึกจิตใจสงบและมีความสุข เมื่อผู้ศรัทธาเจอปัญหาต่าง ๆ
ในชีวิต มักจะมากกราบไหว้เจ้าพ่อเสื่อเพื่อขอพรให้ท่านช่วยเหลือ แม้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถ
แก้ได้ทันที แต่ความศรัทธาต่อเจ้าพ่อเสื่อนั้นทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกสบายใจและจิตใจสงบมากขึ้น

ดังที่ นางศิริรัตน์ บัวกระระ แม่ค้าของเซ่นไหว้ศาลเจ้าพ่อเสื่อเสาชิงช้า คนไทย อายุ 42 ปี
(21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ถ้าเรานับถือเจ้าพ่อเสื่อหรือเทพเจ้าอื่น ๆ ของศาลจากใจจริง ๆ
จะทำให้เรารู้สึกมีความสุข เพราะเชื่อว่าท่านจะช่วยเหลือเราในทุกเรื่องได้
ไม่ว่าจะทำอะไรจิตใจเราก็สงบนิ่ง ไม่มโห ไม่เดือดร้อนกับใคร ถ้ามา
กราบไหว้ท่านบ่อย ๆ ก็จะดีต่อเราเอง ทำให้เราสบายใจ ทุกอย่างราบรื่น”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การนับถือเทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อเสื่อด้วย
ความศรัทธาทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกมีความสุขในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะผู้ศรัทธาจะต้องเผชิญกับสิ่งใด
ความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้านั้นก็สามารถช่วยทำให้จิตใจสงบนิ่ง มีสติในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
ไม่มีความเดือดร้อนเกิดขึ้นในชีวิต นอกจากนี้การมากราบไหว้ที่ศาลเจ้าเสมอมีประโยชน์ต่อด้านจิตใจ
ของผู้ศรัทธา จนทำให้ทุกอย่างในชีวิตมีความราบรื่น

ดังนั้นบทบาทด้านการทำให้จิตใจสงบสุข สรุปได้ว่า การนับถือเทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อเสื่อ
สามารถทำให้ผู้ศรัทธาเกิดความมั่นคงในจิตใจ ไม่ว่าจะผู้ศรัทธาจะทำอะไรหรือต้องเผชิญกับปัญหาอะไร
ความเชื่อและความศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้าและการได้ปฏิบัติการสักการะเทพเจ้าหรือเข้าร่วมพิธีกรรม
ต่าง ๆ ของศาลเจ้าจะทำให้พวกเขารู้สึกจิตใจสงบ โดยเห็นได้จากมีความวางใจในเรื่องที่กังวล มีสติใน
การแก้ปัญหา มีความสบายใจหลังจากการขอพร ทำให้ผู้ศรัทธาเกิดความพอใจจนทำให้การใช้ชีวิต
อย่างมีความสุข

4.1.2 ช่วยให้เกิดกำลังใจในการดำรงชีวิต

ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสื่อมีบทบาทต่อผู้ศรัทธาในด้านการให้
กำลังใจ เนื่องจากผู้ศรัทธาบางส่วนที่มากกราบไหว้เจ้าพ่อเสื่อและเทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาล มักจะกำลัง
เผชิญกับปัญหาหรือความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต เช่น การสอบเข้ามหาวิทยาลัย การค้าขายไม่มีดี

หรือคนในครอบครัวเกิดความเจ็บป่วย ผู้ศรัทธาจึงมาขอพรจากเทพเจ้าเพื่อให้เทพเจ้าช่วยเหลือและทำให้ตนเองมีกำลังใจในการผ่านพ้นปัญหาหรือการทำหายต่าง ๆ ได้ดี

ตั้งที่นางสาวนิจิรา ประภาเดชรัตตกุล ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 25 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“เมื่อเราเจอปัญหาในการเรียนชอบมากราบไหว้เจ้าพ่อเสือ ส่วนใหญ่ คือ สอบได้คะแนนไม่ดี จึงมาขอพรให้เจ้าพ่อเสือช่วยเหลือให้สอบผ่านหรือได้คะแนนดี ๆ หลังจากการขอก็ทำให้รู้สึกมีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น แม้ได้คะแนนไม่ดีก็ไม่ได้ท้อแท้ใจ เพราะรู้สึกว่าจะมีท่านช่วยเราอยู่ นอกจากขอพรจากท่าน หนูก็จะพยายามหาวิธีแก้ไขเหมือนกัน แต่ต้องมาขอท่านก่อน เพราะทำให้รู้สึกมีความหวัง และพลังในการเรียน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้ศรัทธาเชื่อว่าการที่มากขอพรจากเจ้าพ่อเสือสามารถทำให้ตนเองมีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น เพราะผู้ศรัทธาเชื่อว่า เจ้าพ่อเสือสามารถช่วยในการเรียนร่ำเรียน เมื่อผู้ศรัทธาเจอปัญหาในการเรียนมักจะนิยมมาไหว้เจ้าพ่อเสือเพื่อขอความช่วยเหลือจากท่าน ทำให้ตนมีความหวังและมีพลังในการเรียน โดยไม่ท้อแท้ใจ ความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อเจ้าพ่อเสือจึงทำให้ผู้ศรัทธามีกำลังใจในการดำรงชีวิต

ตั้งที่ นางจิรฐา นภาแสง ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 30 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ที่มาสักการะบูชาองค์ตัวเหล่าเอี้ยและเจ้าพ่อเสือเพื่อขอให้ค้าขายดี มีเงินมีทอง พอดีเปิดร้านค้าเอง แต่ช่วงนี้ค้าขายไม่ค่อยดี จึงมาขอพรจากท่าน เชื่อว่าท่านจะช่วยเราได้ เพราะเราศรัทธาท่านหลังจากที่เราได้ถวายของเช่นไหว้ขอพรจากท่านก็ทำให้รู้สึกมีกำลังใจมากขึ้น แม้ว่าค้าขายไม่ดีขึ้นทันทีก็ไม่ได้ทำให้เราท้อแท้ใจ จะพยายามหาสาเหตุและแก้ไขปรับปรุง ซึ่งการที่ได้มาไหว้ท่านเหมือนเติมพลังให้เรา ทำให้เราเข้มแข็งมากขึ้น”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อเสือทำให้ผู้ที่ประกอบธุรกิจการค้าขายมีกำลังใจในขณะที่ค้าขายไม่ดี คนกลุ่มนี้มีความปรารถนาให้ค้าขายดีขึ้น จึงนิยมมาขอพรจากเทพเจ้าในศาล ซึ่งการที่มากกราบไหว้บูชาเทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือสามารถทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกมีพลังในการประกอบการค้าต่อ แม้ว่าค้าขายไม่ดีขึ้นโดยเร็ว แต่ก็ทำให้พวกเขามีกำลังใจในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าความศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้าทำให้ผู้คนในสังคมมีความเข้มแข็งและความกล้าหาญไปเผชิญกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น

ตั้งที่ นายสมชาติ เมืองแดง ผู้มาสมัครที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทย อายุ 45 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ผมมาไหว้เจ้าพ่อเสือเพื่อมาขอพรให้แม่ ตอนนีแอกอายุมากแล้ว สุขภาพไม่ค่อยดี เข้าโรงพยาบาลบ่อย เป็นห่วงแก็ จึงมาขอพรให้ เจ้าพ่อเสือกุมครองแม่ ให้แม่ได้อยู่กับลูกนาน ๆ ที่นี่เหมือนที่พึ่งทางจิตใจ หลังจากอธิษฐานขอพรก็ทำให้รู้สึกสบายใจ มีกำลังใจในการใช้ชีวิต และมีพลังไปดูแลแม่อย่างดี”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การนับถือเจ้าพ่อเสือทำให้ครอบครัวที่กำลัง ประสบโรคร้ายมีกำลังใจในการรักษา เมื่อคนในครอบครัวเกิดความเจ็บป่วยหรือโรคร้ายต่าง ๆ จะทำให้ ครอบครัวไม่มีความสุข ดังนั้นผู้ศรัทธานิยมมากราบไหว้เจ้าพ่อเสือที่ศาลเจ้าเพื่อขอพรให้ท่านช่วยเหลือ การที่ได้มาขอพรนั้นนอกจากจะทำให้ผู้ศรัทธาเกิดความสบายใจแล้ว ยังทำให้ผู้ศรัทธามีพลังไปเผชิญ กับโรคร้ายที่เกิดขึ้น และมีกำลังใจในการใช้ชีวิต ศาลเจ้าพ่อเสือจึงถือเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คนใน สังคมไทย

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์บทบาทด้านการให้กำลังใจในการดำรงชีวิตสรุปได้ว่า ความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือสามารถทำให้ผู้ศรัทธาเกิดความสบายใจ และมีกำลังใจไปเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคนที่กำลังเผชิญกับปัญหาในด้านการเรียน คนที่ประกอบการค้าขายล้มเหลว หรือคนที่กำลังประสบโรคร้ายและความเจ็บป่วย เมื่อได้กราบไหว้ เทพเจ้าและขอพรจากเทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อเสือก็สามารถทำให้พวกเขาารู้สึกสบายใจและมีกำลังใจ ไปเผชิญและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จนทำให้พวกเขามีกำลังใจในการดำรงชีวิต

บทบาทด้านจิตใจของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย สรุปได้ว่าการนับถือและการปฏิบัติกรไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือ สามารถทำให้ผู้ศรัทธา รู้สึกจิตใจสงบสุขและมีกำลังใจในการดำรงชีวิต เพราะเมื่อคนในสังคมเผชิญกับปัญหาหรือความกดดัน ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและจิตใจ มักจะต้องพึ่งพาความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้า ปฏิบัติการขอพรเพื่อ ทำให้ตนรู้สึกสบายใจ มีความหวังและพลังไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ความเชื่อความศรัทธานั้นผลักดัน ให้พวกเขาตั้งสติได้ในขณะที่เกิดความเดือดร้อนและมองโลกในแง่ดี เมื่อปัญหาเกิดขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อ ชีวิต จะเห็นได้ว่า ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือมีความสำคัญต่อด้านจิตใจของคนใน สังคม สามารถทำให้ผู้คนใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

4.2 บทบาทด้านสังคม

จากการศึกษาบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทยในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้างและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ทำให้เห็นถึงบทบาทในด้านสังคมอย่างเห็นได้ชัด ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อเสือทำให้ผู้คนที่มีความศรัทธาเดียวกันได้มารวมตัวกัน พบปะกัน ปฏิบัติพิธีกรรมด้วยกัน สร้างความสามัคคี การที่ศาลเจ้าและผู้ศรัทธาบริจาคเงินและสิ่งของในพิธีต่าง ๆ สามารถทำให้เกิดการแบ่งปันและความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม บทบาทด้านสังคม บทบาทด้านสังคมสามารถแบ่งออกเป็นสองด้าน คือ ด้านการเป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน และ เกิดการแบ่งปันและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน

ศาลเจ้าพ่อเสือเป็นศาสนาสถานที่มีความศักดิ์สิทธิ์ ทุกวันจะมีผู้ศรัทธาที่มาจากต่างถิ่น มารับไหว้เป็นจำนวนมาก พวกเขามีความเชื่อความศรัทธาต่อเทพเจ้าที่เหมือนกัน ศาลเจ้าจึงถือเป็นศูนย์รวมใจของผู้ที่มาสักการะ นอกจากนี้ภายในศาลเจ้าพ่อเสื่อยังมีการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญของศาลเจ้า เป็นโอกาสที่ทำให้ผู้ศรัทธาทั้งในชุมชนและภายนอกชุมชนได้มาพบปะกัน เข้าร่วมพิธีกรรมด้วยกัน ดังภาพที่ 42 คนที่เข้าร่วมพิธีมักจะมีความรู้สึกใกล้ชิดต่อกัน กระบวนการประกอบพิธียังสามารถทำให้เกิดความช่วยเหลือกันในผู้ศรัทธา จนทำให้เกิดความสามัคคีในสังคม

ภาพที่ 42 ผู้ศรัทธาร่วมกันเดินขบวนแห่เจ้า

ที่มา : Facebook ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าง คั่นคว่ำเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2562

ตั้งที่ นางสาวนิจรีรา ประภาเดชรัตตกุล ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าง คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 25 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่

“เราเคยเข้าร่วมพิธีแห่เจ้าพ่อเสือ เดินขบวนแห่เจ้ากับ
ประชาชนที่มาราบไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ จำนวนมาก แม้ว่าเราไม่ได้
รู้จักกันมาก่อน แต่เรามีความเชื่อที่เหมือนกัน คนที่เข้าร่วมพิธีก็จะ
พูดคุยกันและช่วยกันขนของ แจกของ ทำให้รู้สึกถึงความสามัคคีกัน
ของผู้ที่เข้าร่วมพิธี”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า พิธีกรรมแห่เจ้าของศาลเจ้าพ่อเสือทำให้
ประชาชนจำนวนมากมารวมตัวกันสักการะเทพเจ้าต่าง ๆ ผู้ศรัทธาที่มาจากหลากหลายพื้นที่ที่รู้จัก
กันและไม่รู้จักกันมีความศรัทธาต่อเทพเจ้าที่เหมือนกัน พิธีกรรมที่จัดขึ้นในศาลเจ้าพ่อเสือเป็นโอกาสที่
ทำให้คนกลุ่มหนึ่งได้มารวมตัวกัน สื่อสารทั้งเรื่องความเชื่อและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
ศาลเจ้าพ่อเสือจึงเป็นศูนย์รวมใจของผู้ศรัทธา นอกจากนี้ผู้ศรัทธาที่มาสักการะที่ศาลเจ้ายังได้ช่วยเหลือ
ศาลเจ้าจัดพิธี สามารถทำให้ผู้ศรัทธามีใจเดียวกัน สร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน
ดังที่ นางวิรณา ปัทม์ ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ
46 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“พี่ได้พาครอบครัวมาราบไหว้เจ้าพ่อเสือ พาลูกมาไหว้ด้วย
เพราะคิดว่าเป็นโอกาสที่ครอบครัวได้อยู่ร่วมกันทำบุญ ทำให้คนใน
ครอบครัวรู้สึกมีความใกล้ชิดกัน และทำให้ลูกได้สัมผัสความเชื่อและ
บรรยากาศในศาลเจ้า เรียนรู้วิธีการไหว้เพื่อขอพร คิดว่ามาเข้าร่วม
พิธีบ่อย ๆ สามารถทำให้คนในครอบครัวมีใจเดียวกัน ถ้ามาในเทศกาล
ตรุษจีนหรือพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าก็จะเจอเพื่อนบ้านหรือคนใน
ชุมชนและนักท่องเที่ยวมาไหว้กันเยอะ เราก็ได้ทักทายกัน พูดคุยกันบ้าง
เรามีความศรัทธาที่เหมือนกัน จะทำให้เรารู้สึกถึงความสามัคคีในกลุ่มคน
ที่มาสักการะที่ศาลเจ้านี้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้ศรัทธาพาสมาชิกในครอบครัวมา
สักการะบูชาที่ศาลเจ้า ถือเป็นโอกาสที่ทำให้ครอบครัวได้ใช้เวลาอยู่ด้วยกัน สามารถทำให้สมาชิกใน
ครอบครัวมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น นอกจากนี้ในวันพิเศษหรือวันจัดพิธีต่าง ๆ ของศาลเจ้า คนในชุมชน
และนอกชุมชนมักจะพากันมาราบไหว้บูชาที่ศาลเจ้าเป็นจำนวนมาก ทั้งคนที่รู้จักกันในชุมชนและ
ไม่รู้จักกันมาปฏิบัติกรไหว้ด้วยกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการทักทายกัน พูดคุยกัน จนทำให้เกิดความสามัคคีกัน
ในกลุ่มผู้ศรัทธา

ดังที่ นางธารทิพย์ ตองตาสี ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน
อายุ 49 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“เป้าหมายงานล่อยกระทงของศาลเจ้านี้ทุกปี ทุกครั้งที่มางานนี้ ก็ได้เจอเพื่อนและได้รู้จักคนใหม่ ๆ ที่เป็นลูกศิษย์ของศาลเจ้า เป็นโอกาสที่ดีที่ได้นั่งด้วยกัน สวดมนต์ ทำความรู้จักกัน พูดคุยกัน คนที่มาล่อยกระทง มีใจเดียวกัน คือ ขอพรให้ผู้ที่ล่องลับไปแล้วไปเกิดในภพภูมิที่ดี บรรรยากาศในพิธีดีมาก นอกจากนี้ ทุกครั้งล่อยกระทงเสร็จ คนที่เข้าร่วมพิธีและคนในชุมชนจะช่วยกันเก็บกระทงในน้ำขึ้นมา ทำให้เห็นเราถึงความสามัคคีกันในสังคม”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า พิธีกรรมล่อยกระทงของศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า เป็นโอกาสที่ทำให้ผู้ศรัทธาและลูกศิษย์ของศาลเจ้าได้มารวมตัวกันขอพรให้ผู้ที่ล่องลับไปแล้วไปเกิดในภพภูมิที่ดีซึ่งเป็นงานที่ทำให้ผู้ศรัทธาที่มีความหวังเดียวกันได้มาพบปะกัน พูดคุยกัน แสดงความคิดเห็นต่อผู้ที่ล่องลับไปแล้ว ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ศาลเจ้าพ่อเสือจึงเป็นศูนย์รวมใจของผู้ศรัทธา นอกจากนี้คนที่เข้าร่วมพิธีสามารถเจอเพื่อนและรู้จักคนใหม่ ๆ พวกเขาได้ช่วยเหลือกันทำให้พิธีกรรมสำเร็จ สามารถสร้างความสามัคคีระหว่างคนในสังคม

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์บทบาทด้านเป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน สรุปได้ว่า ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือสามารถทำให้ทั้งผู้ศรัทธาในชุมชนและผู้ศรัทธาที่มาจากหลากหลายพื้นที่ในสังคมไทยได้มารวมตัวกันปฏิบัติการไหว้เพื่อขอพรและประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการพูดคุยหรือการสื่อสารเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกมีใจเดียวกันและเกิดความใกล้ชิดระหว่างกัน อีกทั้งยังเกิดความสามัคคีช่วยเหลือกันทำให้ศาลเจ้าจักพิธีกรรมอย่างราบรื่น ศาลเจ้าพ่อเสือจึงเป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน

4.2.2 เกิดการแบ่งบันและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม

เทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือเป็นเทพที่เคยม้าความดีไว้ให้กับประชาชน ซึ่งมีคำสอนให้ผู้ศรัทธาต้องเป็นคนดี มีน้ำใจ รู้จักการแบ่งบัน ผู้ที่มากกราบไหว้เทพเจ้ากลับไปก็ต้องทำความดี รู้จักแบ่งบันความสุขให้คนอื่น นอกจากนี้ศาลเจ้ามีการแจกอาหาร ของใช้ และเงินให้แก่ผู้ยากไร้ในพิธีกรรมเทศกาล ก็เป็นโอกาสที่สอนให้ผู้ศรัทธาต้องทำความดี รู้จักการแบ่งบัน รู้จักช่วยเหลือ ผู้ยากไร้ ทำให้คนที่ตกอยู่ในภาวะต่าง ๆ รู้สึกถึงความอบอุ่นจากสังคม จึงได้สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม

ตั้งที่นางวิไลพร ธรรมมา แม่ค้าของเซ่นไหว้ศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทย อายุ 68 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“เทพเจ้าทั้งจีนและไทยภายในศาลเป็นเทพเจ้าที่มีความเมตตา ช่วยเหลือคนในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอนให้ผู้ที่มากราบไหว้ก็ต้องทำความดี มีน้ำใจ รู้จักการแบ่งปันและช่วยเหลือคนอื่น ในอีกมุมหนึ่งทางศาลเจ้าทุกปีก็ได้บริจาคเงินทุนที่ประชาชนได้ทำบุญไว้ให้แก่ผู้ยากไร้และมีการแจกทานสิ่งของต่าง ๆ ให้ประชาชน ก็เป็นแบบอย่างที่ดีที่สามารถทำให้เกิดการแบ่งปันในสังคมเช่นกัน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า เทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อเสือเป็นแบบอย่างแห่งการทำความดี ซึ่งสอนให้ผู้ศรัทธาต้องกระทำความดี และแบ่งปันความสุขให้คนอื่น จนทำให้สมาชิกในสังคมรู้จักการแบ่งปัน นอกจากนี้ศาลเจ้ายังได้รวมเงินทำบุญของผู้ศรัทธาไปช่วยเหลือผู้ยากจน เป็นโอกาสที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างผู้ที่เข้าร่วมพิธีกรรม ทำให้สังคมมีความอบอุ่น ผู้คนในสังคมมีความใกล้ชิดกัน สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อสังคม

ตั้งที่ นายสุชาติ นิรวาติ ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทย อายุ 48 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“การนับถือเทพเจ้าจะทำให้ผู้ศรัทธาค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นคนที่ดีขึ้น เป็นคนใจดี เพราะเทพเจ้าในศาลเจ้านี้ทุกองค์ก็เคยทำความดีในหลายเรื่องมาก ดังนั้น ผู้ศรัทธาที่นับถือเทพเจ้าต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติตาม รู้จักช่วยเหลือคนอื่น มาศาลเจ้ากราบไหว้เทพเจ้าและทำบุญก็ถือเป็นการทำความดี เพราะเงินที่เราบริจาคได้นำไปช่วยเหลือคนยากจน ทำให้สังคมมีความอบอุ่น”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ความเคารพนับถือต่อเทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือสามารถส่งผลให้ผู้ศรัทธาเป็นคนที่มีความน้ำใจช่วยเหลือคนอื่น รู้จักการแบ่งปัน และทำความดี โดยทำบุญบริจาคเงินให้ผู้ยากไร้ ทำให้ผู้ยากไร้มีความรู้สึกที่ดีต่อสังคม การแบ่งปันก็ได้สืบทอดต่อกันจากกลุ่มผู้ศรัทธาไปสู่สังคมข้างนอก จนทำให้เกิดความอบอุ่นในสังคม ผู้คนในสังคมก็มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ตั้งที่ นางธารทิพย์ ทองตาสี ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทย อายุ 49 ปี (3 พฤศจิกายน 2562) ได้เล่าว่า

“ป้ามาเข้าร่วมงานพิธีกรรมเทศกาลทุกปีเหมือนกัน ในวันจัดงานทุกปีศาลเจ้าพ่อเสือก็มีแจกข้าวสาร แจกอาหาร แจกเงินให้ประชาชน คนที่มารอรับแจกทานก็เยอะขึ้นทุกปี เจ้าหน้าที่ของศาลเจ้าก็จะคอยแจกของให้ เป็นการทำบุญใหญ่ของศาลเจ้า ทำให้เรารู้สึกอบอุ่นใจ มีคนช่วยเหลือเรา ไม่ได้ถูกสังคมมองข้าม”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า พิธีเทศกาลเป็นพิธีกรรมที่เป็นแบบอย่างแห่งการแบ่งปันในสังคม โดยในวันจัดพิธีจะมีการแจกทั้งเงินและสิ่งของให้แก่ประชาชนที่ยากจน ถือเป็นการทำงานดีครั้งใหญ่ของศาลเจ้าพ่อเสือ ได้ช่วยเหลือผู้ยากไร้จำนวนมาก ผู้ศรัทธาที่เข้าร่วมงานนี้สามารถเรียนรู้การแบ่งปันได้อย่างดี นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่และลูกศิษย์ของศาลเจ้าก็ได้ดูแลผู้ยากไร้ที่มารอรับของอย่างดี คอยแจกของให้ ดังภาพที่ 43 ทำให้ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีเทศกาลได้รู้สึกถึงความอบอุ่น มีความรู้สึกที่ดีต่อทั้งศาลเจ้าและผู้บริจาคสิ่งของ จนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม

ภาพที่ 43 ผู้ศรัทธาอาสาสมัครแจกของหวานให้ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีเทศกาล

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2562

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์บทบาทด้านการเกิดการแบ่งปันและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคมสรุปได้ว่า ทั้งเทพเจ้าภายในศาลและพิธีกรรมเทศกาลของศาลเจ้าพ่อเสือเป็นแบบอย่างแห่งการทำงานดี ทำให้ผู้ศรัทธาธรรมทั้งผู้คนต่าง ๆ ในสังคมเรียนรู้และปฏิบัติการแบ่งปัน ช่วยเหลือกันซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถทำให้คนในสังคมรู้สึกถึงความอบอุ่น มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์บทบาทด้านสังคมสรุปได้ว่า ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือสามารถทำให้คนในสังคมที่มีความเชื่อเดียวกันได้มารวมตัวกัน พบปะกัน แสดงความเคารพนับถือต่อเทพเจ้าต่าง ๆ ซึ่งผู้ศรัทธาจะรู้สึกมีความใกล้ชิดกับคนที่มีความเชื่อความศรัทธาเดียวกัน ทำให้เกิดการพูดคุยกันและช่วยเหลือกันประกอบพิธี ศาลเจ้าพ่อเสือถือเป็นศูนย์รวมใจที่สร้างความสามัคคีระหว่างผู้คนในสังคม นอกจากนี้ การมาราบไหว้ทำบุญและเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้ายังสามารถทำให้ผู้ศรัทธาเรียนรู้กระทำความดีจากเทพเจ้าและผู้ที่มีน้ำใจ รวมทั้งผู้อาสาสมัครที่แบ่งปันความสุขให้คนอื่น ทำให้ผู้ยากไร้ได้รับการช่วยเหลือและการสนับสนุนจากสังคม ทำให้คนในสังคมรู้สึกอยู่ในครอบครัวที่มีความอบอุ่น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อสังคม

4.3 บทบาทด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทยในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงศาลเจ้าพ่อเสือมีบทบาทในด้านเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัด ทั้งได้สร้างอาชีพใหม่ให้กับคนในชุมชนและดึงดูดนักท่องเที่ยวมากราบไหว้ที่ศาล จนทำให้เศรษฐกิจของชุมชนมีการพัฒนา ซึ่งบทบาทด้านเศรษฐกิจสามารถแบ่งออกเป็นสองด้านคือ ด้านสร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณศาลเจ้าและด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 สร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณศาลเจ้า

ประชาชนที่มาบูชาที่ศาลเจ้าพ่อเสือมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชุมชนบริเวณศาลเจ้ามาก สามารถช่วยให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น เนื่องจากคนที่มาสักการะที่ศาลเจ้าทำให้คนในชุมชนมาเปิดร้านขายของเช่นไหว้และร้านอาหารต่าง ๆ บริเวณใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้ามีร้านขายของเช่นไหว้หลายร้าน ดังภาพ 44 ผู้ที่มากกราบไหว้มักจะซื้อเครื่องไหว้จากร้านค้าใกล้ศาลเมื่อไหว้เสร็จก็จะทานข้าวในบริเวณนั้น ซึ่งทำให้ชุมชนในบริเวณนั้นมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น การค้าขายบริเวณใกล้ศาลเจ้ามีความคึกคัก ทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

ภาพที่ 44 ร้านขายของเช่นไหว้บริเวณรอบศาลเจ้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2562

ตั้งที่ นางวิไลพร ธรรมมา แม่ค้าขายของไหว้ใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 68 ปี กล่าวว่า

“ยายได้มาขายเครื่องไหว้ที่นี้ตั้งแต่อายุน้อย อาชีพนี้เป็นอาชีพที่สืบทอดจากพ่อแม่ ได้เปิดร้านค้าประมาณ 40 ถึง 50 ปีแล้วของที่ขายอยู่ตอนนี้มีรูปเทียน กระดาษเงินกระดาษทอง พวงมาลัย ล้ม

ไข่ หมูสามชั้น น้ำ น้ำมันและยังมีสิงโตน้ำตาลให้เช่า คนที่มาไหว้
เจ้าพ่อเสือก็จะมาซื้อกัน โดยเฉพาะในวันเทศกาลต่าง ๆ จะมีคนมา
สักการะบูชากันเยอะ ของไหว้ก็จะขายดีกว่าปกติ มีรายได้ดี ปัจจุบันนี้
มีร้านเปิดเยอะ แต่ก็พออยู่ได้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเกิดขึ้นของศาลเจ้าพ่อเสือได้สร้างอาชีพ
ค้าขายเครื่องไหว้ให้กับชาวบ้านในชุมชนบริเวณใกล้ศาลเจ้า เพราะผู้ศรัทธาที่มากกราบไหว้หรือเข้าร่วม
พิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าจะต้องซื้อเครื่องไหว้ที่ร้านขายเครื่องไหว้ใกล้ศาลเจ้า อาชีพค้าขายเครื่องไหว้
จึงได้สืบทอดต่อกันในหลาย ๆ ครอบครัวในชุมชนบริเวณใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือ และทำให้ชาวบ้านใน
ชุมชนมีรายได้ที่มั่นคง

ดังที่ นางอุษา สุวัฒน์พันธุ์กุล แม่ค้าของชำใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน
อายุ 55 ปี ได้กล่าวว่า

“เมื่อก่อนคนที่มาเปิดร้านค้าใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือยังไม่เยอะ
แต่ปัจจุบันมีคนมาเปิดร้านกันเยอะ จำนวนร้านเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนมาก
เป็นร้านขายเครื่องไหว้ นอกจากนี้ก็มีคนมาเปิดร้านอาหาร ร้านกาแฟ
ร้านขายของชำ ทำให้บริเวณศาลเจ้ามีความคึกคักมากขึ้น โดยเฉพาะ
ในเทศกาลต่าง ๆ คนมาไหว้กันเยอะ ร้านค้าเหล่านี้ก็จะขายดี”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกของผู้ที่มา
สักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือ ชาวบ้านในชุมชนจึงได้เปิดร้านค้าต่าง ๆ บริเวณใกล้เคียงศาลเจ้า มีทั้งร้านขาย
เครื่องไหว้ ร้านอาหาร ร้านขายของชำ ฯลฯ ทำให้ได้สร้างอาชีพใหม่และเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านใน
ชุมชน โดยเฉพาะในวันเทศกาลต่าง ๆ มีประชาชนจำนวนมากมาบูชาที่ศาล ทำให้ร้านต่าง ๆ ใกล้
ศาลเจ้าพ่อเสือมีรายได้ที่ดีกว่าปกติ

ดังที่ นางธนพร ธนัญชัย แม่ค้าขายหอยหน้าศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน
อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า

“ป้ามาขายหอยที่นี่เป็นเวลา 7 ถึง 8 ปี แล้ว หลังจากเลิก
ทำงานก็เริ่มมาขาย เพราะคนที่มาขอโชคลาภที่ศาลเจ้าก็มีเยอะ
โดยเฉพาะวันที่ก่อนหอยออกหนึ่งวันจะมีคนมาไหว้เจ้าพ่อเสือและมา
ซื้อกันเยอะ วันปกติคนที่มากกราบไหว้เสร็จก็ชอบมาซื้อหอยไปด้วย
ศาลเจ้านี้สร้างอาชีพนี้ให้กับป้า แม้ว่าอายุมากแล้วก็มีเงินเก็บ ถือว่า
เจ้าพ่อเสือได้ช่วยเรา”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ความศรัทธาของเจ้าพ่อเสือทำให้ผู้ศรัทธา
ที่มาขอโชคลาภที่ศาลเจ้าพ่อเสือนิยมมาซื้อหอยที่ร้านค้าบริเวณใกล้เคียงศาลเจ้าพ่อเสือ จึงทำให้

อาชีพขายหอยหน้าศาลเจ้าเกิดขึ้น ซึ่งพ่อค้าแม่ค้าที่มาขายหอยหน้าศาลเจ้าส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ
ดังนั้น ศาลเจ้าได้สร้างอาชีพให้กับผู้สูงอายุในชุมชนด้วย ทำให้พวกเขามีรายได้ ใช้ชีวิตอย่างสบาย

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์บทบาทด้านสร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณศาลเจ้า สรุปได้ว่าการเกิดขึ้นของศาลเจ้าพ่อเสือ รวมทั้งความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือนั้น ทำให้ประชาชนจำนวนมากมาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือ จึงมีร้านค้าต่าง ๆ เกิดขึ้นในชุมชนบริเวณใกล้เคียงศาลเจ้า มีทั้งร้านขายเครื่องไหว้ ร้านอาหาร ร้านขายหอย เป็นต้น สร้างอาชีพใหม่ ๆ ให้กับชาวบ้านในชุมชน ได้ส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชน ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น

4.3.2 ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ปัจจุบันศาลเจ้าจีนต่าง ๆ ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าจีนมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ศาลเจ้าพ่อเสือเป็นศาลเจ้าจีนที่เป็นที่รู้จักกันในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ผู้คนที่มาสักการะที่ศาลเจ้ามีทั้งชาวไทย ชาวจีน และนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศต่าง ๆ เนื่องจากศาลเจ้าพ่อเสื่ออยู่ใกล้ ๆ เสาชิงช้าและเขาวราช ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในบริเวณใกล้ศาลเจ้าเมื่อเดินผ่านศาลเจ้า เมื่อเจอพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้ามักจะหยุดชมดังที่ภาพ 45 และได้ซื้อเครื่องไหว้เข้าไปบูชาเทพเจ้าต่าง ๆ จึงทำให้เศรษฐกิจในชุมชนมีการเติบโต

ภาพที่ 45 นักท่องเที่ยวกำลังชมการแสดงหน้าศาลเจ้า

ที่มา: Yang Haiyan (ส้มโอ) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

ดังที่ นายอัน โปธิ์แก้ว ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสื่อบางหว้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562) ได้ กล่าวว่า

“คนที่รู้จักศาลเจ้าพ่อเสื่อบางหว้ามีจำนวนเยอะขึ้นเรื่อย ๆ นะ
เพราะว่าคนที่เคยมาขอพรเมื่อสมหวังแล้ว เขาก็จะบอกให้เพื่อน

พูดปากต่อปากกัน ทำให้คนมาไหว้กันเยอะ บางคนมาจากต่างจังหวัด บางคนมาจากต่างประเทศ ชาวจีนที่มาราบไหว้ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ ที่ตั้งของศาลติดกับถนนใหญ่ใครที่ผ่านไปมา ก็จะเจอศาล เห็นมีคนมาไหว้กันเยอะ ก็เข้ามาไหว้ตาม ศาลเจ้าพ่อเสือแห่งนี้ก็เหมือน สถานที่ท่องเที่ยวณะ คนที่มาทำธุระที่แถวนี้ต้องมา คนมาเยอะก็ทำให้ ร้านค้าต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้กับศาลค้าขายดี ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้ดี”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เนื่องจากชื่อเสียงของศาลเจ้าพ่อเสือที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในการขอพรได้เผยแพร่ออกไปในกลุ่มผู้ศรัทธา ทำให้ทั้งชาวไทยและชาวจีนได้รู้จักศาลเจ้าพ่อเสือ และมาราบไหว้ที่ศาล ส่งเสริมให้ศาลเจ้าพ่อเสือพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้ร้านค้าต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้กับศาลมีรายได้เพิ่มขึ้น และกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในชุมชน ดังที่ นางวิชรา บัวกระาะ แม่ค้าร้านขายของไหว้ใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทย อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ในเทศกาลต่าง ๆ จะมีนักท่องเที่ยวมาที่นี่เยอะ เช่น วันตรุษจีน และพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า จะมีคนมาซื้อของกันเยอะ นักท่องเที่ยวที่มาใหม่ ๆ ก็จะไม่รู้ต้องซื้ออะไรบ้าง ไหว้ยังไง ปากก็จะแนะนำ ให้เขา และพาเขาไปไหว้ สอนลำดับวิธีให้เขา บางคนที่ไม่รู้จักชื่อของ เทพเจ้าต่าง ๆ ก็แนะนำทีละองค์ให้ ถือเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยจีน ครั้งต่อมาพวกเขามาราบไหว้เทพเจ้าก็จะมาซื้อกับป่า”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ทำให้รู้ว่า ในวันเทศกาลหรือวันที่ศาลเจ้าจัดพิธีกรรมต่าง ๆ มักจะมีนักท่องเที่ยวมาศาลเจ้าจำนวนมาก พวกเขาได้ซื้อเครื่องไหว้ที่ร้านค้าบริเวณใกล้ศาลเจ้า และสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมความเชื่อผ่านพ่อค้าแม่ค้าที่ขายของเช่นไหว้ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่มาที่ศาลเจ้าพ่อเสือ ครั้งแรก มักจะกลับมาอีก ทำให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้ที่มั่นคง จะเห็นได้ว่าการที่นักท่องเที่ยวมาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือ นอกจากได้เรียนรู้วัฒนธรรมความเชื่อไทยจีนแล้ว ยังทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น จนได้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของสังคมไทย

ดังที่ นายมังกร วิเชียรโชติ ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ปัจจุบันนี้นักท่องเที่ยวที่เข้ามากราบไหว้ที่ศาลเจ้ามีจำนวนมากขึ้น เมื่อก่อนมีแต่คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยในชุมชนนี้มาไหว้ แต่ตอนนี้จะสังเกตได้ว่า ผู้ที่มาจากที่ศาลเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากหลากหลายเชื้อชาติ นักท่องเที่ยวที่มาที่ศาลเจ้าส่วนใหญ่ก็ได้ซื้อของ เช่นไหว้กับแม่ค้าหน้าศาลเจ้า เพราะบางอย่างในศาลเจ้าไม่มี เช่น ส้ม

ไซ่ ข้าวเหนียวต้องซื้อจากข้างนอกมา นักท่องเที่ยวมาเยอะพ่อค้าแม่ค้า
จะมีรายได้ที่ดี”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันนี้ศาลเจ้าพ่อเสือได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศมากราบไหว้จำนวนมาก ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะซื้อเครื่องไหว้ต่าง ๆ ที่ร้านค้าบริเวณใกล้ศาลเจ้า เนื่องจากเครื่องไหว้ในศาลเจ้าพ่อเสือมีไม่ครบ จึงได้ทำให้ชาวบ้านที่เปิดขายของเช่นไหว้มีรายได้ที่มั่นคง

บทบาทด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสรุปได้ว่า เนื่องจากศาลเจ้าพ่อเสือมีความโดดเด่นในด้านวัฒนธรรมจึงได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศจำนวนมากมากราบไหว้บูชา ส่งผลให้ร้านค้าที่อำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวในบริเวณที่ใกล้เคียงศาลเจ้ามีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจในชุมชนก็ได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว และผู้ที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าพ่อเสียมักจะซื้อเครื่องไหว้จากร้านค้าใกล้ศาล เมื่อไหว้เสร็จก็จะทานข้าวในบริเวณใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังได้ซื้อหอยหรือซื้อของชำต่าง ๆ ซึ่งทำให้การค้าขายบริเวณใกล้ศาลเจ้ามีความคึกคัก สร้างมีอาชีพใหม่ให้ชาวบ้านในชุมชน และทำให้พวกเขามีรายได้เสริม โดยเฉพาะในเทศกาลและวันจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า จะมีนักท่องเที่ยวที่มาจากทั้งภายในและภายนอกประเทศจำนวนมาก ทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าแห่งนี้ได้เผยแพร่ออกไปทำให้คนข้างนอกได้รู้จักศาลเจ้าพ่อเสือ จนส่งผลในเศรษฐกิจในชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง

4.4 บทบาทด้านวัฒนธรรม

จากการศึกษาบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทยในศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าทำให้เห็นว่า ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือนับว่ามีบทบาทต่อด้านวัฒนธรรมในสังคมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากศาลเจ้าพ่อเสือเป็นศาลเจ้าที่ผสมผสานวัฒนธรรมไทยจีน ทำให้วัฒนธรรมไทยจีนมีความกลมกลืนและมีการสืบทอดต่อกันให้สังคมไทย ซึ่งบทบาทในด้านวัฒนธรรมสามารถแบ่งออกเป็นสองด้าน คือ ด้านการผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีนและด้านการสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีน ดังนี้

4.4.1 ด้านการผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีน

จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า และศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าทำให้เห็นว่า ภายในศาลเจ้าสองแห่งนี้มีเทพเจ้าทั้งจีนและไทยหลายองค์ ซึ่งความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในศาลมีการผสมวัฒนธรรมจีนและไทยเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน

ตั้งที่นาย Li Chenquan ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เทพเจ้าเงินในศาลเจ้านี้ส่วนใหญ่ได้เชิญมาจากประเทศจีน ชาวจีนแต่จิวได้นำความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ เข้ามาในไทย ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนได้นับถือเทพเจ้าเงินต่าง ๆ ซึ่งคนไทยมีความเชื่อ บางอย่างต่อเทพเจ้าเงินที่แตกต่างกัน คนจีนเชื่ออย่างหนึ่ง คนไทยเชื่อ อย่างหนึ่ง จึงทำให้ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปบ้าง ให้เข้ากับชีวิตคนไทยมากขึ้น มีความเชื่อของชาวไทยได้สอดแทรก เข้าไปด้วย เช่น มีการถวายพวงมาลัยให้เทพเจ้าต่าง ๆ และจัดพิธี ลอยกระทง ซึ่งที่จีนไม่มี ก็ถือเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมไทยจีน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ชาวจีนได้นำความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเทพเจ้าเงินต่าง ๆ เข้ามาในประเทศไทย ทำให้ชาวไทยได้นับถือเทพเจ้าเงินต่าง ๆ เวลาผ่านไป ความเชื่อและพิธีกรรมเหล่านี้ได้ปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนไทยมากขึ้น โดยสอดแทรก ความเชื่อของคนไทยเข้าไปด้วย จึงทำให้วัฒนธรรมไทยจีนได้ผสมผสานกันอย่างกลมกลืน

ตั้งที่ นางสาวนิจรา ประภาเดชรัตตกุล ผู้มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือบางหัว คนไทย อายุ 25 ปี (21 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เราคิดว่าศาลเจ้านี้ได้ผสมผสานวัฒนธรรมไทยจีนที่เห็นได้ ชัดเลย เพราะในศาลเจ้านี้มีทั้งเทพเจ้าไทยและเทพเจ้าจีน คนจีนและ คนไทยก็มาไหว้กันเยอะ แม้ว่าเราเป็นคนไทย แต่เวลามาไหว้เราก็จะ ไหว้ทุกอย่างก็ไม่ใช่จุกองค์ไหนเราก็ถามผู้ดูแลศาล เหมือนเป็น การผสมผสานความเชื่อ ทำให้เรานับถือเทพเจ้าทุกอย่าง”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ภายในศาลเจ้าพ่อเสือได้ประดิษฐานเทพเจ้า ทั้งจีนและไทยหลายองค์ ผู้ที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าพ่อเสือไม่ว่าจะเป็นคนจีนหรือคนไทยก็จะไหว้ทุกอย่าง ะหว่างการไหว้ทำให้ผู้ศรัทธามีโอกาสแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมความเชื่อที่ที่แตกต่างกัน โดยผ่าน การบอกเล่าจากผู้ดูแลศาลเจ้า ถือเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมไทยจีนที่เห็นได้ชัด

ตั้งที่ นายมังกร วิเชียรโชติ ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 65 ปี (15 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เราดูจากการตั้งชื่อของศาลเจ้าพ่อเสือทั้งเชื่อไทยและเชื่อจีน เราก็สามารถมองออกว่าศาลเจ้านี้ได้ผสมผสานวัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมจีน เชื่อกาชาจีนของศาลเจ้าพ่อเสือคือเสวียนเทียนช่างตี๊กูเมี่ยว (玄天上帝古庙) แปลออกมา คือ ศาลเจ้าตัวเหล่าเอี้ย จะเห็นได้ว่า คนจีนกับคนไทยเรียกไม่เหมือนกัน แต่เป็นที่เดียวกัน บางทีก็ทำให้

คนไทยที่มาไหว้เข้าใจผิดว่าเทพเจ้าสององค์นี้เป็นองค์เดียวกัน แต่หลังจาก
มาไหว้ทีละองค์ก็จะแยกออกกันได้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การตั้งชื่อของศาลเจ้าพ่อเสือที่ภาษาไทยกับ
ภาษาจีนมีความหมายที่แตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานวัฒนธรรมความเชื่อไทยจีนอย่าง
เห็นได้ชัด ในศาลเจ้าพ่อเสือผสมผสานด้วยทั้งความเชื่อไทยและจีน เพราะมีทั้งเจ้าพ่อเสือที่ชาวไทย
นับถือและตัวเหล่าเอี้ยที่ชาวจีนนับถือ แต่ผู้ศรัทธาที่มากราบไหว้ก็จะไหว้ทุกองค์ ทำให้เกิด
การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมความเชื่อ

ด้านการผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีนสรุปได้ว่า ศาลเจ้าพ่อเสือมีความเชื่อและ
พิธีกรรมที่ได้ผสมผสานวัฒนธรรมไทยจีน เนื่องจากภายในศาลเจ้ามีเทพเจ้าทั้งไทยและจีน ทำให้
ผู้ศรัทธาไทยจีนที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ซึ่งความเชื่อและพิธีกรรม
ต่าง ๆ ที่มาจากประเทศจีนก็ได้ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงตามความเชื่อของคนไทย ให้เข้ากับการใช้ชีวิต
ของชาวไทยมากขึ้น วัฒนธรรมไทยจีนจึงได้ผสมผสานกันอย่างกลมกลืน

4.4.2 ด้านการสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีน

จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือทำให้เห็นว่า ความเชื่อ
และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือต่าง ๆ สืบทอดจากชาวจีนรุ่นเก่าที่มาใช้ชีวิตในไทยเป็นเวลานาน
ชาวจีนรุ่นเก่านิยมพาลูกหลานไปสักการะที่ศาลเจ้า ดังภาพที่ 46 ทำให้ลูกหลานคนจีนปัจจุบันยังคง
ปฏิบัติตามไหว้และพิธีกรรมตามความเชื่อที่สืบทอดกันมา ซึ่งความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือ
นั้นมีบทบาทต่อการสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีนเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 46 ผู้ศรัทธาพาหลานมาบูชาที่ศาลเจ้าพ่อเสือ

ที่มา: Yang Haiyan (สัมภาษณ์) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2562

ตั้งที่นาง วิไลพร ธรรมมา ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า คนไทย อายุ 68 ปี (21 มิถุนายน 2562) กล่าวว่า

“ตำนานและความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือได้สืบทอดมาจากประเทศจีน ชาวจีนเข้ามาใช้ชีวิตที่ไทย ได้นำความเชื่อของตนเองเข้ามา สืบทอดต่อลูกหลานจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งก็ทำให้ชาวไทยได้สืบทอดต่อเช่นกัน ทำให้ชาวไทยก็มีความเคารพนับถือต่อตัวเหล่าเอี้ยและเทพเจ้าต่าง ๆ ของประเทศไทยจีนอย่างเห็นได้ชัด”

จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาใช้ชีวิตในประเทศไทยได้นำความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเทพเจ้าจีนต่าง ๆ เข้ามาในไทย และได้สืบทอดต่อลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน รวมถึงคนไทยด้วย ทำให้วัฒนธรรมในด้านศาสนาของจีนได้เผยแพร่ในไทยจากรุ่นสู่รุ่น สะท้อนให้เห็นว่าศาลเจ้าพ่อเสือมีบทบาทต่อการสืบทอดวัฒนธรรมไทยจีนเป็นอย่างมาก

ตั้งที่ นางโซซิดา แก้วสว่าง ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 67 ปี (21 มิถุนายน 2562) ได้เล่าว่า

“วันนี้ได้พาหลานมากราบไหว้เจ้าพ่อเสือ เพื่อขอพรจากท่านให้ท่านคุ้มครองชีวิตของเราให้มีความสุข ได้สอนให้หลานขั้นตอนการไหว้เทพเจ้าและบอกเขาด้วยว่าเทพเจ้าองค์นี้เคยใคร สอนให้เขาต้องนับถือและเคารพเทพเจ้าต่าง ๆ ทำให้เขาได้เรียนรู้วัฒนธรรมจีนพอโตขึ้นเขาก็มาไหว้เองได้ ก็เหมือนเป็นการทำบุญให้เขาเอง”

จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ในชุมชนชาวจีน คนไทยเชื้อสายจีนยังคงพาลูกหลานมากราบไหว้ที่ศาลเจ้า และสั่งสอนประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวกับเทพเจ้าต่าง ๆ ให้ลูกหลาน ซึ่งเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมจีนในครอบครัว จะทำให้วัฒนธรรมจีนที่เกี่ยวกับความเชื่อต่อเทพเจ้าทั้งจีนและไทยภายในศาลเจ้าพ่อเสือได้มีการสืบทอดสู่รุ่นต่อรุ่น

ตั้งที่ นายนทวัฒน์ ฤทธิชัย ผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 48 ปี (21 มิถุนายน 2562) ได้เล่าว่า

“ตอนเด็ก ๆ อาม่าอากงพาผมมาไหว้ที่ศาลเจ้านี้บ่อย จึงทำให้ผมได้รู้จักเจ้าพ่อเสือ ตัวเหล่าเอี้ยและเทพเจ้าต่าง ๆ อาม่าอากงเล่าประวัติความเป็นมาของเทพเจ้าภายในศาลให้บ่อย ทำให้ผมนับถือและเคารพเทพเจ้าในศาล ตอนนี้อยู่ผมก็พาลูกมาไหว้บ้าง โดยเฉพาะในเทศกาลตรุษจีนก็มาทั้งครอบครัว สอนให้ลูกได้รู้จักวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสืบทอดต่อกันมา”

จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ความเชื่อที่เกี่ยวกับเทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อเสือได้สืบทอดต่อกันอยู่ในครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างต่อเนื่อง คนจีนรุ่นเก่าได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมความเชื่อทั้งจีนและไทยให้ลูกหลานฟังบ่อย จึงทำให้ลูกหลานชาวจีนเกิดความนับถือเทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้า ปัจจุบันนี้ลูกหลานชาวจีนก็ยังคงปฏิบัติกรไหว้และเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า ทำให้วัฒนธรรมไทยจีนมีความยั่งยืนในสังคมไทย

บทบาทด้านการสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีน สรุปได้ว่า ปัจจุบันนี้ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่รวมทั้งชาวไทยยังคงมีความเคารพนับถือเทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสืออย่างเห็นได้ชัด และยังคงปฏิบัติกรไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสั่งสอนให้ลูกหลานได้รู้จักวัฒนธรรมความเชื่อทั้งไทยและจีนที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือ ทำให้วัฒนธรรมไทยจีนในด้านความเชื่อที่ผสมผสานได้สืบทอดต่อรุ่นสู่รุ่น โดยไม่ได้สูญหายไปตามกาลเวลา

ดังนั้น บทบาทด้านวัฒนธรรมสามารถสรุปได้ว่า ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือนั้นทำให้วัฒนธรรมไทยจีนได้ผสมผสานกันอย่างเห็นได้ชัด ชาวจีนอพยพได้นำวัฒนธรรมจีนเข้ามาในไทย ซึ่งก็ได้เกิดการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนไทย จึงทำให้ทั้งความเชื่อและพิธีกรรมไทย-จีนเกิดการผสมผสานกันอย่างกลมกลืน สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-จีน ซึ่งปัจจุบันความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือนั้นก็ถือเป็นเครื่องมือในการสืบทอดวัฒนธรรมไทยจีน ทำให้ลูกหลานชาวจีนรวมทั้งชาวไทยยังคงช่วยกันปฏิบัติรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีนนี้ต่อ ทำให้วัฒนธรรมไทยจีนมีความยั่งยืนในสังคมไทย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย 2) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 32 คน รวมทั้งการสังเกตการณ์ การศึกษาข้อมูลเอกสารและเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ดังสรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

5.1.1 ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย

ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าเป็นศาลเจ้าพ่อเสือที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงที่สุดในสังคมไทย ได้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2377 ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 468 ถนนตะนาว แขวงวัดมเหยงคณ์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ภายในศาลเจ้ามีเทพเจ้าสำคัญ 6 องค์ คือ เจ้าพ่อเสือ ตัวเหล่าเอี้ย ไฉชิงเอี้ย เจ้าพ่อหังเจีย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ส่วนศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้าก็เป็นศาลเจ้าพ่อเสือที่มีชื่อเสียงและมีคนรู้จักกันมากในสังคมไทย ได้สร้างในสมัยที่มี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2502 - 2506) ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 198 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ภายในศาลเจ้ามีเทพเจ้าสำคัญ 4 องค์ คือ เจ้าพ่อเสือ ตัวเหล่าเอี้ย เจ้าพ่อขุนด่าน พระสังกัจจายน์ ศาลเจ้าพ่อเสือทั้งสองแห่งสร้างตามรูปแบบของสถาปัตยกรรมจีนที่แสดงถึงความเป็น สิริมงคล

เจ้าพ่อเสือเป็นเทพเจ้าที่มีความโดดเด่นในด้านความเชื่อของศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย เนื่องจากมีความศักดิ์สิทธิ์ในหลายเรื่อง เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวจีนและชาวไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในสังคมไทยมีความเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือเป็นเทพเจ้าที่สามารถปัดเป่าสิ่งไม่ดีและให้พรในด้าน อำนาจบารมี เนื่องจากเป็นสัตว์ที่น่าเกรงขามอีกทั้งยังสามารถคุ้มครองชีวิตของผู้ศรัทธาในด้านต่าง ๆ โดยมีตำนานเล่าขานถึงเจ้าพ่อเสือว่า ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) มีชายผู้คนหนึ่งซึ่งเป็นบุตรชายของนางผ่อง ถูกเสือกัดตาย ชาวบ้านจึงตัดสินใจว่าจะฆ่าเสือ แต่นางผ่อง เกิดความสมสารจึงขอรับเสือไปเลี้ยงแทนลูกที่เสียชีวิต ซึ่งหลังจากเสือมาที่หมู่บ้านก็ได้ปัดเป่าสิ่งไม่ดี

ทำให้ชีวิตของชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข เวลาผ่านไป 7 ปี นางผ่องถึงแก่กรรม เสื้อตัวนี้ได้กระโจนเข้าไปในกองไฟเพื่อตายตามนางผ่อง ชาวบ้านประทับใจกับความกตัญญูและความดีของเสื้อ จึงร่วมกันสร้างเป็นอนุสรณ์บริเวณใกล้กับวัดมหารณพาราม ก็คือศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้า ภายในศาลเจ้าพ่อเสื่อยังมีเทพเจ้าอีกองค์หนึ่งที่ที่มีความสำคัญเช่นกันคือ เทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยหรือคนจีนเรียกว่า “เสวียนเทียนช่างตี้ (玄天上帝) เป็นประธานของศาลเจ้าพ่อเสื้อที่ชาวแต้จิ๋วได้อัญเชิญมาจากจีน ตัวเหล่าเอี้ยได้บำเพ็ญเพียรแบบเต๋า ปกป้องทางเหนือของประเทศจีน ท่านยังรับหน้าที่ไปปราบปีศาจจนสำเร็จ และได้บำเพ็ญตะบะสำเร็จเป็นเซียนที่ภูเขาดงซานของประเทศจีน ชาวไทยและชาวจีนเชื่อกันว่าตัวเหล่าเอี้ยมีความศักดิ์สิทธิ์ในหลายเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องขอบุตร ซึ่งในสังคมไทยประชาชนมักจะเข้าใจผิดว่าเจ้าพ่อเสื้อกับเทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยเป็นองค์เดียวกัน

เจ้าพ่อเสื้อ เทพเจ้าตัวเหล่าเอี้ยและเทพเจ้าอื่น ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสื้อทำให้ผู้คนในสังคมเกิดความเชื่อต่าง ๆ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประการ คือ 1) การงาน เจ้าพ่อเสื้อสามารถให้พรในด้านอำนาจบารมีและทำให้การงานก้าวหน้า ผู้ที่ประสงค์จะหางานที่ดีหรือเลื่อนตำแหน่ง นิยมมาถวายเจ้าพ่อเสื้อเพื่อขอพรให้การงานหน้าที่มีความก้าวหน้า 2) การขอบุตร ในคืนวันที่ 15 ค่ำ เดือน 1 ตามปฏิทินจีน คือเทศกาล “เวียนเซียว” (元霄) หรือคนไทยเรียกกันว่า “วันจับโหงว ” ประชาชนที่ยังไม่มีลูกหรือต้องการมีลูกมาก ๆ สามารถถวายตัวเหล่าเอี้ยด้วยสิ่งโตน้ำตาลเพื่อขอบุตร 3) เรื่องสุขภาพ เนื่องจากเจ้าพ่อเสื้อสามารถปัดเป่าสิ่งไม่ดี จึงมีความศักดิ์สิทธิ์ในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ศรัทธา ใครที่มีโรคไม่หายสามารถมาขอพรจากเจ้าพ่อเสื้อ เพื่อให้หายจากความเจ็บป่วย 4) โชคลาภ เจ้าพ่อเสื้อและไฉเซียงเอี้ยมีความศักดิ์สิทธิ์ในด้านโชคลาภ ผู้ที่ประกอบการค้าขายหรือทำธุรกิจนิยมมาไหว้เพื่อขอให้การค้าขายราบรื่น มีความเจริญร่ำรวย 5) การศึกษา เจ้าพ่อเสื้อมีความศักดิ์สิทธิ์ในด้านการศึกษา ใครที่กำลังจะเตรียมสอบต่าง ๆ นิยมมาไหว้เจ้าพ่อเสื้อเพื่อสอบได้คะแนนดีหรือสอบผ่าน ซึ่งความเชื่อที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการต้องขึ้นอยู่กับการบนบานอธิษฐานจากใจของผู้ศรัทธา

ความเชื่อทั้ง 5 ประการ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสื้อทำให้เกิด 6 พิธีกรรมตามวันสำคัญต่าง ๆ ของศาลเจ้า คือ 1) พิธีกรรมวันจับโหงว จัดขึ้นหลังตรุษจีน 15 วัน คืนวันที่ 15 เดือน 1 ตามปฏิทินจันทรคติจีน ซึ่งเป็นเทศกาล “ง่วงเซียว” (元霄) ในวันจัดพิธีมีเครื่องไหว้พิเศษคือเจดีย์น้ำตาลและสิ่งโตน้ำตาล ผู้ศรัทธาที่ประสงค์จะได้ลูก นิยมมาถวายสิ่งโตน้ำตาลแต่ตัวเหล่าเอี้ยเพื่อขอบุตร นอกจากนี้ยังมีประชาชนมาถวายเจดีย์น้ำตาลเพื่อขอให้การงานก้าวหน้า การค้าขายร่ำรวย 2) พิธีกรรมวันเกิดเจ้าพ่อเสื้อ เป็นวันคล้ายวันสมโภชเจ้าพ่อเสื้อหรือเรียกว่าวันที่เจ้าพ่อเสื้อเปิดเขี้ยวตรงกับวันที่ 6 มีนาคม ประชาชนนิยมมาขอพรและแก้บนในวันเกิดเจ้าพ่อเสื้อ โดยนำหมูทั้งตัวหรือหัวหมูและของเซ่นไหว้ต่าง ๆ มาถวายเจ้าพ่อเสื้อ 3) พิธีกรรมแห่เจ้า จัดขึ้นในช่วงเทศกาลกินเจเป็นการอัญเชิญองค์ตัวเหล่าเอี้ย องค์เจ้าพ่อเสื้อ และองค์เทพต่าง ๆ เสด็จแห่เจ้าประจำปี (圣驾出游) เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและน้อมระลึกถึงวันที่องค์ตัวเหล่าเอี้ยสำเร็จเป็นเซียนใน โดยอัญเชิญองค์เทพองค์

ต่าง ๆ ออกแท่งนอกลูกศรเจ้า เพื่อเสด็จโปรดแผ่เมตตาให้ประชาชน มีการจัดขบวนแห่ และยังมี การแสดงของคณะมังกร คณะสิงโต ฯลฯ หน้าศาลเจ้าพ่อเสือด้วย 4) พิธีกรรมสวดมนต์และเวียนเทียน เป็นพิธีที่ลูกศิษย์และผู้ศรัทธาร่วมกันใส่ชุดขาว สวดคำสวดสรวายตัวเหล่าเอี้ย และเวียนเทียนขอพร เป็นการเฉลิมฉลององค์ตัวเหล่าเอี้ยสำเร็จเป็นเขียน ตรงกับวันที่ 9 ของเดือน 9 ตามปฏิทินจีน ซึ่งศาลเจ้า จะจัดพิธีสวดมนต์ เวียนเทียน ทั้งหมด 3 วัน 5) พิธีลอยกระทงเป็นพิธีที่จัดขึ้นในวันที่ 6 เดือน 10 ตามปฏิทินจันทรคติจีน ที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเชิงสะพานพุทธ ฝั่งธนบุรี ในวันงานจะมีขบวนเสด็จของ คณะโหล่แก้วและคณะศิษย์ และพระสามองค์สวดมนต์ อุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณไร้บ้านไปเกิดในภพภูมิที่ดี 6) พิธีเทกระจาด จัดขึ้นในวันที่ 7 เดือน 10 ตามปฏิทินจันทรคติจีน ซึ่งตามประเพณีของจีนมีวันทิ้งกระจาด เป็นวันที่ 15 เดือน 7 ตามปฏิทินจันทรคติจีน เป็นพิธีที่มีพระสงฆ์สวดพระพุทธรูปมนต์ อุทิศส่วนกุศลให้ วิญญาณไร้บ้านไปเกิดในภพภูมิใหม่ และแจกทานให้ผู้ยากไร้ ถือเป็นการทำบุญครั้งใหญ่ของศาลเจ้า

5.1.2 บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ สามารถกล่าว ได้ว่า ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ มีบทบาทในด้านต่าง ๆ ต่อสังคมไทย อย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยสรุปดังต่อไปนี้

บทบาทด้านจิตใจ การทำให้จิตใจสงบและช่วยให้กำลังใจในการดำรงชีวิต การนับถือ และการปฏิบัติกรไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ภายในศาลเจ้าพ่อเสือ สามารถทำให้ผู้ศรัทธารู้สึกจิตใจสงบสุข และมีกำลังใจในการดำรงชีวิต เพราะเมื่อคนในสังคมเผชิญกับปัญหาหรือความกดดันต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและจิตใจ มักจะต้องพึ่งพาความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้า ทำการขอพรเพื่อทำให้ตนรู้สึกสบายใจ มีความหวังและพลังไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ความเชื่อความศรัทธานั้นผลักดันให้พวกเขาตั้งสติได้ใน ขณะที่เกิดความเดือดร้อนและมองโลกในแง่ดี เมื่อปัญหาเกิดขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต จะเห็นได้ว่า ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือมีความสำคัญต่อด้านจิตใจของคนในสังคม สามารถทำให้ ผู้คนใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

บทบาทต่อสังคม เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชนและ เกิดการแบ่งปันและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือ สามารถทำให้คนในสังคมที่มีความเชื่อเดียวกันได้มารวมตัวกัน พบปะกัน แสดงความเคารพนับถือต่อ เทพเจ้าต่าง ๆ ซึ่งผู้ศรัทธาจะรู้สึกมีความใกล้ชิดกับคนที่มีความเชื่อความศรัทธาเดียวกัน ทำให้เกิด การพูดคุยกันและช่วยเหลือกันประกอบพิธี ศาลเจ้าพ่อเสือถือเป็นศูนย์รวมใจที่สร้างความสามัคคี ระหว่างผู้คนในสังคม นอกจากนี้ การมากราบไหว้ทำบุญและเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้ายัง สามารถทำให้ผู้ศรัทธาเรียนรู้กระทำความดีจากเทพเจ้าและผู้ที่มีน้ำใจ รวมทั้งอาสาสมัครที่แบ่งปัน ความสุขให้คนอื่น ทำให้ผู้ยากไร้ได้รับการช่วยเหลือและการสนับสนุนจากสังคม ทำให้คนในสังคมรู้สึก อยู่ในครอบครัวที่มีความอบอุ่น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อสังคม

บทบาทต่อเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณศาลเจ้าและช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้ที่มากราบไหว้ที่ศาลเจ้าพ่อเสือมักจะซื้อเครื่องไหว้จากร้านค้าใกล้ศาล เมื่อไหว้เสร็จก็จะทานข้าวในบริเวณใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังได้ซื้อหอยหรือซื้อของชำต่าง ๆ ซึ่งทำให้การค้าขายบริเวณใกล้ศาลเจ้ามีความคึกคัก สร้างอาชีพใหม่ให้ชาวบ้านในชุมชน และทำให้พวกเขาสามารถสร้างรายได้เสริม โดยเฉพาะในเทศกาลและวันจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า จะมีนักท่องเที่ยวที่มาจากทั้งภายในและภายนอกประเทศจำนวนมาก ทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าแห่งนี้ได้เผยแพร่ออกไปทำให้คนข้างนอกได้รู้จักศาลเจ้าพ่อเสือ จนส่งผลในเศรษฐกิจในชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง

บทบาทด้านวัฒนธรรม การผสมผสานวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนและการสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีน ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือนั้นทำให้วัฒนธรรมไทยจีนได้ผสมผสานกันอย่างเห็นได้ชัด ชาวจีนอพยพได้นำวัฒนธรรมจีนเข้ามาในไทย ซึ่งก็ได้เกิดการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนไทย จึงทำให้ทั้งความเชื่อและพิธีกรรมไทย-จีนเกิด การผสมผสานกันอย่างกลมกลืนสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-จีน ซึ่งปัจจุบันความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือนั้นก็ถือเป็นเครื่องมือในการสืบทอดวัฒนธรรมไทยจีน ทำให้ลูกหลานชาวจีนรวมทั้งชาวไทยยังคงช่วยกันปฏิบัติรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมไทย-จีนนี้ต่อไป ทำให้วัฒนธรรมไทยจีนมีความยั่งยืนในสังคมไทย

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า ศาลเจ้าพ่อเสือเป็นที่ประดิษฐานของเจ้าพ่อเสือ ตัวเหล่าเอี้ยและเทพเจ้าต่าง ๆ ชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นรูปเคารพจึงได้สร้างศาลเจ้าขึ้นมาเพื่อสักการบูชาเทพเจ้าเพื่อคุ้มครองชีวิตให้อยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งความเชื่อที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทยประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การงาน การขอบุตร เรื่องสุขภาพ โชคลาภ และการการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรณี ชูจิรวงศ์ (2552 : 1) กล่าวว่า ความเชื่อ คือพลังที่จะสร้างสิ่งต่าง ๆ มนุษย์สร้างโลก ความเป็นจริงของมนุษย์จากสิ่งที่ตกลงใจแล้วว่าจะเชื่อความเชื่อทุกเรื่องที่อยู่ลึกในจิตใจ และผลักดันให้เกิดเป็นการกระทำ ในงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าเนื่องจากผู้ศรัทธามีความเชื่อต่อเจ้าพ่อเสือว่า ท่านมีความศักดิ์สิทธิ์ในการคุ้มครองชีวิตในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นพลังที่ทำให้ผู้ศรัทธาร่วมกันสร้างศาลให้ท่าน จึงมีความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือ 5 ประการเกิดขึ้นและอยู่ในใจของผู้ศรัทธาทุกคน ผลักดันให้พวกเขาเกิดความเคารพนับถือต่อเทพเจ้าและการกระทำที่มาราบไหว้เทพเจ้าเพื่อขอพร

พิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือมี 6 พิธีกรรม คือ 1) พิธีกรรมในวันจับโหงว เป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับการขอลูก ผู้ศรัทธาจะนำสิ่งโตน้ำตาลหรือสิ่งโตเจดีย์มาราบไหว้ตัวเหล่าเอี้ยเพื่อขอลูกหรือพรในด้านอื่นหลังตรุษจีน 15 วัน 2) พิธีกรรมวันเกิดเจ้าพ่อเสือ เป็นวันคล้ายวันสมโภช

เจ้าพ่อเสือ ตรงกับวันที่ 6 มีนาคม ประชาชนนิยมมาขอพรและแก้บนในวันเกิดเจ้าพ่อเสือ โดยนำหมูทั้งตัว หรือหัวหมูและของเซ่นไหว้ต่าง ๆ มาถวายเจ้าพ่อเสือ 3) พิธีกรรมแห่เจ้า เป็นพิธีกรรมที่มีขบวนแห่ โดยอัญเชิญองค์เทพต่าง ๆ เสด็จแห่เจ้าประจำปี เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและน้อมระลึกถึงวันที่ องค์ตัวเหล่าเอี้ยสำเร็จเป็นเซียน 4) พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียน เป็นพิธีกรรมที่ผู้ศรัทธาร่วมกันสวดมนต์ เวียนเทียนเพื่อระลึกองค์ตัวเหล่าเอี้ยสำเร็จเป็นเซียน 5) พิธีกรรมลอยกระทง เป็นพิธีที่ทำบุญให้แก่ วิญญาณไร้บ้าน 6) พิธีกรรมเทกระเจาด เป็นพิธีที่มีพระสวดมนต์ อุทิศให้วิญญาณไร้บ้านเกิดใหม่ และแจกทานให้ผู้ยากจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Liyu Huang (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับไต้ฮงกงในสังคมไทย: กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานคร พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ตามเทศกาล เพื่อรำลึกไต้ฮงกง จะมีการประกอบพิธีกรรมเทศกาล ตรุษจีน เทศกาลทิ้งกระจาด และเทศกาลกินเจทุกปี จะเห็นได้ว่า พิธีกรรมแห่เจ้า พิธีกรรมสวดมนต์ เวียนเทียน เป็นพิธีกรรม เพื่อรำลึกตัวเหล่าเอี้ย วันจับโหง่วจัดขึ้นในเทศกาลง่วงเซียว เหมือนพิธีกรรมที่ เกี่ยวกับไต้ฮงกงในสังคมไทยที่จัดขึ้นตามเทศกาลต่าง ๆ แต่วันเกิดของเจ้าพ่อเสือ พิธีกรรมลอยกระทง พิธีกรรมเทกระเจาด เป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นตามวันพิเศษในความเชื่อของผู้ศรัทธา

5.2.2 บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีต่อสังคมไทย

จากการศึกษาพบว่า ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือ เป็นวัฒนธรรมที่ สืบทอดต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน มีบทบาทต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทด้านจิตใจ การทำให้สบายใจและช่วยให้กำลังใจในการดำรงชีวิต 2) บทบาทด้าน สังคม เป็นศูนย์รวมใจสร้างความสามัคคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน ทำให้เกิดการแบ่งปันและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคม 3) บทบาทด้านเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับชุมชนบริเวณศาลเจ้าและช่วย ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4) บทบาทด้านวัฒนธรรม การผสมผสานวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีน และด้านการสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูสังฆรักษ์ จักรกฤษณ์ภุณีบุญโญ (2550 : 10-110) กล่าวว่าพิธีกรรมมีบทบาท 3 ข้อ ได้แก่ 1. พิธีกรรมเป็นจุดนัดพบ ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ คนมักจะมาร่วมกันประกอบพิธีกรรม คือ เป็นจุดรวมให้คนมาทำ กิจกรรมร่วมกัน ถือได้ว่าพิธีกรรมเป็นจุดรวมหรือนัดให้คนมารวมกัน 2. พิธีกรรมเป็นเครื่องนำศรัทธาที่ จะพาให้เข้าถึงธรรมที่สูงขึ้นไปเมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมหรือประกอบพิธีกรรมจะทำให้เกิดความซาบซึ้งใจ และความสบายใจ 3. พิธีกรรมเป็นรูปแบบที่จะสื่อธรรมสำหรับคนหมู่มากและเป็นทางที่จะสื่อธรรมแก่คนเหล่านั้นได้ ในงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่า พิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าพ่อเสือทำให้ผู้ศรัทธาได้มา รวมตัวกันประกอบพิธีกรรม ทำให้เกิดความสามัคคีกันในสังคม การที่ผู้ศรัทธาได้ขอพรจากเทพเจ้า สามารถทำให้จิตใจสงบและเกิดความสบายใจ นอกจากนี้พิธีกรรมเทกระเจาดของศาลเจ้าพ่อเสือเป็น แบบอย่างแห่งการทำความดีที่สอนให้ผู้ศรัทธารู้จักการแบ่งปัน ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Zhong Yulu (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมของ

คนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช พบว่า บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมมี 4 ด้าน ได้แก่ บทบาทต่อมนุษย์ในด้านจิตใจและวิถีชีวิต บทบาทด้านเศรษฐกิจในด้านการค้าขายและการท่องเที่ยว บทบาทต่อสังคมในด้านคุณธรรมจริยธรรมและการเป็นศูนย์รวมจิตใจ สร้างความสามัคคีในสังคม และบทบาทต่อวัฒนธรรมในด้านการสืบทอดวัฒนธรรมและด้านการผสมผสานวัฒนธรรมไทย ซึ่งในงานวิจัยนี้มีความเหมือน คือ ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทยมีบทบาทต่อสังคมในด้านจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม

5.2.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อไปนี้

1. ควรศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในกรุงเทพฯ เพิ่มเติม (เช่น ศาลเจ้าพ่อเสือบางแค ศาลเจ้าพ่อเสือคลองสาน)
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในกรุงเทพฯ กับต่างจังหวัด

บรรณานุกรม

- กานต์สิริ โรจนสุวรรณ. (2550) **ความเชื่อพลังมหัศจรรย์ในจิตใต้สำนึกของคุณ**. กรุงเทพมหานคร : ต้นไม้.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2553) **การสื่อสารในพิธีกรรม พิธีกรรมในการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กนกพร เจริญแสนสวย (2557) **การศึกษามิติสัมพันธ์ของความเชื่อส่วนบุคคลในเทพเจ้ากวนอู สำหรับการสร้างแรงผลักดันทางธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนย่านเยาวราช**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน) นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กุมารจีวัน ศุภครันย์. (2552) **ท่องเยาวราชไหว้เจ้า 9 ศาล**. กรุงเทพมหานคร : แบร์รี่ พับ.
- กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม. (2552) **พิธีกรรมและประเพณี 9-10**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ขรรค์ชัย อภิสุภาพ (2547) **ความเชื่อที่เกี่ยวกับศาลเจ้าจีนในเทศบาลสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จ่านงศรี รัตน์ิน (หาญเจนลักษณ์). (2542) **ตุงनावากกลางมหาสมุทร พิมพ์ครั้งที่ 3**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์.
- เจริญ ต้นมหาพราน. (2547) **ศาลเจ้าจีนศักดิ์สิทธิ์ในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : พรินต์ติ้ง.
- เฉลิมรัฐ ขนอม. (2544) **ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าแม่กวนอิมของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ฐาปนี (นามแฝง). (2549) **พิธีกรรมและความเชื่อท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : ไสภณการพิมพ์.
- ฐิตาพร ตรียินดี. (2557) **บทบาทเจ้าแม่เบิกไพรอำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เดือน คำดี (2541) **ศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดนศิตา พรหมสุวรรณ. (2551) **ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิดและการตายของชาวบ้านอำเภอนาหม่อมจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ถ้วน ลี เสง และ บุญยิ่ง ไร่สุขสิริ. (2543) **ความเป็นมาของวัดจีนและศาลเจ้าจีน**. กรุงเทพมหานคร : ส่องสยาม.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นภัสวรรณ สุภาทิตย์. (2557) **พิธีกรรมศพของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์
ปร.ด. (สาขาวิชาไทยศึกษา) จังหวัดชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.
- นุกูล ธรรมจง. (2556) **บทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของศาลเจ้าจีนในเขตเทศบาลเมืองโพธาราม
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาจีนในระบบเศรษฐกิจโลก)
ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เนตรนภา แก้วแสงธรรม ยานะโชโกวา. (2554) **ไหว้เทพเจ้า 9 ศาลจีนมงคล**. กรุงเทพมหานคร :
อมรินทร์.
- บุญมี แทนแก้ว. (2547) **ประเพณีและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- ปิยะแสง จันทร์วงศ์ไพศาล. (2553) **108 สิ่งมงคลจีน**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ผาสุก สุทเมธา. (2535) **คติชาวบ้านกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. (2542) กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- พรธณี ชูจิรวงศ์. (2552) **พลังการขอบุคุณ**. กรุงเทพมหานคร : ต้นไม้.
- พระครูวุฒิชัยธรรมสถิต. (2547) **ความเชื่อและพิธีกรรมเรื่องความตายของชุมชนปากห้วยปากคาน
ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย**. จังหวัดเลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พระครูสังข์ รักรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญญา. (2550) **เทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมณฑล ชูโตศรี. (2549) **ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต
ของคนไทยเชื้อสายจีนอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาสังคม
ศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรศักดิ์ พรหมแก้ว. (2544) **ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผีกับบทบาททางสังคมของไทย
ที่ถือศาสนาพุทธในภาคใต้**. สารนิพนธ์ สวช. (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ)
กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ยศ สันตสมบัติ. (2540) **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่ง สุจินนัทกุล. (2552) **การศึกษาเพื่อเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์ศาลเจ้าจีนในกรุงเทพฯ ที่สร้างขึ้น
ในช่วงรัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 5**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาสถาปัตยกรรม)
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รดพร ปัทมเจริญ. (2544) **บทบาทของศาลเจ้าจีนในการธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ : ศึกษากรณี
ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชามานุษยวิทยา)
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รวม วัชรประดิษฐ์. (2553) **เบญจภาคี**. กรุงเทพมหานคร : คเนศ์พร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิกรม กรุงแก้ว. (2556) **ความเชื่อและพิธีกรรมโนราโรงครู : กรณีศึกษาอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีระพล ภูวนนท์. (2548) **ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระพุทธรูปหลวงพ่อสองพี่น้องบ้านหนองเขียด อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น**. จังหวัดเลย : สถาบันราชภัฏเลย.
- ศิริภาพร ณ ถลาง. (2548) **ทฤษฎีคติชนวิทยา : วิถีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้านพิมพ์ครั้งที่ 3**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมฤทธิ์ สุภามา. (2548) **บทบาทเจ้าพ่อกวนเจ้าแม่นางเทียมต่อชุมชน : กรณีอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยศึกษาเพื่อเพื่อการพัฒนา) เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สัจจกร นิลกาญจน์. (2561) **วัฒนธรรมความเชื่อกับการจัดการศรัทธาของชุมชน**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สร้อยญา แสงลับ. (2548) **ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับเจ้าพ่อพระยาศรีโตนของชุมชน ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย**. จังหวัดเลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สาโรจน์ มณีรัตน์. (2561) **ศาลเจ้าเงินในกรุงเทพฯ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- สุริยา รัตน์กุล. (2549) **พิธีกรรมในศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุภาวดี เจริญเศรษฐมท. (2548) “ความเชื่อ : มิติแห่งเหตุผลและความมกมาย” **วารสารรามคำแหง**. 22 (3) .
- สุวรรณ สุวรรณเวช. (2546) **พื้นฐานความเชื่อของคนไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2552) **ความสัมพันธ์วัฒนธรรมไทย-จีน**. สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สร้อยสุดา ไชยเหล็ก. (2558) **ตำนานไต้ส่วยเอี้ยะ 60 องค์และพิธีแก้ปีชงในศาสนสถานจีนในสังคมไทยร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิวัฒน์ สุธรรมดี. (2558) **คติชนวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- Liyu Huang. (2561) **ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับไต้ฮงกงในสังคมไทย : กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Long Gaoyun. (2557) **ศาลเจ้าหน้าจางาให้จื้อ : ความเชื่อรูปเคารพและบทบาท**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยศึกษา) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Yulu Zhong. (2562) **ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Linyu Shan. (2561) **การศึกษาความเชื่อที่เกี่ยวกับมาจู่ของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิ๋ว : กรณีศึกษาเฉพาะย่านเยาวราชของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ) สาธารณรัฐประชาชนจีน : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกวางสี.

ฐานข้อมูลออนไลน์

- ณัฐพงษ์ สังก์กลิ่นหอม (ม.ป.ป.) “ความหมายของพิธีกรรมและศาสนาพิธี” **วิชาวิถีธรรมวิถีไทย**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/nathphngssangkhklinhxmiom> (8 สิงหาคม 2562)
- เทพสงวน กิตติพันธุ์ (ม.ป.ป.) “ประโยชน์และโทษที่จะได้รับจากความเชื่อ” **ความเชื่อ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : https://www.stou.ac.th/Offices/rdec/udon/upload/societies9_10.html (15 สิงหาคม 2562)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 18 ตุลาคม 2562

ชื่อเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือในสังคมไทย :
กรณีศึกษาเฉพาะกรุงเทพมหานคร

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MISS YANG HAIYAN

คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเอลซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพัยค์ม)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 18 ตุลาคม 2562

เลขที่รับรอง

อ.866/2562

วันที่ให้การรับรอง: 18 ตุลาคม 2562

วันหมดอายุใบรับรอง: 17 ตุลาคม 2564

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเสือ

1. คำถามสำหรับผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

- 1) ชื่อ นามสกุล อายุ เชื้อชาติ เป็นคนที่ไหน ศาสนา
- 2) ดูแลศาลเจ้าแห่งนี้มานานหรือยัง ก็ปีแล้ว
- 3) ทำไมท่านถึงมารับช่วงต่อในการดูแลศาลเจ้า
- 4) ศาลเจ้านี้เปิดปิดกี่โมง ในวันหยุดให้คนเข้ามากราบไหว้ไหม
- 5) ท่านช่วยเล่าประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าได้ไหม
- 6) เจ้าพ่อเสือได้มาประดิษฐานที่นี่ได้อย่างไร ช่วงเวลาใด
- 7) ภายในศาลมีเทพเจ้าเสือเป็นองค์ประธานใช่ไหม แล้วยังมีเทพองค์ใดอีกบ้าง
- 8) ภายในศาลเจ้าทำไมยังมีเทพเจ้าองค์อื่นด้วย เพราะอะไร
- 9) คนในพื้นที่นี้มีประวัติความเป็นมาอย่างไร ทำไมมาตั้งศาลที่นี่
- 10) ท่านมีความเชื่ออย่างไรบ้างที่เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือ หรือเทพองค์อื่น ๆ ภายในศาลเจ้า
- 11) สามารถขอพรอะไรบ้างจากเจ้าพ่อเสือ สิ่งไหนที่ขอพรได้ และสิ่งไหนที่ขอพรไม่ได้
- 12) มีพิธีกรรมใดบ้างในรอบ 1 ปี และจัดในเดือนใด แต่ละพิธีกรรมจัดเพื่ออะไร มีความเชื่ออย่างไร
- 13) พิธีกรรมที่ใหญ่ที่สุดของศาลคืออะไร มีขั้นตอนอะไรบ้าง
- 14) ของเซ่นไหว้ในพิธีกรรมมีอะไรบ้าง และมีขั้นตอนการไหว้อย่างไรบ้าง
- 15) ของเซ่นไหว้เจ้าพ่อเสือในวันธรรมดาต่างจากวันพิเศษอย่างไร
- 16) ช่วงไหนมีคนมาบูชากราบไหว้มากที่สุด
- 17) ข้อห้ามในการประกอบพิธีกรรมมีอะไรบ้าง
- 18) คนที่มากราบไหว้ส่วนใหญ่จะทำอาชีพอะไร และมาขอพรอะไรบ้าง และต้องถวายของเซ่นไหว้อะไร
- 19) มีเครื่องรางของขลังใดบ้างที่เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือ ที่คนมากลับหัวนิยมนำกลับไปบูชา มีความเชื่ออย่างไรบ้าง
- 20) ศาลเจ้ามีการก่อตั้งมูลนิธิ หรือบริจาคเงินช่วยเหลือคนยากไร้ในสังคมไทยบ้างไหม
การมีศาลเจ้าช่วยส่งเสริมการมีอาชีพของคนภายนอกไหม
- 21) ศาลเจ้าสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านอย่างไร
- 22) ศาลแห่งนี้มีนักท่องเที่ยวมากกราบไหว้เจ้าพ่อเสือบ้างไหม ส่วนใหญ่เป็นคนชาติใด และวันไหนคนมากราบไหว้มากที่สุด
- 23) ท่านคิดว่าศาลเจ้ามีความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างจากช่วงแรกที่มีศาลเจ้าแห่งนี้เทียบกับปัจจุบัน

- 24) คนมากราบไหว้เปลี่ยนแปลงไปบ้างไหม ส่วนใหญ่เป็นคนไทยหรือต่างชาติ ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยไหนบ้าง ที่ท่านเห็นจากสายตา
- 25) ท่านมีการประชาสัมพันธ์ศาลเจ้าแห่งนี้อย่างไรบ้าง เช่น สื่อเอกสาร เฟซบุ๊ก เป็นต้น

2. คำถามสำหรับผู้ที่มาสักการะที่ศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

- 1) ชื่อ นามสกุล อายุ เชื้อชาติ ศาสนา เป็นคนที่ไหน
- 2) ท่านรู้จักเจ้าพ่อเสือได้อย่างไร
- 3) ท่านรู้จักศาลเจ้านี้ได้อย่างไร
- 4) ท่านมาศาลเจ้านี้ส่วนใหญ่ท่านมากับใคร และมาบ่อยแค่ไหน
- 5) ท่านมีความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้านี้อย่างไรบ้าง
- 6) ท่านมากราบไหว้เจ้าพ่อเสือ เพื่อหวังจะให้เกิดผลสิ่งใดกับตัวท่านหรือครอบครัว ท่านรู้สึกอย่างไร หลังจากกราบไหว้และขอพรจากเจ้าพ่อเสือ
- 7) หากการขอพรสมหวังท่านจะกลับมาถวายอะไรแก่เจ้าพ่อเสือ
- 8) ท่านเคยเข้าร่วมพิธีกรรมของศาลเจ้านี้ไหม ถ้าเคยเป็นพิธีกรรมอะไร และท่านรู้สึกอย่างไร เมื่อได้มาเข้าร่วมพิธีกรรม
- 9) ท่านรู้จักพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีอะไรบ้าง
- 10) ท่านได้บูชาพวกเครื่องรางของขลังที่เกี่ยวกับเทพเจ้าเสือบ้างไหม คืออะไร
- 11) ท่านเชื่อว่าบูชาหรือนำติดตัวนั้น ท่านเชื่อว่าจะเกิดผลอย่างไรกับตัวท่านบ้าง
- 12) ท่านรู้จักศาลเจ้าพ่อเสือที่อื่น ๆ บ้างไหม

3. คำถามสำหรับพ่อค้าแม่ค้าศาลเจ้าพ่อเสือเสาชิงช้าและศาลเจ้าพ่อเสือบางหว้า

- 1) ชื่อ นามสกุล อายุ เชื้อชาติ ศาสนา เป็นคนที่ไหน
- 2) ทำไมท่านจึงได้มาเปิดร้านค้าที่นี่
- 3) ท่านขายของอะไรบ้าง เกี่ยวกับเจ้าพ่อเสือไหม
- 4) ท่านรู้จักเจ้าพ่อเสือได้อย่างไร
- 5) ท่านมีความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเสืออย่างไรบ้าง
- 6) คนที่มาไหว้ศาลเจ้านี้ ส่วนใหญ่จะขอเรื่องอะไร
- 7) ท่านมากราบไหว้เจ้าพ่อเสือบ่อยแค่ไหน ท่านเชื่อว่าการมาไหว้จะช่วยอะไรท่านบ้าง และของเซ่นไหว้ต้องมีอะไรบ้าง
- 8) ท่านทราบไหมว่าพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือที่มีอะไรบ้าง

- 9) ท่านเคยเข้าร่วมพิธีกรรมของศาลเจ้านี้ไหม ถ้าเคยเป็นพิธีกรรมอะไร และมีความเชื่อในการเข้าร่วมอย่างไร
- 10) ท่านคิดว่าศาลเจ้ามีความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างจากช่วงแรกที่มาค้าขายบริเวณนี้กับปัจจุบันนี้
- 11) คนมาราบไหว้เปลี่ยนแปลงไปบ้างไหม ส่วนใหญ่เป็นคนไทยหรือต่างชาติ ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยไหนบ้าง จากที่ท่านเห็นจากสายตา
- 12) หลังจากท่านมาเปิดร้านค้าที่นี่ ทำให้ชีวิตของท่านเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. Chen Chuangxin (陈创兴)
2. Li Chenquan (李成全)
3. มังกร วิเชียรโชติ
4. วัน โปธิ์แก้ว
5. วิสุทธิ์ ธรรมมา
6. นิภาดา อุดมผล
7. สุธชิ นิลวาท
8. มันทนา คำสี
9. วิชรา บัวเกราะ
10. นิจิรา ประภาเดชรัตตกุล
11. จีรวัดน์ ชวดสุวรรณ
12. อรญา เป้าเรือง
13. ทศพร หันแจ็ด
14. ธนพร ธัญชัย
15. อุษา สุวัฒน์พันธุ์กุล
16. ศิริสิทธิ์ มาลา
17. พรทิชา จรรย์เจริญการ
18. วิไลพร ธรรมมา
19. ธวัฒน์ ฤทธิชัย
20. อัน โปธิ์แก้ว
21. โซษิตา แก้วสว่าง
22. วรพงศ์ รูปพรหม
23. สุวรรณมา มณีเนป
24. อิชยา จิยาศักดิ์
25. กนกพร เรืองมณี
26. ฉัตรชนินทร์ หวังภัทรวานิช
27. วีรณา ปัทม
28. ศิริรัตน์ บัวเกราะ

29. จีรฐา นภาแสง
30. สมชาติ เมืองแดง
31. ธารทิพย์ ทองตาสี
32. ชาติ นีววาติ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล MISS YANG HAIYAN (ส้มโอ)

วัน เดือน ปีเกิด 28 ธันวาคม 2537

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 5801/357 คาซ่าคอนโด ถนนดินแดง เขตดินแดง
กรุงเทพมหานคร 10400

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2557-2560 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
นิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวารสารศาสตร์

